

త్రా.

శ.త.కం.త.రా.మా.య.ణ.ము

అను

సీ.తా.వి.జ.య.ము

మ.ర్త.స.క.వి.వి.చి.త.ము.

ది

శ్రీమా.శేష.లి.రా.మ.చం.శా.స్త్రి.గారి.చే

లేఖక.ప్ర.మా.ద.బ.సి.లే.దో.పం.బు.లు. లే.కం.జ.న.ట్లు.న.వ.రి.ప.బ.డి

వి.స్వ.కో.ట. అ.ప.ల.న.ర.సి.హ.లు.గా.రి.చే

స్వ.కీ.య.త్రా.శా.ర.దా.మ.కు.ట.ము.ద్రా.క్ష.ర.కా.ల.య.ందు

మ.ది.గిం.పి.ంచి

స.గ్రి.క.టం.ప.బ.డి.యె.

Copy right registered.

Printed by A. Venkatarreddi. at the S. S. M. press.

VIZAGAPATAM.

February—1899.

శ్రీ. త్రిపురారామాయము

శ త కంఠ రా మాయణము

అను

సీ తా విజయము

మర్దనకవివరచితము.

ఇది

శ్రీమారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారిచే

లేఖకప్రమాదజనితదోషంబులు లేకుండునట్లు సవరింపబడి

విన్నకోట అప్పలనరసింహులుగారిచే

స్వకీయశ్రావణదామకుటముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి

ప్రకటింపబడియె.

Copy right registered.

Printed by A. Venkatarreddi. at the S. S. M. press.

VIZAGAPATAM.

February—1899.

శతకంఠరామాయణమును పేర వాడఁబడు నీతావిజయమును పొ
బంధ మింతకుఁబూర్వమే ప్రసేధి నొంది యున్నది. అకావ్యరత్న మిం
తదనుక నేకారణముచేతనోకాని ముద్రితముగాక యుండుటచే దాని
ని ముద్రింపఁదలంచి నాస్నేహితులగు మ. రా. రా. మారేఁబల్లి రా
మచంద్రశాస్త్రిగారియొద్ద నొకప్రతియును, మ. రా. రా. నిడదవో
లు సుందరముపంతులుగారి లైబ్రరీలో నొకప్రతియునుండఁగా సవిపు
చ్చకొని వానిననుసరించి సాధ్యమగునంతవఱకు దోషములులేకుండ స
వరించి యాసవరణఁ జేయఁబడిన స్థలములయం “ ” దీగురుతుల
నుంచి ముద్రింపించితిని. కాని రెండుప్రతులయందును గృత్యాదిపద్యము
లు లేవయ్యె. పిమ్మట మఱియొకప్రతి లభించినది. దాని దానివలనను
నా కొంతదీరదయ్యె. అట్లుగుటచే నిప్పటికున్నదానితో సంతృప్తిపొం
దవలసివచ్చినది. ముందు దొరకినయెడల రెండవకూర్పున నీలోపము
పూర్తి చేసికొనఁబడినది. మహారాజశ్రీ రాయబహదూరు కం
దుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారు వ్రాసిన కవులచరిత్రలో నీప్రబం
ధ మిరువురుకవులు రచించినట్లు వ్రాసియున్నారు. కానిమాకు దొర
కిన గద్యులుగల రెండుప్రతులలో నొకదానియందొది మర్దనకవివిరచిత
ముగాను రెండవదానియందు లింగనకవిప్రణీతముగాను గానవచ్చు
చున్నది. అయినను నేనారంభించినప్రతి మర్దనకవి విరచితముగాను
న్నదియగుటచేతను, లింగనకవికృతముగానున్నది యొకటిరెండాశ్వాస
ములు ముగిసినపిమ్మట లభించియుండుటచేతను నాశ్వాసాంతముల మ
ర్దనకవిప్రణీతముగానే ముద్రింపింపవలసివచ్చినది. ఇంతకుఁ గృత్యాది
పద్యములు దొరకునంతవఱకుఁ గవినిర్ణయము చేయవలనుపడకయు
న్నది. దొరకినప్రతులు శుద్ధప్రతులు కాకపోవుటచేతను, మొదటికూర్పు
గుటచేత-సంతకష్టపడి పరిశీలించినను గొన్నిలోపములుండకమానవు.
పండితోత్తములు వానినిమన్నించి దీనినినాదరింతురని కోరుచున్నాను.

విశాఖపట్టణము. } ఇట్లు
1895-సం॥ జేవరి. } విన్నకోట అప్పలనరసింహులు.

శ్రీ. ర. స్తు.

సీ తా వి జ య ము

ప్రథమాశ్వాసము.

ఉ॥ భాసురలీలశంకుడు కృపారసముప్పతిలంగం జారుకై | లాసమునందుచార్యునికి రాముకథల్ వివరింప, నందుచే | వానిగ సంతనిల్లి, నిజవల్లభుడై దనచూడ్కినిల్పి, యో | దానజనావనాత్మక! సదాశివ! యింకొకటానతియ్యవే॥ ౨॥

ఘ॥ శతకంతుండను ఘోరదైత్యుడు రఘుస్వామిన్ రణంబందునే | గతిమై దల్లిడిలంగజేసే? నటదత్తాం తాలలామంబేయు | న్ధతితో చాక' పెనంగెనెట్లు? మఱి తత్కాండప్రచండక్షయన్ | మృతుడై యే విధిగూరెనాతఁడ? దిపేర్పిందెల్పుమా వేడెదన్॥ ౩॥

గీ॥ ఎవ్వఁడా రామచంద్రుని నిచ్చదలంచు | నెవ్వఁడా సీతమహిమంబులెఱుంగఁగోరు | నాయురారోగ్యములు వానికతిశయిల్లు | దాండవంబాడులక్షి యాతని గృహమున॥ ౪॥

వ॥ అనినవిని సర్వజ్ఞుండగు మహాదేవుండు సమృద్ధించి పులస్త్యప్రకారంబును, తత్పుత్రుల విశ్రవసాశ్రమములవిధంబును, రావణకుంభకర్ణ విభీషణాదులజననంబును, అన్నకొమకులంబూచి యశ్రమండు వగచుటయు, తపంబుసేయుటయు, తత్రభావంబుననూనిరంబులు నిన్నూ టుకరంబులుంగల మహాదానవుంగనుటయు, నతండు రామునిచేడెగిన రావణాద్యులు దనుజప్రళయంబును వినుటయు, నప్పగ యీగఁగోరుటయు, తపంబుసేయుటయు, నజుండుపొడచూపుటయు, నతని

వలన దుగ్లభంబులగు వరంబులుగొనుటయు, మునులచాధింపటయు, నమ్మనులు రాసువంద్రుని పాలికిం జని శరణు గొచ్చుటయు, వారికి నభయహస్తంబులిచ్చుటయు, శతకంతునింజంపఁబ్రతిజ్ఞ సేయుటయు, మునులఁబంపుటయు, వెనుక నమ్మహాదనుబనివిక్రమంబుదలఁచి బలసా మగ్రి చాలదని వగచుటయు, లక్ష్మణుండు తమతమపరాక్రమంబులు జే లుపుటయు, విభీషణునిరాదలఁచుటయు, నతనివలనఁగొన్నివివరంబులె ఱుంగుటయు, హనుమంతునిఁదలఁచుటయు, నతనిఁదద్వైతాంతంబు సెప్పుటయు, నక్కాపికులోత్తముండు తన మహారూపంబు సూపుట యు, సకలమనుజుడనుజవనవరబలంబుల రప్పించుటయు, తన్నుం గొని చనుమని సీత వేడుటయు, రాఘవుండనుమతించుటయు, దండు వెడలు టయు, నందఱునొక్కపెట్టున హనుమంతుండు తనశరీరంబునందాల్చు టయు, దేవతలు సన్నుతించి పుష్పవర్షంబు గురియించుటయు, నందు లకు మిగులనుత్సహించి పవనజుండు తనవాలంబున నభిలదళంబుల స ముద్రంబులు దాఁటించుటయు, లగ్గపట్టుటయు, హనుమదాయభా రంబును, చిత్రగంధినీతియు, ద్వంద్వయుద్ధప్రకారంబును, సకలబలప్ర శయంబును, రాముండును శతముఖుండునుండలపడి క్షౌర యుద్ధంబు సలుపుటయు, నందులకు రాఘవుండు కళవశించుటయు, సీతవిల్లందు టయు, దనుజబలసంహరణంబును, శతకంధరు పరాభవంబును, మ టునాఁడరుదెంచుటయు, నారదాగమనంబును, హితోపదేశంబును, బ్ర హ్మ ప్రప్రయోగంబును, శతముఖుమరణంబును, చిత్రగంధివిలాపంబు ను, లీలకేతను పట్టాభిషేకంబును, హనుమంతుండు మరల జలధులు దాఁటించుటయు, పురంబుచేరుటయు, రాజ్యంబుపాలించుటయు మొ దలుగా సంతయుఁదలపోసి మందస్తిత ముఖారవిందుండై యిందు శేఖ రుండు పార్వతీదేవికిట్లనియె॥ ౫॥

కం॥ రావణుఁడునుసంగరవి ద్రావణుఁడు, డా భీలబాహుదండజి తోద్రై । రావణుండు, సేయునురుదు । ర్భావపరాభవము లాత్తభా వించినురల్॥ ౬॥

సీ॥ క్షీరవారాశికడకేగి, శ్రీరమాధి నాథుఁబొడగని, కదిసి వందన
ములాసంగి, తమపరాభవమెఱిగింపఁ, గమలనాథుఁ, డభయకరమిడిప
నిచే, గొన్నట్లుములకు॥ ౬॥

సీ॥ దేవతల బోవ నాత్మఁ జింతించి, పంక్తి రథ మహాగర్భ దు
గ్ధాంబురాశియందు, నొనరసత్సంతతికి మోదమొదవ, రామ! చంద్రుఁ
డుదయించె బూర్ణి మాచంద్రుపగిది॥ ౭॥

వ॥ ఇట్లుదయించి॥ ౮॥

సీ॥ ధరణీధరాటకఁ దాటకబడనేసి, జన్మంబుజన్మంబు చక్కఁజే
సి, ఖ్యాతిగారాతినీనాతిగాఁగావించి, భవునిచాపంబు రూపంబుమా
పి, నీతను భాగ్యసమేతను బెండ్లాడి, కైకవాక్యమునకైక్యంబునొంది,
గుహుని సద్ధర్మహృద్గుహునిసంభావించి, రాష్ట్రాపరాధువిరాధుఁగొ
ట్టి, ఘనులమునులనుమన్నించి, 'ఖరులగుఖర'! దూషణలభీషణౌంబకా
దులనుగూల్చి, యొక్కరక్కసి వెక్కపై సొక్కుదాని ముక్కుచెవుల
కుఁగలనిక్కు చక్కుచేసి॥ ౧౦॥

శా॥ మారీచుంబడనేసి, వాయుజునిసన్తానించి, కిష్కింధకున్! నీరే
జాప్తజరాజుఁజేసి, యలకంధింబూనిబంధించి, బల్! నారాచంబులఁబం
క్తికంతఘటకర్ణశ్రేణిహింసించి, లం! కారాజ్యంబున నవ్వీభీషణుని భా
గ్యపాత్రుగా నిల్పుచున్॥ ౧౧॥

ఉ॥ వారిధి వానరాభిగౌలువంగమగ్రీష్మతదాఁటి, సీతయుం, దా
రును, అత్మజుండు, నవధానవిమానములెక్కి, వేల్పులున్! భోరునఁబుష్ప
ముల్ గురియఁబొంగుచు, వైరివిచారధీరగం! భీరమనన్కులై చనిరి పె
ల్లుగఁ వల్లులఁ జూచువేడుకన్॥ ౧౨॥

వ॥ ఇట్లు చనిచనినిరంతరకుసుమఫలభరితతరునిచయా రామంబులును,
విమలకమలకల్పారవండమండిత జలాశయంబులును, అభేద్యపరిభాషా
కారద్వారకపాటమణితోరణవిరాజితసౌధాగ్రబంధబంధురశాతకుం
భ సముదయంబులును, హాటకవిరచిత నూత్నరత్నదీప్తి భగద్ధగాయ
మానరాజపాసాదపాంగణరంగసంగత కనకమంటపావరణవిచిత్ర

కుడ్డగవాక్షంబులును, వీరకుమారసుందరమందిరపన్నిమభాగసంస్థితకే
ళికాకుంధరనిత్యనివాస కీరమయూరశారికా వికప్రకట కోలాహలంబు
లును, అనవరతమదజలపంక సంకర గండమండల శుండాలజాలంబులు
ను, జవవిజిత పవనమనోవేగరంగత్తుంగతురంగంబులును, అవక్రమణి
చక్రాగణిత ఘంటికాఘటఘటారవాభింకష ధ్వజ సకలసాధనాయు
త రథనిచయంబులును, సంగరాభంగ వీరాలాపప్రతాపభటకదంబం
బులును, రంభాసంభోగారంభవిజృంభమాణవిభవగంభీరవారవనితా
సంఘంబులును, సమస్తరాగోపరాగ తానమానావధాన మంగళపా
తక మహిమంబులును, అభింకషగోపురప్రాకారచతుర్ద్వారపవనత
రళితప్రవభకేతన నానాధూపధూమ ఘుమఘుమాయమాన వాసనా
వాసిత దేవాలయంబులును, భేరిమృదంగశంఖకాహళపణవధక్కాము
ఖానేకవాద్యఘోషంబులును, పృజ్ఞావిశేషనిర్జిత శేషభాషాధీశులగు వి
ప్రవర్గంబులును, సమరపరశుచ్ఛేదితోరణనిమ్నక్షతఘాషణఘాషిత
క్షుత్రియకుమారవారంబులును, ధనకనకవస్తువాహనపృవర్ధమానవ్యవ
హరిహాసిత ధనదాదులగు వర్తకులును, అక్షుద్రభద్రతరశాశ్వతైశ్వ
ర్యతిరస్క్రూతసముద్రులగు శూద్రులును గలుగు సాకేతనగరంబుప్రవే
శించి, అనర్గళ సంభ్రామాయత్తచిత్తుండై రఘువరుండు మక్కువనొ
క్కశుభముహూర్తంబున ననుజపరివృతుండై మునిజన పురోహితా
మాత్యజనసీతీయానుమతంబున జానకీసమేతుండై॥ ౧౩॥

కం॥ పట్టాభిషిక్తుండయ్యెను నెట్టనభువనములఁగలుగు నృపతులు
మెచ్చన్ భాట్టప్రాభాకరశాస్త్రోట్టంకితులైననుకవులొనరనుతింపన్॥

గీ॥ ఇట్లు పట్టాభిషిక్తుండై యేపుమెఱసి దనుజవిదళన విరుధ పద్య
ములు వినుచు నెల్ల జనములు ముదమొంద నేలుచుండెన్ దల్లి, దండీయు,
దైవంబు, దానెయనఁగ॥ ౧౪॥

సీ॥ ధర్మంబునాల్గుపాదంబులవర్తిల్లు; వాఁచించినప్పుడేవానగురి
యు, దరువులేవేళనుద్ధతిమీఱ ఫలియించు, దైరులుదున్నక పండుచుం
డు, దిరిపంబువిరస మేదిక్కుననొడవదు, మొదవులు విడికక మున్నెపిదు

కు, వ్యాధులు నఘములు వలసలై దూరిండుఁజీంతింపఁగోరుట సిద్ధినొందు, రాజపరమేశ్వరుఁడు, దైత్యరాజహరుఁడు, రాజసింహుఁడు, దశరథరాజసుతుఁడు, రాజసదృశకళాంగుఁడు, రాఘవుఁడు, ఘనతరాజ్యంబుఁ బాలించు కాలమునను॥ ౧౬॥

గీ॥ గట్టిధాన్యంబు పోకకుఁ బుట్టెడేసి! అట్టిపోకలు రూకకుననికెడేసి! అట్టిరూకలు మాడకు నలువడేసి! అట్టిమాడలు నింటింట నగణితములు॥ ౧౭॥

క॥ మేఘశ్యామలదేహుఁడు! రాఘవుఁడీరితి, భూసురస్ఫుటభాషా! మోఘాశీర్వాదమహా! శ్లాఘామతి నేలుచుండు సమయమునందున్॥ ౧౮॥

చ॥ శతముఖనామధేయుఁడొ, కచందనిశాచరలోకనాథుఁడు! తనలపంక్తికంతఘటకర్ణపురందరజిత్రహస్తులీ! షీతలబడుటంతయున్ పీతులచేవిని, రామునిమీఁద నాదటన్! ఘృతయుతపావతాకృతిని గంటకమండుచు, హుంకరింపుచున్॥ ౧౯॥

గీ॥ మెఱసి బ్రంహ్మాండమెల్లను మ్రొంగనట్ట! హాసమొనరించి, వక్త్రగహ్వరమండలమెఱచె, యెఱవనులు వడినర్కుండు తెరువుదప్పి! 'మార్తండనాభోక' మేఘుని మఱుపుచుచ్చె॥ ౨౦॥

ఉ॥ అగ్గలమయ్యె మ్రోత జగదంతరమందునఁ దద్భయంబుచే, దిగ్బజపంక్తిదేర్లై, మఱితేకువలేక సమస్తజీవముల్! మ్రగ్గె, బయోని ధుల్గలగె, మ్రాన్పడె నబ్జభవుండు, నాసుధా భుగ్గణమెల్లభీతిలిరి భోరున రాముజయంబు గోరుచున్॥ ౨౧॥

వ॥ మఱియు నయోధ్యాదిపట్టణంబుల మహితాత్పతంబులు ద్భవింఁచె; శతముఖుండును డెందంబున నందంద విచారించి రాముండను నొక్కనరునిమాత్రంబునకు సకలలోకంబులు పరిమార్ప నేలకవానికిగో బ్రాహ్మణదేవతాదులు ప్రియంబులనివిందు నటుగానఁదత్ప్రహరణంబులు గావించెద; రాముండనువాఁ డందులకు నడ్డపడవచ్చెనేని పగదీర్చుకొనెదఁగాకయని॥ ౨౨॥

గీ॥ మదినిఁబ్రాదలుచు ఋష్యాశ్రమములసొచ్చి! డాసి మఱియును

హేమగుండములు పూర్తి యాగ ధేనువులను ద్రుంచి, పూగముఖ్యి
భూజములుద్రోసి, కాసారములుగలంచి॥ ౨౩॥

క॥ మునిసతులఁజెఱలుగొని, యా మునివరులను దునుమఁజిత్తము
నరోసి,తుదినీ వనలతల మునులకరములు ఘనముగ బంధించు వికృత
శరీరముఖండై॥ ౨౪॥

క॥ నెపమేమియు లేకయె, తన రపమైతముబాధపఱప, రాక్షసు
మీఁదం గుపితాత్ములయ్యుండపసులు శపియింపగఁజాలరైరిజలజఙ్గమ
హీనున్॥ ౨౫॥

సీ॥ ఒకమునివరుఁబట్టి యూర్ధ్వపుండ్రమునాకు, నొకవిప్రు జన్మిద
మొడిసి తెంచు, నొకమానిపైఁ జల్లు నుర్వీపరాగంబు, నొక్కతాపను
నోరునొక్కమూయు, నొకమునీశ్వరుపిల్లనిక పెల్లగిలఁదీయు, నొక్క
యోగీంద్రునిముక్కుఁజదుము, నొకమహీసురుమీఁద నుమియును మ
త్తుచే, నొక్కదిగంబరునొలయఁదన్ను, నొకతపోధనుఁడేతెంచి, వికల
చుత్తిని పెక్కుమాటులు శతముఖుపేరునొడివి, పాహి పాహి యను
చుసాగఁబడిన, నతని కాలుగొనియాడ్చుదుదఁదానెకాలుపగిది॥ ౨౬॥

సీ॥ దిక్కుంభీకుంభముల్వ్రక్కలుగావించునుక్కునఁజెలరేఁగి యొ
క్కనాఁడు, తనబాహుకంఠూతిదప్పఁ గులద్రులనుంకించి పెకలించు
నొక్కనాఁడు, తపియింపఁజేసెనాతపముననని భానునొడయఁగానూ
హించు నొక్కనాఁడు, పొలయరాదని పూని మలయమారుతమును
నువ్వుననెగనూఁదునొక్కనాఁడు, ఉరగులనుబట్టిదండించునొక్కనాఁ
డు, ఉగ్రుండై నిర్జరులఁద్రోలునొక్కనాఁడు, ఉదరిమానవులనుమ్రొం
గునొక్కనాఁడు ఉబ్బిలోకంబు గాలించునొక్కనాఁడు॥ ౨౭॥

క॥ ఈవిధినిలోక'పీడలు'గావించినఁ, జిత్తములనుగళవళపడి, యా
దేవతలు, మునులు, ధరణీ దేవతలునుగూడి, బాలిబడియొకచోటన్॥ ౨౮॥

క॥ ఎవ్వఁడుమనలకుదిక్కి, క'నెవ్వఁడీబాధమాన్పు, నిలయెవ్వనిచే
నివ్వెక్యతుండీల్లు నెవ్వనిచువ్వపుఁగరుణారసముననులోకంబుల్॥ ౨౯॥

వ॥ అనుచు దుశ్చింతాసముద్రంబునమునింగి యపరిమితదోలాందో
భితమానసులై క్రమ్మట ధైర్యంబులు పురికొల్పుకొని సురలు మునివరుల
కీట్లనిది॥ 30॥

క॥ మునుమనకొఱకై, దానవ! హననమునకు, విష్ణుడవనినలరి, దశ
స్యం! దనునకుఁబుట్టి, రఘూద్వహుఁడన, నిపుడున్నాఁడుగాదె యధికు
లెఱుంగన్॥ 31॥

గీ॥ అట్టిరాఘవుండ, ధీకరాజాధిరాజ! చాచకోటిర మాణిక్యచాక
చక్ర! సారమండితసత్పదాంభోరుహద్వ! యుండె, మనకింకదిక్కుగా
కొ,ండుగలఁడె?॥ 32॥

మ॥ దశదిగ్భాగములంబ్రతాపమహిమల్ దట్టంబుగా నిండ, న! ద్ద
శకంఠస్ఫుటకంఠఁకై సమరొద్దండాగ్రహాభీలక! ర్కశభల్లంబులసం
హరించిమనలంఘాపాడఁడే? యట్టివీ! రశిరోత్తంసమె దిక్కు, దీనికి వి
చారంజేల యూహింపఁగన్॥ 33॥

సీ॥ తనభక్తుఁడొంటిఁబోఁ దలఁప, యదమ్ముడు, యదాను, దోడయ్యెరా
మచంద్రుండుగాఁడె; కులహీనుఁడనక, మక్కువమీఱునొకకిరాతునిబో
యె రామచంద్రుండుగాఁడె; మర్కటుండనక, నయ్యెర్కజుఁబట్టభద్రునిఁ
జేసె రామచంద్రుండుగాఁడె; తనశత్రువనక, నాదైత్యుతమ్మునిఁగాచె
రూఢిగా రామచంద్రుండుగాఁడె; యట్టికరుణాపయోనిధిక, ట్టిసుకృతి
కై, లమి మీఱంగమనలను నేలుటెంత? తడయక చోటికేగుఁడ్డితపసులా
ర! జాగుసేయంగ నేటికి? సభ్యులార!॥ 34॥

వ॥ ఏమునుదివినుండి పొడచూపెదమనిచెప్పి సురలు నాకంబున కరి
గిరంత॥ 35॥

శా॥ శాండీల్యుండును, జహ్నుమానివరుఁడున్, జాబాలియుం, గౌ
త్ముండుం, గౌండిన్యుండును, గాలవుండును, మహాకణ్వండు, మైత్రే
యుండున్, మాండవ్యుండును, మందపాల్కండును, సన్తాగ్రప్రభావుండు
మా! ర్కండేయుండును, గూడివచ్చిరతిశ్రీఘంబాప్సరాముంగనన్॥ 36॥

వ॥ ఇట్లు రయంబున వచ్చివచ్చి॥ 37॥

క॥ ఆతురముగఁగాంచిరిసా! కేతము, వరన్యపతిజనని కేతనము,తి
వి! భ్యాతము,సీప్సితవస్తు! వ్రాతము,ననమానవైభవసమేతంబున్॥ ౩౮॥

ఉ॥ గాంచి,తదీయదివ్యపరిభావిశదత్వముఁ,గోటవాటముం, గాం
చనగేహపంక్తియును, గంధగజాశ్వరథోష్ఠ్వివారమున్, మించిన వే
డగఁజూచుచును మెల్లన వీడ్కొని, తత్పురింద్రమ! ధ్యాంచితసీమ,నా
కరకనకాయతసౌధముగాంచి మెచ్చుచున్॥ ౩౯॥

క॥ ఆమందిరమధ్యంబునఁ, గోమలచకచకలదనరు గురుమణిగణ
శో! భామయమగు సింహాసన! మా,మనిపుంగవులు గాంచి, యతిహ
ర్షమునన్॥ ౪౦॥

సీ॥ కలితపుణ్యచరిత్రుఁ, గంజాతనిభనేత్రు,జలధరదేహు,నాజా
నుబాహుఁ, గరుడాకటాక్షు, శృంగారసుందరవత్సు,సత్యసంశీలు,వి
శాలఫాలు, స్త్రీతముఖాంభోజు,నాశితజనసురభూజు, హారకేయూ
రు, వికారదూరు, రవికోటిసంకాశు, రాక్షసేంద్రవినాశు, భువనప్ర
శస్తు, నద్భుతగృహస్థు, సమరతలభీము,బుధజనకుముదసోము, విను
తసుత్రామఁ, దైలోక్యవిమలనాము, జానకీరాము, నృపకులసార్వ
భామఁ, గనిరి మానులు కన్నులకఱపుదీఱ॥ ౪౧॥

సీ॥ వీడఁటేకృపమీఱ వేల్పులకొఱకుసీమహిమీందఁబుట్టిన మాయ
లాఁడు; వీడఁటే దశరథోర్వీనాయకునిఁ దనసుద్దుల నుబ్బించు ముద్దు
లాఁడు; వీడఁటేపిన్ననాఁడేడాసివెక్క-సిరక్క-సిఁ ద్రుంచిన'మొక్క-
వీఁడు; వీడఁటే గాఢేయు విమలతరాటోపయజ్ఞంబురక్షించు యజ్ఞ
భోక్త; వీడఁటేకౌర్యములకెల్లవీడుపట్టు; వీడఁటేధర్మములకెల్లఁదో
డఁబుట్టు; వీడెసాక్షాత్కరించిన విష్ణుమూర్తి; వీనిఁగనుకంటె శుభ
ములువేఱుకలవె?॥ ౪౨॥

వ॥ అనిముసింద్రులుసాంద్రప్రమోద'రసపరిపూర్ణ హృదయులై
వివిధాశీర్వాదమఁత్రాక్షతవిస్మయప్రశస్తహస్తంబులెత్తి, భక్తితోఁగ
దిసి,యిట్లనిరి॥ ౪౩॥

సీ॥ శ్రీరస్తు ధరణిజాశ్లిష్టభూజాదండ! భండనోద్దండ! కృపాప్రపం

డ! విజయోస్తు త్రిభువనవిఖ్యాతచారిత్ర! వికచాబ్జనేత్ర! పవిత్రగా
త్ర! దీక్షాఽయురస్తు భూదేవతామందార! కలుషసంహార! భాగ్యప్ర
చార! ఆరోగ్యమస్తు శతార్కతేజోరూప! గురుజయాటోప! సద్గుణ
కలాప! అనుచునాశీర్వాదించి మంత్రాక్షతప! సూనశుభలాజ ముఖ్య
వస్తువులాసంగి! భయము, బియ్యమును, జయమును, రయము, నయముఁ
జెనఁగొనఁగనిల్చి రా రాముఁజేయఁగనుచు॥ ౪౪॥

వ॥ రాఘవేశ్వరుండును, బ్రీత్యుత్థానాభివందనములందఱకును వే
లువేలు నాచరించి, అఘ్ర్యాపాద్యాదివిధులంబూజించి, ఉచితపీఠంబు
లనుండనియమించి, మందస్తిత ముఖారవిందుండై యానందమందంద
సందడింపనందంబుగా మెల్లన మునివరులకిట్లనియె॥ ౪౫॥

శా॥ అయ్యా! మావిభవంబులెల్ల, భవదుద్యద్భూతపాదాంబుజా!
క్షియ్యలోకనచింతనంబుఁగదాజానొప్పనీడేలు, మీ! రెయ్యేతావుల
కేగుచెంతు, రెండుమీరిక్షింతురింపొందగా, నయ్యేతావులువృద్ధిబొందిను
నుటే మాశ్చర్యమూహింపఁగన్॥ ౪౬॥

శా॥ సేమంజేకదమీకు? మీపరిజనుల్ శిష్యుల్ విడంబింతురే? సేమం
బొప్పఁగఁగేనువుల్ పితుకు సేనిత్యోత్సవకీడలన్? వేమాఱున్ ఫలియించు
నే తరువులుద్విన్? సత్తపోధర్మముల్! పీమన్ వర్ధిలునే? నిరంతరమఖా
భీష్టంబులీడేలునే?॥ ౪౭॥

శా॥ దైన్యంబేమియులేక, మీకరుణనిధాతీతలంబెల్లహృ! ద్విన్యా
సంబున నేలఁగంటి, మఱికాచే 'మోద మద్దానిచే'; సన్యాసత్వముఁ
బూనినన్నుచదినిచ్చల్ నమ్మియున్నట్టిచో! నన్యాయంబెటనుద్భవింపదుగ
దా యాభీలవైరంబులన్॥ ౪౮॥

క॥ ఏపని పనిచినఁ జేసెద । మీపాదములాస తెలియ మెల్లనఁ జె
వుఁదా! దాపరము సేయనేటికి? దాపసవరులార! మీకుదాసులయె
డలన్॥ ౪౯॥

క॥ నావినిమునివరులెల్లన్! భావంబులసంతస్సి, బహువైఖరులన్!
దీవించి, రాఘవేంద్రుని! తోవినుచున్నయిట్టులనితొడిఁబడి 'భక్తిన్'॥ ౫౦॥

ఉ॥ శ్రీరఘరామ! శత్రుముఖజీవనజన్ముటసోమ! భూరిర! యోర
ణభీమ! చారుతరసుందర! తానత! కామ! శౌర్యవి! స్ఫూర! సహస్రిధా
మ! భవ! బంధ! విరామ! పవిత్రనామ! వి! స్తారయశోభిరామ! శుభ
దామ! 'నినున్వినుతింపశక్యమే'॥ ౫౧॥

గీ॥ అలిగిరావణకుంభకర్ణాదిఘోర! రాక్షసావలినెల్లను రణము
లోన! బాణములపాలుచేసి మాబాధమాన్పి! తింతకంటెను శుభము
మాకెద్దిచెప్పుమి॥ ౫౨॥

చ॥ తతఘజదండనిర్జితకృతాంతనిలింపవరేణ్య యక్షరా! దతులిత
సిద్ధసాధ్యగరుడాహిసమస్తచరాచరున్, మహా! దృత భువనైకకంట
కుని, దానవనాయకుఁ, బంక్తి కంతునిన్! క్షీతిఁబడనేయనెవ్వనికెల్లుం
దలంపగరాఘవేశ్వరా॥ ౫౩॥

శా॥ నిద్రాసక్తియొకింతమానిన బామల్నిక్కించి, చేచాచి యి
క్షుద్రాకాశధరాపరితములు దాశోధించి, యేమచ్చినన్! రొద్రాకా
రతవక్త్రగహ్వరముఁజేరందెచ్చి భక్షించు కో! పో! పో! కాత్తునిఁ, గుంభ
కర్ణు, నురుచేహుం, గూర్చుగాశక్యమే॥ ౫౪॥

శా॥ జంభారాతిని నూలుమాలులనిలో సాధించి, లంకాపురిన్!
శుంభద్విక్రముఁడై తడీయసతులన్ సుగ్రంజెఱవెట్టి, దో! స్తంభాన
ర్గ శుంఁడై మహాగ్రరణకాంతున్ సంచరించెన్దహ! దంభపో! దృతుఁడిం
ద్రజిత్తు, గనయుద్ధక్షీడితున్ సాధ్యుఁడే॥ ౫౫॥

ఉ॥ దోయిటఁబట్టినేర్పు నలలోయధులన్నియు నొక్కపెట్టునన్!
వాయువునెల్పినేర్పు; శిఖివాతనుబడ్డను వెల్లనేర్పు; మా! యాయుతవి
క్రముం, దతని నన్యన్పాళికి శక్యమే మృతుం! జేయఁగ మేటిరక్కని
వజీరుని, నయ్యదికాయు'నాజిలోన్'॥ ౫౬॥

గీ॥ పిన్నయెప్పుడె యముఁబట్టిపీచమణిఁడె! వెడమెఱిగి వేలుపు
లనెల్లనేపుమావె! ద్విభువనా'ధీశులనుగూడ'ధిక్కరించె! నమ్మహాకా
యనెదిరింప నలవియగునె॥ ౫౭॥

గీ॥ వినకయుండఁజే మీరును; వెనమహేంద్రు! నొక్కవేల్చిడినె

గమిటునుకుగవిగి యప్రతిద్యుంధ్యసాహసునైనయట్టి కంపనాకంప
నులతోడఁగఁదఁగఁదరమే? ౫౮॥

ఉ॥ అంతమొనర్పనేర్తురు కృతాంతునినైనఁగడంగిరేసి; మెప్పించు
రు రావణాసురుని భీమగదారణకౌశలంబులన్; వింతగవారిఁగన్నన
లవిశ్వపుండ్రునను భీదినొందు; దే! వాంతకు, నన్నరాంతకుని వాహవ
మందెదిరింపవచ్చునే? ౫౯॥

వ॥ మఱియునదియునుంగాక దేవదానవసంగ్రామరంగనిరోధుం
డగు మహేందరుండును, సకలదిగంత దంతావళ దంతాగ్రసంఘాత
క్షుతసమ్మోక్షోపక్షుప్తపశిస్తుండగు ప్రహస్తుండును, కోధావలో
కనమాత్రచంచలాయమానవిశ్వుండగు మహాపార్శ్వండును, నిఖిలశ
తుభీముండగు భిష్మరోముండును, ప్రళయసమయ కనదనలసదృశ ధా
ముండగు సర్పరోముండును, హాలహాలప్రతిమాన విషరోషస్తోముం
డగువృశ్చికరోముండును, శమనసమవికృమకృమవిమతోదగ్రమహేం
ద్రాగ్రహేసుపర్ణుండగు నగ్నివర్ణుండును, మొదలుగాఁగల దానవులపా
ర బలపరాక్రమవంతులు గాఁజే వారినెల్ల నల్లన సంహరింపవే? అ
దియునుగాక దుష్టనిగ్రహశిష్టపరిపాలకుండును, జగదేకవిక్రముండు
నను బిరుదులు నీకుఁజెల్లునని వెండియు నమ్మనీందుగిలు రామచంద్రుని
కీర్తినిరి॥ ౬౦॥

గీ॥ అనఘ! నీశౌర్యమునఁజేసి యభిలషనులు! పరిణమించియు, ని
పుటిబాధవలనఁ బరిణమింపకయున్నారు పార్థివేంద్ర! యెట్లుజెప్పు
దుమవ్వారతేముకడఁగి॥ ౬౧॥

గీ॥ శతేముఖుండను ఘోరరాక్షసవరేణ్యుఁడప్రతిద్యుంధ్యదోర్బ
లుండై, సరోజగర్భవరములఁజేసి లోకములు గలఁదెఁ గావరుండ
గు ప్రతాపలంకావరుండు॥ ౬౨॥

క॥ మునుదశకంతుని బాధక! మనఁజాలకయొకఁగఁభంగిమంటిమి;
యిపుడో! జనవల్లభ! శతకంతు! డొనరించెడి ఘోరబాధ కోర్వంగ
లమే? ౬౩॥

గీ॥ వాచెదివిజ్ఞాదు దేవతావర్గమెల్ల | నద్దురాత్ముఁడు గావిండు
నాపదలకు | 'వెఱచివచ్చిన'వారు మీ 'మఱుగు' చొరఁగ | ననుడు, రా
ముండువీక్షించె నభ్రీతలము॥ ౬౮॥

వ॥ ఇట్లువీక్షించిన దేవతలును బాడయాపి పారిజాతప్రసూనం
బులాన్యప్రసూనునిపైఁ గురియించి యంతర్ధానంబునొందిరి; రామచం
దుఁడునువిషణ్ణహృదయుండై చింతించి, పదితలలరక్కసు నుక్కఁగం
గింపనోపక సీ తావియోగుండవై యుకారణంబున వాలిందుచ్చి కోతు
లమఱువుచూచ్చి, యనేకప్రయాసంబుల వైరంబు చక్కంబెట్టిలోకం
బులుద్రరించితి నని యెట్లుండె, నూఱుతలలును, గరశతదవ్యయంబునుం
గల శతకంఠు నెట్లుసంహరింప నేర్తునని యుల్లంబున మెల్లన వగచి
వెండియునమ్మునీందులతో రామచందుఁడిట్లునయె॥ ౬౯॥

క॥ ఎవ్వనికీఁబుట్టెనాబలుఁ | దెవ్వరికొఱకింప సేసెనిట్టిదురాత్ముం |
దెవ్విధిఁగోరె వరంబులు | మవ్వంబునఁ బద్మభవుఁడు మఱి యెట్లు
సఁగెనో॥ ౭౦॥

క॥ ఎఱుంగింపుఁడిపుడునన్నుని వరులార! భయంబునొందివనరఁగ
నేలా? | దురితాత్మునిమీపంపునఁ | దెగువొప్పఁగ సంహరింతు దివిజులు
పొగడన్॥ ౭౧॥

క॥ అనవినిమునివరులెల్లన్ | వనములహర్షించిచ్చుదులమధురతరో
క్తుల్ | పెనఁగొనఁగ రామభద్రునిఁ | గనుఁగొని యిట్లనిరి భయవికార
ముదోఁపన్॥ ౭౨॥

క॥ విశ్రాంతిఁదనరు సుగృహ | స్థాశ్రమమునియగు పులస్త్యుఁడను
సుకృతునకున్ | విశ్రవసుండనువాఁడును | నశ్రీముఁడనువాఁడు, నిరువుర
ట్లుదయింపన్॥ ౭౩॥

వ॥ అందువిశ్రవసుండనువాఁడు, కైకేశి యనుదానిం బాణిగ్రహ
ణంబుగావించి, దానివలనంగ్రిమంబున రావణకుంభకర్ణ విభీషణాదు
లగు జగదేకప్రతాపులఁగాంచె; అశ్రీముండనువాఁడు, చిత్రగంధియ
నుగంధర్వవధూటిందగులుకొని సంతానంబుగానక కతిపయ్యదినంబులు

చింతించి, -దశకంధర ఘటకర్ణ విభీషణప్రముఖులగు విశ్రవస్సుని కొడుకులు సమరప్రచండమిది లజ్జించి, తనమనంబునట్లునియె॥ ౭౦॥

చ॥ తనయులులేని ధామమును, దైవనివాసములేని గ్రామమున్, విషయములేని విద్యయు, వివేకము మాలినచుట్టి వైద్యమున్, జవపతి లేనిరాజ్యమును, సౌఖ్యవిరోధకమైనభోజ్యముం, గనకములేని భాగ్యము, 'సుగంధములేనిసుమంబు, వ్యర్థముల్'॥ ౭౧॥

ఉ॥ కావునఁబూనియేను దశకంతునికంటెఁ బ్రీతాపకాలిగా॥ వావిరి నాత్మఁగోరి యొకవంకతపంబొనరించి, యందుచే॥ నావలనూఱు మోములును మాస్త శతద్వయముంగలట్టి స॥ ద్భావుని, ఘోరశాత్రవవిఘ్నాలునిఁ, బుత్రునిఁగందువేడుకన్॥ ౭౨॥

చ॥ అనిచనియశ్రమింఁడాకవ నాంతరమందునమూడుమూర్తులన్॥ మనముననిల్చి, చండరవిమధ్యమునందనచూడినిల్చి, యి॥ మృతదశ మాచరింపఁగఁ ద్రిమూర్తులు దానగుటంజెలంగి యా॥ యినుఁడు ప్రసన్నుడై, తనయునిచ్చె జగద్భయదప్రతాపునిన్॥ ౭౩॥

వ॥ ఇట్లుభండనోద్దండశతద్వయభుజాదండుండగుపుత్రునిం బడసి, మఱియును లంకకంటె సహస్రగుణాతిశయంబగు ప్రతాపలంకయును నొక్కపట్టణంబు సముద్రమధ్యంబున విశ్వకర్త చే నిర్మింపఁజేసి యందు శతకంతునికింబట్టంబుగట్టి వెండియుఁ దపంబునకరిగెనంత॥ ౭౪॥

క॥ మీరును రావణముఖ్య॥ కూ॥ రాసురవరులఁజంపి కువలయమెల్లన్॥ 'బిరంబున'రక్షించితి॥ రారూఢిగ వేల్పులునునహయనిపొగడన్॥ ౭౫॥

గీ॥ శతముఖుండును రావణక్షయముఁ, గుంభ॥ కర్ణ మరణంబునిం ద్రజిత్కాయభగ్ను॥ మంతయును వినుచు లయకాలాగ్నిపగిది॥ మండి దండిగనూహించె మనసులోన॥ ౭౬॥

గీ॥ నరులువానగులననెంతనాకుదృఢము॥ జగతిఁ దక్కినవారిచేఁ జావకుండ॥ నిమ్మవరమనియలభారతీకుఁగోరె॥ గాని, రావణుఁడేవ్యంబుగానడయ్యె॥ ౭౭॥

వ॥ కావునఁబరపురుషులచే నెవ్వనివలనంజావులేకుండ విరించిని

వరంబుగోరి యటమీఁద రామునిసంహరించి తనయగ్గిబలపగయ్యాఁగ దనని ప్రతాపలంకాపురిపాఠనంబునకు నాప్తులగు మంతులం బ్రతిష్ఠించి, మాణిక్యకనకరజతామ్రలోహాదినవపాళికారరక్షకులగు రాక్షసులనాదరించి, యొకమహారణ్యంబునకుం జని కృతస్నానండై భారతీరమునుద్దేశించి, జగదద్భుతంబుగాఁబంచాగ్నిమధ్యంబున నహోటబాటమనవేల్పూతగొని నిఁక హస్తంబులెత్తి మహోష్ణచండమధ్యాహ్నమార్తాండమండలంబుఁబాడుచు నిరాహారుండై వెయ్యేండ్లుతపంబుగావించెనంత॥ ౭౮॥

చ॥ జగములుతల్లిడిల్లె; రవిచంద్రులుగన్నడరైరి; పెల్లుగా! దిగిభముల్లె మొగ్గె; జలధివ్రజమింకె; సమస్త 'జంతువుల్' వగఁచె; సురేంద్రుడున్ బెడఁచె; వాయువణంగె; హిరణ్యగర్భుఁడున్ మొగినరుడెంచి నిల్చె నతిమోహముమై శతకండుముందటన్॥ ౭౯॥

వ॥ ఇవ్విధంబున నవ్విరించి సుప్తస్మృండ్లై కరుణారసంబు పెల్లుబ్బి యబ్బురంబుగానిట్లనియె॥ ౮౦॥

శా॥ అన్నాయోయశతాస్య! యశ్రీమతనూజా! యుక్తదుద్యత్తపో! త్యన్నత్యంబునకిచ్చమెచ్చితివరం 'బాసీంపు'మాయిచ్చెదం, గన్ముల్విల్చుము నన్నుఁజూడుమనుచుంగారుణ్యపాథోధియై । చెన్నారందను నాదరింపఁ, బరమేష్ఠింజూచి హర్షాత్తుండై॥ ౮౧॥

చ॥ కరముల్ మోడ్చి విరించికిన్ శతనమస్కారంబు లందంద ను! తగరమా భక్తి నొనర్చి లేచి తనవక్త్రంబుల్ విడంబించి, యో! హరి నాభీకమలోద్భవా! నిగమవిన్యాసపరీకస్తాననా! కరుణాసాగర! నీకు మొక్కెదను మతామ్యంబులీడేర్పవే॥ ౮౨॥

వ॥ అనిమతియు బహువిధంబులఁగై వారంబుఁజేసిన విని వనజసంభవుండు పరమప్రీతుండై యొక్కవరంబు వేఁడుమొసంగద ననుడు శతముఖుండును సంతసిల్లి, అయ్యా! నెయ్యంబున వరంబు లొసంగు మెచ్చుమీకుండెనేని యక్షరాక్షసగుడగంధర్వసిద్ధవిద్యాధర కిన్నర కంఠురుషసురనరవానరాదులగు పురుషులవలనను, మృగాండజ భుజంగమ

లోకంబులవలనను, మనకర్కట మకరకచ్చపాది జలచర సముదయంబులనను మరణంబులేకుండునిచ్చునిన నపుర మేష్టియుండపుక దయచేసి మత్రియు నొక్కవరంబువేడుమనిన దనుజేందుండు హర్షించి, రణంబుసేయునెడఁ దనశరీరంబునంగల శోణితకణలైవటం దోటంగు నచట నూల్లరు శతముఖులు జనించునట్లుగా ననుగ్రహింపుమనుడు జలజాసనుండును నత్తైటంగునకు సమ్మతించి, నీతపోమహిమంబునకు మూడులోకంబుల నెందుసరియెటుంగము గావుననింక నొక్కవరంబును నుని సుప్రసన్నుండైనం గని, జరయును, శ్రమయును, పరితాపంబును, భయంబును, దైన్యంబును నెన్నుండును దన్నుంబొరయకుండ వరంబొసంగుమనవుడు విరించి యట్లకాకయని దీవించి యంతర్ధానంబు నొందె; శతముఖుండును ప్రతాపలంకాభిముఖుండై చనునెడ॥ ౮౩॥

క॥ మెండుకొనభయముధరణీ మండలమదితల్లడిల్లె; మాఁగుడుదిశలన్! నిండుకొనె; నిర్జరేందుడు! గుండియ జల్లసఁగఁ జేతికులిశమువైచెన్॥ ౮౪॥

వ॥ శతముఖుండును గమలసంభవవయాసంప్రాప్త వరప్రభావధురంధరుండై తనపురంబుప్రవేశించి, తనజ్ఞాతులగు రావణ కుంభకర్ణుల పగయొఁగి రామునిం దునిమెద, నతం డగుపడుదనుకను దత్త్రియంబులగు గోచాస్త్రాణమునిసంఘంబుల హననంబుగావించెదనని ప్రధానులును, దండనాయకులును దన్నుంగొలువ సకలదిక్కులును వ్రక్కలుగావించి, శేవతలపురంబులకు దాడివెట్టి, దివిజులం బాఱఁదోలి మఱలి మాయాశ్రయంబులుచూటలాడి, కొందఱమునులంజంపి, సత్ప్రతలగు తరుణులఁజెఱలుగొని, హేమధేనువులందుసమి, యివిమొదలు గాఁగల ననేకహింసలుగావింపఁదొడంగెనని వెండియురామచంద్రున కిట్లనిరి॥ ౮౫॥

గీ॥ ఈవుదప్పు మాకు నెవ్వారు దిక్కులే రట్లుగానభిషేకమరవరుల; వెలయమివ్వఁజేరి వేడుకొండని పంప వచ్చివార మభయమిచ్చిబోవు॥ ౮౬॥

గీ॥ అనుచుపాషపధారలక్షులవొరలఁగా | నభిభయత్తులగుదు స

మ్మనీఁదుగ్గి! లన్న, వారిసతుపనూహించి రామభూ! వరుఁడు బలిశ్ర
మధురవాక్యములను॥ ౮౭॥

గీ॥ తెగువనింత సేయు దేవతాదోహిని! సంహరించి, మిమ్ము సక
లసురలఁ గాతుఁగరుణఁబొడ; గావఁగాలేకున్నఁ! ద్రాణమేల? యీ
కృపాణమేల? ౮౮॥

గీ॥ అనుచువారికభయహస్తంబులిడి పంచె! నభువిదూరుఁడైన ర
ఘువరుండు! చనిరిమునివరులును సంతోషభరితులై! మగిడి తత్తదాశ్ర
మంబులకును॥ ౮౯॥

గీ॥ చనినఁబిమ్మట నేకాంతసౌధమందు! రాఘవుఁడు భూరితర శ
రలాఘవుండు! మహిమతోదుత సౌమిత్రి మైత్రిమెఱయఁ! జేరికొలువం
గఁ గూర్చుండిచిత్తమునను॥ ౯౦॥

క॥ శతముఖుని జన్మమహిమయు, జతనంబుగ నతఁడు తపమున
లిపిన ధైర్య! స్థితియును, వరములు గొనుటయు! మతిలోఁ దలపోసి దీ
నమానసుఁడయ్యెన్॥ ౯౧॥

క॥ తానసురాంతకుఁడయ్యును! మానవుఁడైయుంటఁజేసి మహి
మలు తెలియఁ! గానోపక, పలుమాఱును! వానిపరాక్రమముఁదలఁచివ
నరఁగఁదొడఁగెన్॥ ౯౨॥

వ॥ ఇట్లుతలంచుచుఁ దదనంతరం దాసుమంత్రాచ మంత్రుల నటకు
రావించి, వారువినంగ లక్ష్మణమొగంబై యిట్లనియె॥ ౯౩॥

సీ॥ శరలెడి దధిఘృతక్షీర సురాసముద్రంబు లేవిధమున దాటవ
చ్చు? దాఁటెఁబో పూనివిధాతుఁడిచ్చినవరగర్వమెత్తెఁగనగఁడవవ
చ్చు? గడఁబో నెవపరిభ్రామిత ప్రాకారపట్టణం బెటులగ్గపట్టవ
చ్చు? బట్టెఁబోకలనిలోఁ బరపురుషాభేద్య దనుజవల్లభునెట్లు దును
మవచ్చు? నేలవచ్చిరి సకలమునీంద్రులిటకు? నేలపురినలు హవించితే
ను? దనుజ! వంశవిఘ్నఁడెట్టికైవడి వసుధఁగూలు? నకట! తమకించి ప
లుకుట హనిగాఁదె? ౯౪॥

వ॥ అని తానును లక్ష్మణుండునుండక్కఱ దక్కిన బలసామగ్రి చా

లకుండుటకును, చతుస్స్వముద్రలంఘనంబు గావింపఁజాలకుండుటకును నిర్విగ్నహృదయుండై యూరకుండె; హంతులు నిట్టిట్టనియూహింపనేరరైరి; తత్ప్రకారంబు లీక్షించి కోపారుణితలోచనంబుండై సామిత్రి రామచంద్రుని కిట్లునియె॥ ౯౫॥

గీ॥ శతముఖుండను రాక్షసచక్రవర్తి! నెట్లు సాధింతునని విచారింపనేల! తూలికాపర్వతంబును ధూళిచేయ! మిలుంగుటెంతైనఁజాలదే మేదినిశ!॥ ౯౬॥

వ॥ అట్లుగా విచారింపు మదియునుంగాక॥ ౯౭॥

చ॥ వడిఁగబలింతునే శశిదివాకరబింబములం గణంకమైఁ! బుడిసిటిలోననిల్పుదునె భూరిపయోనిధులెల్లఁ బెల్లుగాఁ? బిడుగునుబోలు ముష్టిహరిఁబృథ్వియు నింగియు ధూళిచేతునే? యెడపక నాదుముందఁ బసహించి శతాస్మ్యనిఁజెప్పనేటికిన్?॥ ౯౮॥

శా॥ చిత్రంబాప్సఁ దపంబుచేసి శివునక్షీణ త్రిశూలంబొగిన్! సుతామాదులు మెచ్చఁగైకొను నృపత్యోభప్రశస్తృన్ బుధా! మిత్రాత్మన్ లవణాసురుండునుమఁడే మీరెల్లహర్షింపనా! శత్రుఘ్నుండణుమాత్రుఁడే తలపఁగా సంగ్రామరంగంబునన్?॥ ౯౯॥

చ॥ నిరుపమవిక్రమస్థితిని నీసరివచ్చు; నపారఘోరసం! గరమగు వేళదుర్విమతభండనమంత్రమెఱుంగుఁ; గ్రమ్మఱం! బరబలమెత్తివచ్చిన శుభంబొసఁగూర్చుకొనంగనేర్చు; నా! భరతుఁడు కేవలంఁడె యురు భండనభూమిని రాఘవేశ్వరా!॥ ౧౦౦॥

శా॥ దండిన్మున్ను మహాధ్వరాశ్వమునకై దర్పించి మమ్మందఱన్! గుండెల్ వేరిఁగనేయరే దివిజలాఘాషింప యుద్ధంబునన్? వెండ్లి మ్ములనుంజెనంక మనరే వేగంబునన్ భండనో! ద్దండుండాకుశుడున్ లవుండు దరనేతన్తాత్మితే భూవరా!॥ ౧౦౧॥

చ॥ రసికుఁడు విద్యలందుఁ; బరరాజభయంకరుఁ డెంచి చూడఁగా; ససిముఖితీతాస్త్రవివిధాశుగసంచితశౌర్యశాలి; దై! త్యశమనమూర్తి; శుంభదఘదారుణగోత్రీదవిత్రీధార; మీ! కుశునికుమారుఁ

దుగ్రరణికోవిదుఁ; దావిజయుండు బేలయే?|| ౧౦౨||

మ|| అదియట్లుండగ 'దేవకల్పలు' రణోద్యత్ప్రాభవుల్ బంట్లు
దే! బృద'కోట్లుంగొలువంగ రాద్రముఖుడై భానుప్రభల్ మీఱగా!
నదనందమ్మ నెదిర్చినన్ భయదవాలాభీలుడై మృత్యువున్! గెడుమంగ
గలబాహువికృముండు సుగ్రీవుండు సామాన్యుడే?|| ౧౦౩||

శా|| ఓవృద్ధ్యంద్యము పెల్లుగానదర రాహుంబోలి మందోదరిన్!
నెమ్మారంబుగఁబట్టితెచ్చుచుఁగపుల్నికరన్ దశాస్యోగ హృన్విష్టాభం
గముఁజేసి పెంపుగనఁడే నీముందటన్ వానర! శ్రేష్ఠం డంగడుఁడంత
వాఁడు గలుగఁజింతింపఁగానేటికిన్?|| ౧౦౪||

శా|| తల్లిందండ్రీవి నీవెయంచును మదిందాత్పర్యమొప్పుంగ, మీకె
ల్లందానె విచారముబైలుపుచెంతే దానవాధీశహృద్బల్లంబైచరియిం
చు భండనమునం, బ్రత్యర్థిసంహారుడా! భల్లూకేంద్రుఁడు, జాంబవం
తుండు తలంపంగొంచుఁడేయెంచఁగన్?|| ౧౦౫||

శా|| కేలన్బాలవహీజయుగ్మము రణాంగీకారమొప్పు న్నహా! భీ
లుండై ధరియించి యెల్లిదిశలు స్ఫేదిల్లగా నార్చుచున్, వాలంబభి
ముసోకకఁజాచి రిపులన్వారిండు ధీరాత్ముఁడా! నీలన్, శౌర్యగుణాల
వాలు ననిలోనెట్టించువారేరిలన్?|| ౧౦౬||

ఉ|| కార్త్యకమందెనేని పటుకాండపరంపరచే నరాతులన్! మర్త
ములుచ్చిపోవ నసమానవమత్కృతినేయనేర్చు; దు! మృర్తులఁగూడఁ
డెన్ను; దురుశౌర్యుఁడు; ధైర్యుఁడు; కార్యవేది; జ్యో! తిర్దులు సంత
వాఁడు మనదిక్కునఁగల్గఁగఁ జింతయేటికిన్?|| ౧౦౭||

చ|| షీతిధరవృక్షవర్గ ముజ్జితేతుల నిల్చి కడంగిరేసి యా! శత్రుఁ
డైన భీతిలు; నశేషపరాక్రిములాహవంబునన్; దితిసుతలోకకుమ్మవ
నతీవ్రదవానలకీల; లుగుల! శతబలియు న్నవాత్ముండును జాలరె డై
త్తునిసంహరింపఁగన్?|| ౧౦౮||

వ|| షాటియు వానరకులోత్తారకుండగు తారకుండును, మహాభు
జుండగు గజుండును, వజ్రధారాప్రతిమానకరభుండగు శరభుండును,

మఱియు సమరవిజయస్తోములగు గోమఘ, గంధమాదన, ఋషభ, మైంద, ద్వివిద, వేగదర్శి, గవయప్రముఖ నిభిలమహావనచరచమూనా యకులును గడంగిరేని చతుర్దశభువనంబులుం బరిమార్చునోపరే? అది యునుగాక మీరుబెట్టినచెట్టు విభీషణుండిట్టినమయంబునందోడురాకుండునే? అతండలిగిన సకలబ్రహ్మాండంబులుంజూలరాడందే? ఇంతబలసామగ్రిగలుగ ననురవరునికొఱకు నీవితవంతనొందగదా? యనిమహాబలవంతుండగు మానుమంతునిందలంచి చిటునవ్వనవ్వచు లక్ష్మణుండు వెండియు రామచంద్రునికీట్లనియె॥ ౧౦౯॥

సీ॥ పుట్టినవృద్ధపట్టిబెట్టిదంబుగనట్టెమింకఁడేభానునింగికెగిసి? అసమానజవముచే నలరి కాల్యాయఁ బోలె దాఁటఁడే యలసముద్రంబుఁగిదిసి? అంకాపురముసొచ్చి శంకయించుకలేక హతునిగావింపఁడే యత్తుఁగఁగిసి? దీపితాటోపకోపాపారశిఖిఖితతులచేఁగల్పఁడే తత్పురంబు? అట్టిజగజెట్టియగు గాద్దుపట్టించును । నిట్టివేళలఁ గలుగంగ నేలవగవ? నతఁడుగడగిన శతకంతుండనఁగనెంత? యొక్కవేల్చిది నెగమీటు నుర్వియెల్ల॥ ౧౧౦॥

ప॥ మఱచితిలే? నాఁడు మనలనిరువురం గొనిపోయి మహిరావణుండు పాతాళంబున భద్రకాళికఁ బ్రియంబుగానిచ్చి తుంపంబూ నుసమయంబున నొక శతపత్రినాళంబున సూక్ష్మరూపంబునం జొచ్చి, అచ్చటఁగాపున్న మత్స్యవల్లభునితోఁజెనంగి, అతిరయంబున నప్పాతాళంకానివాసులగు రాక్షసులనందఱ నిర్మూలంబుగావించి, విదప మహిరావణుతోఁబోరాడి, సప్తభిమరంబులతోడ వాని పాణిణంబులుంగొని మనలను బ్రతికించెఁగాడె? అట్టి పాణిణంబుండును, శౌర్యధురంధరుండునగు మరున్నందనుండు మనకాత్తుండై యున్నవాడది యునుంగాక సకలదేశంబులవారును సుఖదుఃఖములకు మనలోవారుగాని వెలిగాఁ బ్రవర్తింపనేరరింతయువిచారించి, సంగరంబున కరిగి శతముఖునిసంహరించి లోకంబులఁగావుమని వెండియుఁకీట్లనియె॥ ౧౧౧॥

గీ॥ డంబుగలభద్రదంతావళంబువోలె నిన్ను నీవెటుంగవుగాక, నీ

పురణము! నందు నలిగితివేని బ్రహ్మాండమెల్ల! నిలిచి భస్మీకరింపవే నిమి
షమునను?॥ ౧౧౨॥

గీ॥ అనుచుచుండు బోధింపనలరి, రామ! భద్రుడెంతయు స
త్యంబుపరులగుటవచ్చు నీచెప్పినట్టి భావములనుచు! జనవరేణ్యం
డు పిదప లక్ష్మణునకనియె॥ ౧౧౩॥

గీ॥ కార్యఖడ్గములను రెండు 'గతుల'యందుఁ! గార్యముత్తమ, మ
దివక్క-గాకయున్నఁ! బలువిధంబుల నవ్వలిబలమెఱింగి! ఖడ్గమొనరిం
ప నటమీచి కర్జమండు॥ ౧౧౪॥

వ॥ అదిగావున మొదట సామదానమాయోపాయభేదంబుల శత
కంతుంబరిమార్చునూహించెద; అట్లొనఁగూడకున్న దండంబున దండధ
రునిలోకంబునకనిచెద; వాఁడననెంత? యింతలో విభీషణుని రావించి
యతనివలన శతాస్యునివర్తనంబులన్నియుం దెలిసికొని, యటమీచనమ్మ
హత్తుండుచెప్పినచొప్పునఁజనుదమని విభీషణుండలంచిననతండును దన
మనంబునహర్షించియెవ్వరికి నెఱింగింపక యతిశీఘ్రగమనంబున॥ ౧౧౫॥

చ॥ అనిలుండు నన్నలుండు హరుఁడాదిగఁగల్గినమంత్రులందఱుం!
దనుఁగొలువన్సముద్రము ముదంబున దాఁటి, బలంబు నెక్కొనన్ । వె
నుకొనియభ్రావీధిని నవీనజవంబునవచ్చె; వచ్చి స! జ్ఞనమణియైనరాఘ
వుని సన్నుతిసేయుచుదత్పురంబునన్॥ ౧౧౬॥

క॥ రామునిఁ, గోమలమేఘ! శ్యాముని, మునిలోకవతిసంతతవిల
స! న్నాముని, శాత్రువభీమునిఁ, బ్రేమనువీక్షించెనవ్వీభీషణుండెమిన్॥

క॥ వీక్షించి యతనిచరణము! లక్ష్మీ 'తామోదహృదయు'డై తనని
టలం! చాక్షణమసోఁక మొక్కుచు! రాక్షసనాయకుఁడు లేచి స్రవిమ
లభక్షిన్॥ ౧౧౭॥

చ॥ జయజయ మానిహృజ్జలజచారణ! పాపవినాశకారణా! । జ
యజయదైత్యసంహరణసాయక! కామ్యభలప్రదాయకా! । జయజ
యపుణ్యగాత్ర! అనిసత్యచరిత్ర! విచిత్రవికృమా! । జయజయ రామ
చంద్ర! గుణసాంద్ర! సురేంద్రమునీంద్రసన్నతా!॥ ౧౧౮॥

వ॥ అనియిట్లు పలుతెజంగుల వినుతింప నమ్మధురవృదులభావ
ఁబడగు విభీషణున్ గుచ్చి గాఢాలింగనంబు గావించి, ఆనందాశ్రుజ
లపరంపరలు దొరుగ సరగునఁ దనదండ నొక్కయుచిత శీతంబునం
గూర్చుండఁబెట్టి, భక్తపరాయణుండగు రామభద్రుం డతని సేమంబు
దెలిసికొనిమన్నించి, మెల్లననిట్లునియె॥ ౧౨౦॥

శా॥ ఆవేళంబవరంబునందలదశాస్సాభీలబాణాశిచే । నావిర్యు
తమునొందు వహ్నిబడి చేయాడింపఁగాలేనిచో, నీవాదైత్యుని మర్త్య
కర్మతతులన్నేర్పంగ హింసించితిన్; నీవంటావుఁడుభూమిలోనఁగలఁ
డో నిక్కంబుదైత్యోత్తమా!॥ ౧౨౧॥

గీ॥ ఓవిభీషణ! నిన్నొకనావఁజేసి, సంగరాంబుధిసరసియీఁదంగఁ
గంటి! నట్టివలనను గడచితి, నంతకంటె! నొక్కప్రళయంబువార్త నేఁ
డుద్భవించె॥ ౧౨౨॥

గీ॥ అట్టివృత్తాంతమెఱింగింతు ననఘ! వినుము । నూలుతలలును ని
న్నూలు ఘోరబాహు । ఁండు దైత్యేందుగి డొక్కఁడుద్దండుఁడగు
చుఁ దాపసుల చేవతలఁ గ్రోవ్వె యేపుమాపె॥ ౧౨౩॥

వ॥ మఱియుననేకవిధంబుల గోచ్రోష్టాణహసనంబులును, సకల
దిశారమణితాడనంబులును, అఖిలజీవసంక్షోభంబును గావంప నద్దు
రాత్నుండుచేయుబాధలకుంజాలక, మునిజేవతానివహంబులరుదెంచి,
తమతమబాధల తెఱంగంతయు నెఱింగించి, శరణుచొచ్చినం గరుణిం
చి, యభయహస్తంబులిచ్చిపంచితి; ఇటమీఁద నేదియుండెలియక యే
ద్దానశుని వర్తనంబులన్నియు నీచేనెఱుంగుటకు నిన్నురావించితి ననినవి
ని, విభీషణుండు నజ్ఞనవరేణ్యుని కరుణావలోకనమహిమంబునకు ని
చ్చ నచ్చెరుపడి మచ్చికనిట్లునియె॥ ౧౨౪॥

సీ॥ శంభారిగంభీరదంభోభిధారతోఁ బర్వతంబొకటి దీర్పంగఁగ
లఁడె! కఠినసఖాభీలకంఠీరవంబుతో భజేభముకటి దీర్పంగఁగలఁడె!
సంవర్తసమయప్రచండానలముతోడ నెఱిశుమ్మగహసంబునిలువఁగల
డె! జంఝూహ్వయప్రభంజనమహాధాటితోఁ గొలఁదిగా మబ్బు మా

కొనకగలదె? ఎంతవాడైన, వరములనెన్నిగొనిన, గనబీబీతో
డ నెదిరించి మనకగలదె? పుడమి బటుచూర్లమై తానె పోనుగా
క! రఘుకులాంభోధిచంద్ర! శ్రీరామచంద్ర! || ౧౨౫ ||

క॥ పగవారినిమీయెదుటను! బాగడన్ రాదైనగాని భూమిశ్వర!
న! నొంగినదీగినందులకు దై! త్యగణాధిపు మర్తమెల్లఁ దగ నెఱుంగిం
తున్ || ౧౨౬ ||

క॥ పంకజగర్భుండైనను! శంకామతినుండుఁ బాగడఁజాలక, నే
ను! ట్టఁకింఁగలనె? సకలా! లంకారము, తప్ప్రతాపలంక మహీ
శా! || ౧౨౭ ||

క॥ పాకారంబులు తొమ్మిది! భీకరమైయుండు జంభభిన్నభ్రుసు
రా! నీకంబులకును, దక్కిన! లోకులనెక్కఁజెప్ప నేలఁలోకాధీశా! || ౧౨౮ ||

వ॥ మఱియుఁబరిభాజలప్రమాణంబు రసాతలంబునతిక్రమించి, బ్ర
హ్మగుద్రాదులకు నభేద్యంబై ప్రవర్తిల్లు; దీర్ఘజీవా, శిఖముఖ, స్థూ
లకంఠ, యోజనహస్త, దుర్ముఖ, శూర్పకర్ణ, రక్తాక్ష, పంగళాక్ష,
గజోదర, త్రిముఖులనుమంతులుపడుండు! వర్తింతురు; అందునొక్కొక్క
శక్తిమంత్రినినూఁకొట్ల రాక్షసులు నేవెంతరు; అందునొక్కొక్కమం
త్రి మృత్యువువైనఁ బారిగొనఁజాలు; అందఱుంగూడినఁ జతుర్దశభువ
నంబులునుంజప్పరింతురు; వారికినాథుండు శతముఖుండు పరిమేష్ఠిఁడ
బరపురుషాభేద్యత్వము మొదలుగాఁగలుగు ననేకదుర్లభవరంబులు గొ
ని, విష్ణుశంక రాదులఁదృణీకరించుచు, నతండు చునరాచు నేను మిమ్ము
నేవెంచి, మీచేత రావణాదులందునిమించితిని నన్నుం జంపఁదలంచు
చుండు; నాకునతనికి వైరంబెప్పుడును గలదు; వాఁడు మీచేతసేకాని
మఱియెవ్వరికినజేయుండని వెండియు రామచంద్రునినెగిల్లనియె॥ ౧౨౯ ||

గీ॥ శతముఖునికింకరులు తన్ను హతుఁడజేయ! నకట! యెప్పుడు
వత్తురోయనుచు దిశలు! చూచుచుండఁగఁజాలవీచాపులనుచు! నమర
భర్త సహస్రాక్షుండయ్యెగాదె? || ౧౩౦ ||

గీ॥ ఉరుటలాధికఁడగు శతాస్యుడు మదించి! దాడి మనమీఁద నె

కొండ దరిలివచ్చు నొక్కొక్కని భీతిమై నేను నుక్కదక్కి- తారకా
చలగహ్వరాంతముననుందు॥ ౧౩౧॥

వ॥ అనినవిని పార్వతీదేవి మహాశ్చర్యంబునొంది చిటునవ్వు నవ్వు
చు శంకరుముగంబుపైఁ దనచూడ్కినిల్పి, మహాత్మా! యిట్టి విచిత్రంబు
గు చరిత్రంబు నెన్నండును వినియును గనియును నే నెఱుంగ; నీదివ్య
కథావిధానం బేప్రణ్యుఁ డాకర్షింపఁబూను నతనికి నాయురారోగ్యం
బులును, మహాదైవ్యర్యంబును, పుత్రపౌత్రలాభంబును, సకలబంధు
నివహనుకూలంబునైనై యాచంద్రతారకంబుగా వర్ధిల్లు నటుగాన నే
ను గృతార్థురాలైనైతి నటమీదివృత్తాంతంబానతిమ్మనిన నమృతహాదేవుం
డెట్లనియె; అట్లు విభీషణుండు శతకంఠుని మహిమంబు కొంతవినిపించి
రామచంద్రునకు వెండియు నిట్లనియె॥ ౧౩౨॥

క॥ అతులితదోర్బలమునకును । వితతపరాక్రమమునకును వివరిం
పఁగనీ! శతముఖునకు రావణునకు! మతమునఁ దలపోయ హస్తీమశ
కాంతరమున్॥ ౧౩౩॥

క॥ కావున శతముఖుఁడునుమఁగ! నీవేకా కొండుగలఁడె? నృపవ
ర! వేగన్! రావింపుము యుద్ధమునకుఁ! బావనులగు హనుమదాది బ
లములనెల్లన్॥ ౧౩౪॥

సీ॥ నావుడువిని సరనాథుండు చింతించి యేవెఱువున దాటుదేను
వార్ధు, । రెవ్వరిబలమున నేగుదాహవమున, కేవిధమునఁదుగింతు నేను రి
వుల, । నేలాగుబోషింతు నెల్లయోగిందుగిల, నెట్లుద్ధరింతు, నేనేమిసే
తు, । దేవతాభయములేతెఱుగునవారింతు, వడిసైన్యములమఱెవ్వఁ
డునడువు? । ననుచుఁదలపోసి తలపోసి యాత్మయందు! సంతయునుజూ
చి యాహనుమంతునుండి! కొంతకార్యంబు మఱి సమకూఱుననుచు!
గోరిడైర్యంబు మఱిబురికొల్పియపుడు॥ ౧౩౫॥

క॥ హనుమంతునిఁ, బటుదోర్బల! ధనవంతుని, సకలధరణిదైవత
వినుతున్, । ఘనశాంతునిఁ, గపికాంతునిఁ! జనుదెమ్మని రాఘవుండు చ
య్యనఁదలఁచెన్॥ ౧౩౬॥

ఉ॥ అగ్గతినాస్య పాలమణి యాత్త దలంచిన, మారుతాత్మజుఁడ
గ్గలమైనమోదము భయంబును భక్తియునుంబెనంగఁగా । నగ్గురుగంధ
మాదనమహాచలశృంగముమీఁదినుండి తా । దిగ్గుననేగుఁడెంచె సతితీత్ర
రయంబునదత్తుణంబునన్॥ ౧౩౭॥

వ॥ ఇట్లుసంభ్రమంబున మనోవేగుండైవచ్చి, సాకేతనగరంబుసొ
చ్చి, యొక్కచక్కని ముహూర్తంబున॥ ౧౩౮॥

ఉ॥ శీలుని, దివ్యనూత్నమణిచేలుని, బాప'వన'స్ఫుటానలజ్వాల
ని, ధర్మసద్గుణవిశాలుని, ఖండకళానిధిస్ఫురఁ త్ఫలుని, ఘోరకాత్ర
వవిఫాలుని, ధీరుని, రామభద్రభూ । పాలునిఁగాంచి, తచ్చరణపద్మ
మలంబడి లేచి నిల్చుచున్॥ ౧౩౯॥

చ॥ కరములుమోడ్చి, యోదనుజఖండన! యోకరుణాసముద్ర! యో
పరమవివేక! యోకలుషభంజన! యోరఘురామచంద్ర! మీ । చరణప
యోజముల్ భజనసల్పఁగనేర్చుట మూడులోకముల్ । తరలక వేడఁగనే
లుటగదా తలపోయఁగ మానవేశ్వరా॥ ౧౪౦॥

చ॥ ధరణిసుతాధిపాయ భుజదండవినిగ్ధితదానవాయ భా! స్క
రకులసంభవాయ జలజాతదళాయతలలోచనాయ స॥ గరవిజయాయ
తాపసనికాయనుతాఁగ నతాయతేనమో । పరమకృపాత్మనే వరన్య
పాయ రఘూత్తమ! రాజ'సత్తమా'॥ ౧౪౧॥

ఉ॥ ఏపనికైననన్ను జగదీశ్వర! పంపుము, సప్తవార్ధులుం । దావు
లుపన్ని సైన్యములు దాటగఁజేతునో? మృత్యువక్త్రము । ల్లాపలెచే
తమూయుదనో? దాని కృతాంతునిఁబట్టి తెత్తునో? ధూపకులావతం
స! వెనఁబూని కులాదులు పెల్లగింతునో?॥ ౧౪౨॥

వ॥ అనిపెక్కుభంగుల సంభ్రమింప దశస్యందననందనుండు మరు
న్నందనుంగరుణామృతలహరులుచెదర నవలోకించి, రమ్మరమ్మని త్నా
మ్మత్నామ్మనంగదియ నాలింగనంబుగావించి, కుశలంబడిగి పథశ్రమం
బుదీట నొకకూహర్ష్యంబున విడియనియమించి పనిచిననతండు చనిన
పెదప విభీషణుంగనుంగొని, యిష్టహామహునిచేతఁగాని కార్యంబులూ

నఁగూడవని యిష్టాలాపంబుల నారేయిగడపి, మఱునాఁడు సంధ్యా
విక్రియలు నిర్వర్తించి, గురుపితృపూజనంబులుగావించి, అగ్నిహో
త్రంబులుదర్శించి, విప్రసహస్రంబులకుఁ గర్పూరతాఁబూలపరంపర
లాసంగి, వారిచే నాయురారోగ్యాశీర్వాదంబులు నైకొని, భరత శ
త్రుఁఘ్న లక్ష్మణ విభీషణాదులతోఁగూడ నలంకృతుడై, సుమంతాది
మంతులుంగొలువ నేకాంతసాధంబునంగూర్చుండి, అచ్చటికి మాను
మంతునిరప్పించి, అతండును, దాసును, విభీషణుండును, రావణకుం
భకర్ణ దేవాంతక నరాంతక కంపనాకంపనాతికాయ మహాకాయేం
ద్రజిత్రహస్త మహోదర మహాపార్శ్వ ఖడ్గరోమ సర్పరోమ వృశ్చి
కరోమాస్త్విదర్శ పృముఖ నిఖిలదానవ మహోద్ధండ భండన ప్రకారం
బులుగ్గడింపుడు, నెడ నెడమారుతింగొనియాడుచుఁగొంతప్రాద్దుపుచ్చి,
మానుమంతునికి శతకంతుని ప్రకారంబెఱింగింపుమని విభీషణునకుఁగను
నన్నగావింప నమృతహత్తుండును సమృద్ధంబున నమృతస్పృతునకుఁదెలివి
పడ శతకంతునిజన్మంబును, తపోమహిమంబును, జలజజువలన వరం
బులుగొనిన తెఱంగును, మునిజేవతాప్రహరణంబులును, చతుస్సము
ద్రలంఘనప్రియాసంబును, పరిభావిశేషంబును, ప్రాకారప్రకారంబు
ను, ద్వారరక్షక మహాదానవనివహ విక్రమంబులును, మంత్రప్రపండ
త్వంబును గరతలామలకంబుగా నెఱింగించిన విని వనచరవర్ణ్యుండు గ
గనంబునఁ గుప్పించి గంతు లిడుచు, రామభద్రునిం గొనియాడుచుఁ
దనచే నింతయు సాధ్యంబగుట మనంబున నిశ్చయించి రఘువల్లభునకి
ట్లనియె॥ ౧౪౩॥

గీ॥ అన్నరాఘవ! నీబంటునున్నవాఁడ! నెంతవాఁడైనవాఁడననెంత
మనకు? మీరుబంపిననేగి యాకూర్చుండైన! శతముఘనిఁజంపి యేతెం
తు జతనముగను॥ ౧౪౪॥

సీ॥ అది యెటువలెనన్న నదిజాధీశుని శక్తి నాయందున సంఘటి
ల్లు! నరయ జగత్ప్రాణుండైన మాతంద్రిచే జవసత్వములు నాకుఁ జా
లఁగలుగు! నశ్రమశౌర్యంబు నజరత్వ మమృతీయు నమరులవలన నా
యందునుండు! నదిగాక మీదివ్యహస్త సంస్పర్శచే మెండుగా వజ్రిచే

హుంజనైతి॥ గానమీయాజ్ఞఁదలమోచి కదలికడఁగి యనిఁదొడఁగి
నశతకంతుండనఁగ నెంత? యట్టహాసంబుచేసి కాలాగ్నివైనఁ బట్టి
మ్రొంగుదుఁ జలపట్టిపంతమునను॥ ౧౮౫॥

గీ॥ దాఁటరాదని జలధులు దడయనేల? మేఱసిదాఁటింతు వాలం
బు మీఁదనేనఁ దవిలి యాత్మస్తవంబుగాఁ దలఁపవలదు । తేన్యమింత
యొ నీదుపాదంబులాన॥ ౧౮౬॥

వ॥ అనిమరుత్సుతుండు వెండియునిట్లనియె మీరునమ్మించిన నమ్మక
సుగ్రీవుండు మీచేదుండుభి కళేబరంబుమీటించి, సప్తతాళంబుల నొక
కోలఁచునియనేయించి, యటమీఁదనాశ్రయించెఁగాదె; కావునమీరును
నామహారూపంబు చూపిన వీక్షించినఁగాని సమ్మతంపరెల్లి మీపేరఁజం
ద్రతారాబలంబులు గలిగియున్నవి, నేనునానాయండుఁ గలబలంబు లేట
తెల్లంబుచేసెదనని నృపవరునిచే ననుజ్ఞపడసి యా రేయిసంబునన
న్నుంగూర్చి ఘటికాదశకంబు తపంబుచేసిన నతండు మదంతసంభవుం
డుగావున నేనును బ్రతుండనై ప్రసన్నుండనై నప్పవనటందు నన్నువీ
క్షించి యిట్లనిస్తుతింపె॥ ౧౮౭॥

దండకము॥ శ్రీమన్నహాదేవ! దేవాదిదేవస్ఫురచ్ఛరుకోటిరదేవీప్య
మానోల్లస ద్రక్ష కాంతిచ్చటామండి తాంఘ్రిద్వయా! యద్వితీయా!
కృమా! విక్రమా! చారుహస్తప్రశస్తా! బుధస్తుత్య! సత్యాంగకా! సత్య
భాషా! విశేషాహిధూషా! సురాధ్యక్ష! దక్షాధ్వరధ్వంస! కంసారి
మిత్రా! త్రివేత్రా! సుగంగాకళిత్రా! మహాగాత్ర! యాతా! మహేశా!
సృకాశోర్ధ్వబాటా! వృషాధీశఘాటా! శివా! పాపకల్లోనీసర్పరా!
ఘోరసంసారదూరా! హరా! నిర్వికారా! మహాకార! కారుణ్యపా
థోసధీ! ధీసధీ! మారధూతిప్రియా! భూతవాథా! జగన్నేత! మృత్యుంజ
యా! కృత్తివాసా! మహాలాస! పంచాననా! పంచబాణాంతికా!
బాణపక్షా! విపక్షక్షయా! యక్షయా! యక్షగంధర్వవిధ్యాధరానీకసం
సేవ్య! భవ్యా! మహానీలభద్రేభచర్మాంబరా! తాండవాడంబరా! పాం
డురాటోపశుంభ ద్యశోధూషణా! శంకరా! శంభు! సర్వజ్ఞ! సర్వాత్మ

కా! సర్వసర్వసంసహదేవతా పారిజాతా! యతీతా! మృదాభ్యాత! శ్రీ
కంఠ! లోకేశ్వరా! శాశ్వతైశ్వర్యసంపన్న! యాపన్నలోకావనా! పా
వనా! పాపవారాశిభుగ్బాదబా! వేదబాలన్నియు వ్రాని నీబంటుగాఁ
బూసిరక్షింపవేభర్త! సత్పుణ్యమార్గా! నమస్తేనమస్తేనమః॥ ౧౪౮॥

ఉ॥ మారుత్తియిట్టిరీతిఁ బలుమాటునుసన్నుతిచేయనేనొగిన్. భీరత
నుత్సహించి, యతితీవ్రతదాసికపీండ్ర! మెచ్చితం! గోరుముదేనివైననది
గొబ్బుననిచ్చెద, నిర్వహించెదన్. వారకనిన్నుఁబోలు గుణవర్ధనుఁడెచ్చ
టవైనఁగల్గునే॥ ౧౪౯॥

వ॥ అనియనేక ప్రకారంబులమన్నించిన వతండు హర్షించి నాతో
నిట్లనియె; అయ్యా! నెయ్యంబునామీదఁగలదేని పూనిప్రళయకాలంబు
న మీరువిశ్వరూపంబు చాల్చునెడ మీయందు నెట్టిమహిమంబు ప్రవర్తి
ల్లునెట్టిచిత్తిరీక్షంబగు తేజంబును, విమతశిలీముఖాప్రతిహతత్వంబును, ద
యనొసంగుచునుడు నేనునుసమృథించి, యట్లకాకయని దీవించి, కైలా
సంబునకువచ్చితి; తదనంతరంబాహనుమంతుండు దనతండ్రినివాయుడే
వునిందలంకె; అతఁడును బుత్రునియెడం బ్రసన్నుండై యసదృశజవంబు
ను, అభేద్యసత్వంబును నొసంగిదనియెనంత॥ ౧౫౦॥

ఉ॥ సమృదమందిరాముఁడొక సౌధమునందన రూపుచూడఁజి! త్త
మ్మనఁగోరి, మీఱితనతమ్ములురావణుతమ్ముఁడుం బ్రమో! దమ్మనఁగొల్వ,
మంత్రులచితంబుగఁజేరిభజింప, నున్నచో! నమ్మరుతాత్మజుండటకునల్ల
నవచ్చెవిశేషమేర్పడన్॥ ౧౫౧॥

క॥ ఈరీతివచ్చి రాఘవు! భూరిపదంబులను వ్రాలి భువి తన మూ
ర్తిన్. వారకచూపననుజ్ఞల! భోరునఁగొని చెలఁగి వాయుపుత్రుండవ
టన్॥ ౧౫౨॥

సీ॥ తనదువాలంబు మార్తాండప్రచండరథమ్మన కుగ్రకేతనముగాఁ
గఁ దనమోముసత్యలోకనివాస జలజాతభవ చతురాస్యచుంబనము
సేయఁ దనపటుదీర్ఘదోర్దండ ప్రభావంబు దిగ్గజుంబులనెల్ల మ్రొగ్గఁజే
యఁ దనబర్చరస్థూలతను మహామహిమంబు నీరజజాండంబు నిండుకొ
నఁగఁ దనదు భారంబునకు మహీతలము వణక! భూరి నక్షత్రములు

మొలపూసలుగను! బెరిగి లోకంబులకు నెల్ల భీతి గదుర! విలయభైరవ మూర్తియై వెలయుచుండె॥ ౧౫౩॥

చ॥ వాఱియును వక్షమందునను మాధవుడున్, ముఖమందు నగ్ని యున్, శిరమున నిర్జలేందుడును, జెక్కల నశ్వసులున్, మహాబ్వల! చ్చరణతలోరుమధ్యముల సర్వసిలింపులు, సిద్ధసాధ్య కి! వ్మరిగరు డోరగాదులు ఘనంబుగఁగన్పడిరోక్కపెట్టునన్॥ ౧౫౪॥

వ॥ ఇట్లపారగంభీరధీరవిస్తారశరీరుండును, అప్రతిద్యవ్యశౌర్యం దును, చాలప్రచండఘటాదండ సత్వతృణేకృతాఖిలవిశారమణుండును, దుర్నిరీక్షతేజస్సాధావితట్రహ్మాంధకోటరుండును, చరణపరాక్రమితఘ జంగమవల్లభుండును, తీక్ష్ణరోమాగ్రచుందితసమస్తనక్షత్రనిచయుండు ను, నిశ్వాసప్రభవజంఝాప్రభంజనోద్ధాత విపక్షరత్నోమేఘపటలుం దును, నగు మహామహుని నీరీక్షింపఁజాలక సుమంతప్రముఖమంత్రులు ను దక్కినదొరలునుందలలెత్త వెఱచి భయకంపితచేహులై యుండిరి; లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులును దదీయమహిమాతీతయంబు గాంచి యిట్టి నివర్తింపనేరక నిర్విణ్ణమనసుగై ప్రవర్తిల్లిరి; రామభద్రుండును దద త్సుద్రరాద్రరేఖావిశేషంబునకుఁ బరమాశ్చర్యహృదయుండై, యితని సహాయంబున శతముఖుండునుమవచ్చు, సందియంబువలదని నిశ్చయిం చి, అభంగకృపాపాంగంబుల నమృతంబు చిలుక నవలోకనంబు చేసి మెల్లననిట్లనియె॥ ౧౫౫॥

ఉ॥ శాంతవిచార! వాయునుత! శయగిణాంతక! మాయురే! హ నూ! మంత! మహానుభావ! యఘమర్దన! నీదగురూపుచూడఁగా! నెం తెటివారు రాజులు, కపిశ్వర! నాకునుశంకభుట్టై, నేఁడీదియె చాలు నీవిపుడ యెప్పటిరూపము మాకుఁ బాపవే॥ ౧౫౬॥

ఉ॥ నావినివాయుజుండు నరనాథునకెప్పటిరూపుతోదుతెన్! వావి రివందనంబులిడివచ్చి విభీషణుదండనుండె; న! ద్దేవుడు రామదందుఁ డు నతిప్రియభావలమాటిమాటికిం! జేవదలర్చ నన్నుతులు సేయించు నుండె ననేకభంగులన్॥ ౧౫౭॥

వ॥ అంత॥ ౧౫౮॥

గీ॥ పవననందను ఘోరరూపంబుజూచి, మునుపుదనుమింగియం
దుచేడనివిలేక, యప్పుటికెదన్నుమింగునోయనుచుభీతి నేగువైవడిన
పరాధి నినుండుగుంకె॥ ౧౫౯॥

గీ॥ రాఘవుండుతొల్లి లవణవారాశిగట్టై, నిచ్చుడిదియేడంగట్టునో
యిందునిలువ, బాగుగాదనిచని మిన్నువ్రాంతునట్టి చటులబడబాగ్నిశి
ఖలన సంజవోడమె॥ ౧౬౦॥

గీ॥ ప్రాగ్వధూమణిదన నఖిప్రకరములను, విత్తుకొప్పనజేకటివెల్లి
విరిసె; నబలవెండియునవరించు నట్టిసౌబగు, చూచుదర్శణమనశశిదో
చెనవుడు॥ ౧౬౧॥

గీ॥ అంతకంటెనుమున్ను భటాభిగొలువఁ, గొలువుచాలించి యా
న్యపకుంజరుండు, వెలయసంధ్యాద్యనుష్ఠాన విధులుదీర్చి, యనిలజవిభి
షణులఁబిల్చియాక్షుగంబు॥ ౧౬౨॥

వ॥ వారునుందాసును సహౌదరత్రయంబును బంక్తింగలసి మరక
తపలాశపత్రంబుల షడ్విసోపేత రుచిరాన్నంబులును, మృగపక్షిమాం
సంబులును, విచిత్రశాకంబులును, ఘృతదధిస్తుతంబుగా నానావిధంబు
లగు సూర్యగాయలతో నరుచిపరిహారంబుగా నారగించి, కర్పూర
తాంబూలంబులుగైకొని తదనంతరం బావిభీషణు నవలొకించి మహా
త్తా! యిట్టిసమయంబునఁజతురంగబలంబులతో మత్స్యహయేండవై యే
తద్దుష్కర కార్యంబెట్లైననుదోలఁగించి నిర్వహింపుమని యనర్హమణిమ
యధూషణంబులు నపార దివ్యాంబరంబులు నసదృశపరిమళంబులును
దోరహస్త్రగానిచ్చిఁజెచ్చె; అతండుసమృతించి రామచంద్రునకునమస్కా
రించి లంకాపురంబునకరిగె; పిదపరఘవరుండు హనుమంతు నవలొకిం
చి, యనేకప్రకారంబులనాదరించి, తనకంఠంబున నొరయొదివ్యరత్న
హారంబు కవివరునిగళంబునదగిలించి, నీవునులక్ష్మణుండును గిష్కింధా
నగరంబున కరిగి యేతద్వృత్తాంతంబంతయు సుగ్రవున శెఱింగించి, స
కలవానరసహితంబుగాఁ దోడితెమ్మనుడుహర్షించి, లక్ష్మణుండును వా
యుజనసహితంబై తత్పురంబునకరిగె; మఱియును భరతశత్రుఘ్నులపి

క్షించి, మీరునుకాంభోజ, మలయాళ, కన్యాట, లాట, కీరాత, పాఠచాల, పూరాష్ట్రాదిదేశంబులకుంజని యాయారాజులందోడితెండ్లపనిచె; తానును సీతాసమేతుండై హంసతూలికాతల్పంబునఁ దత్ప్రకారంబులు వినిపించుచు విశ్రమించెనంత॥ ౧౬౩॥

గీ॥ కాలమనుసింహమాకాశగంధగజముఁ| జేరి, తత్కుంభమధ్యంబుంజింపనందుఁ| దెలివిగన్పడు గొప్పమత్తియమనంగఁ| జోకకమగు నట్టివేగురుజుకొవొడిచె॥ ౧౬౪॥

గీ॥ తారకలుదాతెఁ; గుకుటాధ్వనులుమీతెఁ; గలువగమిజాతె; మదనునిఘనతదీతెఁ; గంజములుగేరెఁ; జల్లగా గాడ్చుసేరెఁ; దీపతతులాతె; బలబలతెల్లవాతె॥ ౧౬౫॥

గీ॥ నెమ్మి నంబరమనియెడు కమ్మరీడుం| గరియఁ బ్రాగ్భాగసాంధ్య రాగంబుకొలిమి| యందుఁ గ్రాంగినయట్టి లోహంబ్రముద్ద| వెడలఁజేసె నొయన రవివొడిచెనపుడు॥ ౧౬౬॥

సీ॥ ఆవేశరఘురాముఁడల్లనవల్లకీమృదులస్వరంబున మేలుకాంచి, కాలోచితక్రియల్ గ్రహునఁగావించి, గురుమాతృలకుఁమ్రొక్కి కోరుకలలర, విప్రవర్గములకుఁ గర్పూరతాంబూల తతులిచ్చి, మణిప్రమోదంబుగదుర, మణిభూషణంబులుమహితాంబరంబులు గైకొనిసన్నంత్రి గణముగొలువ, సకలవానర రాక్షససైన్యచయము! తెల్పుడరుదెంచు? శతములు నెపుడుదుర్జితు? ననుచుసింహాసనంబున నలరిరాముఁ| దుండెఁ బేరొలగము నయనోత్సవముగ॥ ౧౬౭॥

గద్య॥ ఇదిశ్రీమచేయకూర్చినివాస, లక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటాక్ష సంపాప్రవహకవిత్వవిద్యాపారీణ, సుమహితాంధ్రగీర్వాణభాషా ప్రివీణ, సంగీతలక్షణధురీణ, సకలవిద్యన్తితా, త్రేయసగోత్రీపవిత్ర, ధర్మవార్యభుత్రీ, నిఖిల మహీసురాశీర్వాద పవర్ధమాన భాగధేయ, సకలనృపవిధేయ, వినయవిధేయ, మద్దననామధేయ ప్రణీతంబైన

సీతావిజయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ

బిధిమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రస్తు.

సీ తా వి జ య ము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీకర! సద్గుణగణర! త్నాకర! కమనీయతర కృపాకర! పూర్వా భీకర తనురుచివిజితసుధాకర! పోషమన్యపాలాధర్త వికలా!॥

వ॥ అవధరింపుమత్తైజంగున శాంకరీదేవికి వెండియుమహాదేవుండిట్లనియె; అట్లునకలదాంధవామాత్య పురోహితసామంత సద్భటవిద్య త్కవిగాయక నాయక సంఘంబులుగొలువ నభిలన్య ససార్వభౌముండగు రాముండు, వసిష్ఠుండునీతివచనంబులు నీతిహాసంబులు డెలుపఁ జేరోల గంబుండి, శతముఖశతద్యయ వోర్తండ ఖండనాభిలాషుండై విభీషణును గ్రీవముఖ్యు సకలసేనాగచున కాంక్షనుండెనంత॥ ౨॥

సీ॥ ఆవిభీషణుండులంకావరపురి'క్షేగితనబంధుమిత్రులఁదలిపిలిచి, యిచటివృత్తాంతంబులెల్ల నెఱింగించి, యిట్టివేళలనునమినునలెందు సేదతోడుగావలె, నిక జాగుసేయక యభిలసాధనములునచురఁజేసి, రథములుసవరించి, ప్రధనభీకరగంధ సింధురంబులు నేర్చి, చిత్తములకు మించు వేగంబుగలిగి మ వేటిహారులఁ బోటుతులఁచునాత్రేమ నీటుభటుల! నాయితంబులుసేయించి యతిరయమున! వరుసఁదెచ్చునితగఁబడ వాళ్లఁబనిచె॥ ౩॥

సీ॥ పునిచితోడ్తోడనంపాతని నలనీలసత్రధానులనెల్లసరగఁచిలిచి, వేర్వేరమన్నించి దుర్వారబలులార! మీరునాకోర్కులంపారననికి! నొక్కొక్కరునివెంట నొక్కొక్క యోహిణి కొలిచి రానరుడెందు బలిమిమె

అని! దారపుత్రభ్రాంకిదనరినదుర్మతుల్ రాక్షుడిచ్చటనెపరాకుగాకుల
డనుచునెఱిగింప నమృతంబు లాహవమున కుత్సవంబులు గైకొని మచ్చ
రించి! పరగఁ దమసాధనంబులు ప్రాణములుగఁ జేసి యుద్ధపుయ్యత్న
ముల్ చేసిరపుడు॥ ౪॥

నీ॥ ఒనరనితైఱుగునయుద్ధసన్నద్ధులై కరిరభటతురంగములు గొ
లువ! నప్పుడేకైకమహాక్షాహిణులతోడ మలయుచుండుగురుమంత్రివ
రులు! భేరిమృదంగగంభీరభాంకారముల్ జగత్తలమునాకసంబు నిండ!
నాహవజయనిష్ఠురాలాపములు మీఱ జను దెంచి యవ్వభీషణునియెదు
ట! గదలు వెనఁజూచి, ముసలముల్ ఘనతనూచి, ప్రాసములు ద్రిప్పి, పట్టి
సప్రతతిరొప్పి, సాయకములేర్చి, సంగరసరణి నార్చి, నేర్పునూపిరి
దోర్చులనివ్వ మొనసి॥ ౫॥

వ॥ ఇట్లనేకప్రకారంబుల హరుండును, నీలుండును, సంపాతియు,
నవక్రుండును, వక్రజీహ్వండును, శూలముఖుండును, రక్తవదనుండు
ను, వీకపదుండును, కుటిలకేశుండును, ఉలూకుండును, మహాగర్భం
డును, వికృతపార్శ్వండును నాదిగాఁగలమంత్రులందఱు పొడచూపిన
నుత్సహించి, అవ్వభీషణుండువారలనాదరించి, తానునునిజాభ్యంతర
మందిరంబునకుంజని సకలబ్రహ్మరాక్షసభాషితా నేకశ్రుతీతి హాసంబు
లువినుడున్న తల్లికినమస్కరించి, రణప్రయాణ వృత్తాంతంబంతయు వి
నిపింపనక్కైకశియు విజయుండవైమఱులిరమ్మని దీవించియత్తుతలిచ్చినం
గైకొని, అచటవీడ్కొని, మహాపతివ్రతా శిరోహణియగు సరమాదేవి
కింజెప్పిన నపురమసుందరియు మందహాసంబు గావించి, దూర్వాక్షత
తాంబూలనిచయంబులు దోయిటంగొనివచ్చియచ్చి యిట్లనియె॥ ౬॥

చ॥ రమణ! దయాత్మ! నీతిగుణరత్నమ! భండన భూమియందుమీ!
రమణునకున్ జయంబుగొని రమ్మనిపంప విభీషణుండొగిన! సుమహితర
త్నవిస్ఫురితబోధశతకృ సహస్రఘాటకో, త్తమశతఘంటికాయుతర
థంబుముదంబుననెక్కిసారెకున్॥ ౭॥

౮॥ శంఖారావము, దంతిబృహిహితములున్, సర్వస్ఫుటోష్ఠిచ్ఛ

టా! రింభాఘట్టనఘోష'లున్, వాటియు' మార్వీనాదముల్, వేగవత్కం
భాణోగ్రవిహేషలుం, బణవధక్కాధ్వానముల్, ఘోరతం! బుంభీభూ
తములై చెలంగనరయన్ భూభాగమధ్యంబునన్॥ ౮॥

వ॥ ఈక్రమంబున విక్రమశీలుండైన విభీషణుండు సకలసేనా సమ
స్వితుండై లంకానగరంబు వెలువడి, దినదినక్రిమంబున సముద్రంబును,
తటాకంబులును, మహావనంబులును, పర్వతంబులును, ప్రవాహంబులు
ను, దేశంబులును, ఘనతరగామింబులును గడచి, సాకేతపురప్రాంత
మునకుంజని, తనరాక రామచంద్రుని కెఱింగింపఁబనిచెనంత॥ ౯॥

మ॥ దనుజుండుంజని రాముఁడాంచి 'యెలమిన్' దండఁబులర్పించి
యో! జననాథాగ్రీణి! రామచంద్ర! భవదాజ్ఞామార్గ మెల్లందలన్! ఘన
తన్తోచి, విభీషణుండు చతురంగ ద్వాదశాక్షాహిణుల్! దను సేవింపఁగ
వచ్చి, నన్నుఁబనిచెం దద్వార్త విప్రింపఁగన్॥ ౧౦॥

ఉ॥ నావినిరామభద్రుండు రణప్రియమేర్పడమిన్నుముట్టిసం! భావ
నలిచ్చి, మంత్రులును బాంధవులుండనుఁగొల్చి రాఁగ, భూ! 'దేవత'లెల్ల
సారెకును దీవనలిచ్చుచునుండఁ జయ్యనన్! రావణవైరియొక్కగ జరాజ
మునెక్కిపురంబు వెల్వడెన్॥ ౧౧॥

ఉ॥ అరథకోటిఘోషలును నామదదంతి మహాన్నతక్రమం! బా
రయిరి తానిలమహాశ్వసమూహ జవప్రభావిధం! బారణధుర్యసద్భట
మహార్చటచ్చత్రియు నెల్లనొయ్యనన్! వారకచూచిమెచ్చి జయవర్ధనుఁ
డై ముదమందుచుండఁగన్॥ ౧౨॥

ఉ॥ తోషణుండున్, మనోవిగతదూషణుఁ, దుజ్వలసూన్యతోల్లస!
ద్యాషణుఁ, దాశ్రితావనిధానవిభూషణుఁ, దుగ్రశత్రుహృద్భీషణుఁ,
దార్యదర్శుండు, విభీషణుఁడొయ్యనవచ్చి మ్రొక్కెడు! దోషవనీకుతా
రునకు, దుష్టవిదారునకున్ రయంబునన్॥ ౧౩॥

వ॥ ఇట్లు పరమభక్తుండగు విభీషణుండు ప్రణమిల్లిన నల్లనఁ దనభ
ద్రీదంతావళ కుంభమధ్యంబునకు రాఁదిగిలి మణిభూషణాంబరపరం
పరలాసంగి గాఢాలింగనంబుగావించి, బలంబులు విడియ నొక్కచా

హ్యరమ్యప్రదేశంబుచూపించి, అచ్చటనుండ నియమించి, విభీషణునొక్క భర్త ప్రాసాదంబుననునిచి, రాఘవుండా రాత్రి వాసవప్రమఖి త్రిదశులంఛార్ధింప బృందారకులందఱు ప్రసన్నులై మహాత్మా! వరం బేమైన నడుగుమనిన ముదంబంది వినయంబున సురలం గనుంగొని నేఁదాదిగ శతముఖుండు మడియుడనుక సకలమనుజదనుజవనచరబలంబులకుఁ దృష్టాహారవాంఛలు వొడమకుండి దయచేయుండనిన నట్లకాక యని దీవించి యంతర్ధానంబునొందిరి; రఘూర్జ్వహుండును సుగ్రీవ ప్రముఖనిధిలశాఖామృగంబుల రాక కెదురుచూచుచుండె నాసమయంబున॥ ౧౪॥

శా॥ దుష్కర్తృక్షీతిభృత్కరోరపవి, సంతుష్టాత్తుఁడెల్లల్పిడున్।
సింహాటిల్పవిచారుఁడుత్తమగుణానీకుండు, శత్రుచ్చటా! శుహూగ
ణ్యదవానలుండును, గృతస్తోమండు, సామిత్రియా! కిష్కింధానగ
రంబుచేరువను సంక్షేమంబు మైనిల్పుచున్॥ ౧౫॥

సీ॥ అనిలజ! నీవేగి యరగనందనుఁగాంచి యటంబుట్టినట్టికృత్తా
తమెల్లఁ జెప్పినేవచ్చుటచెప్పి రామునియాజ్ఞచెప్పి, యాడకునతిశీఘ్రవృ
త్తి! సకలశాఖామృగసహితంబుగా యుద్ధసాధనములతోడ సరవి
దోడి తెచ్చు, రాకుండినదిగ్గన నరుగుఁడెట్టుటమీద నాచేతనానుగాని।
యనినఁబనిపూని హనుమంతుఁడతిముదమున। నచటవీడ్కొని కిష్కింధ
కరిగియచట। వానరులు దన్నెదుర్కొని వందనములు సేయఁ బట్టణ
ద్వారంబుఁజేరియచట॥ ౧౬॥

శా॥ ఉగ్రా రాతిపయోధిబాడబుని, విద్యుత్సన్నిభాత్మన్, రణో
దగున్, బాహుబలప్రతాపఘను, మార్తాండాత్మజన్, భూరిహే! మ
గ్రావప్రతిమానఛైర్యు, రఘురామ శ్రీపదధ్యాను, నా! సుగ్రీవుం బా
డఁగాంచె నంత సతఁకుంబూచె న్నరున్నందనున్॥ ౧౭॥

క॥ కనుగొనియెదురుగఁబనియా! హనుమంతునిఁగొంగిలించి య
లరుచునర్థా! సనమున నిడితతులశలం! బనుపమకృపనడుగ నిష్టమంత
యఁజెప్పెన్॥ ౧౮॥

సీ॥ చెప్పఘంటసంజేదోయి'గీలించి వెండియున్లునె విమలమతి
ని నాతండ్రి దశరథనందనుం డారామభద్రుఁడున్నాడెసంభ్రమమెల
ర్పఁగి భండనోదగ్రప్రభావుఁడాలక్ష్మణుం డతనిసేవించునే యనుదినం
బుగి భరతశత్రుఘ్నులు ప్రమదులేమాతల్లి జానకికుశలయై సరవిగను
నె? విధవతైయున్నదశరథ విభునిసతులు కొమరులను జూచియైనను
గొంతవగవు! మానియుండుఁగె? రాజసన్యాసుఁడగుచు! నావశిష్ఠుండు
మెలఁగు నేయచటేననఘ!॥ ౧౯॥

గీ॥ చూచినాడవెయిలోన సొంపుగదుర్గ రఘుకులేంద్రునిఁగద
రారమణునభల సరవింబట్టునె యవ్వభీషణునివార్త వేడ్కదలెఁతు
రె యొక్కొక వేళ మమ్మ?॥ ౨౦॥

సీ॥ నావినిచిలునవ్వ నవ్వసుగ్రీవునిమన్నించి యాహనుమంతుఁడని
యె! రామాదిదశరథరాజనందన చతుష్టయమును నున్నారు సంభ్రమ
ముల! సీతామహాదేవిఁడెన్నొందిపతిసేవ సేయుచునున్నదిసేమమునను!
గరిమఁగొసల్యాదికాంతలుకొడుకులు మన్నింపనున్నారుమానవతులు!
నవ్వశిష్ఠుఁడునున్నవాఁడతిముదమునఁ గడు విభీషణుఁడనురాముకడనె
యున్నవాఁడు; నేనునునటనుండివచ్చినాడఁ సన్నునెప్పుడురఘురామఁ
డెన్నుచుండు॥ ౨౧॥

వ॥ అనినవిని యినసుతుండనిలఱ నవలోకించి యిట్లనియె; మహా
త్మా! విభీషణుండురామునికడనుండుటకు నాశ్చర్యంబునుభయంబునుం
బుట్టె; ఎట్టిచందంబునకరుడెంచె? ఏమికార్యంబెఱింగింపు మనహనుమం
తుండిట్లనియె॥ ౨౨॥

సీ॥ రావణుకంటెఁ బరాక్రమవంతుండు శతముఖుండనెడు రా
క్షసవరుండు! గోవిప్రదేవతాక్షోభంబుగావింప నందుకు రాఘవుండ
లిగిమునుల! కభయహస్తములిచ్చి యాహవంబునకుసహాయంబురమ్మ
నియడుగనవ్వ! భీషణుండొడఁబడి భీషణశౌర్యుడై చనియె లంకకురి
పుల్ జలదరింప! నిన్నురమ్మని నృపుడంప నేను లక్ష్మ! ణుండు వచ్చితిమి
టకు నుద్దండగతుల! వాడె సొమిత్రి మనపుర ద్వారశుంభ! దుశపనం
బుననున్నాడు తపనతనయ!॥ ౨౩॥

ఉ॥ నావినితల్లడిల్లి దిననాయకనందనుఁ డుల్కిపాటునం! బావని
నుంచితేచి, తనభర్త గృహంబునకేగి తారతో! నావిధమెల్లఁజెప్పి, కన
కాంబరభూషణరత్నవస్తువుల్! వావిరికానుకల్ గొనుచువచ్చెఁ బురో
పవనంబు సేరఁగన్॥ ౨౪॥

చ॥ ఇటువలె వాయుజప్రముఖులేకముగాఁ దనుఁగొల్చి రాగ, మి
కుటమగు భక్తితో నినునీకూరిమిపట్టి రఘూద్వహానుజుం! దటుకునఁ
గాంచి, వందనశతంబొసరించి, యనేకభంగులన్! స్ఫుటమృదుభాషణం
బులను భూషణచేసి, ముదంబెల్పఁగన్॥ ౨౫॥

ఉ॥ కానుకలిచ్చి యోదనుభుండన! యోసరనాథచంద్ర! యో! దీ
నశరణ్య! యోవిమలతేజ! భవన్నిజభృత్యుండఁగడున్! సేనలతోడనెద్ది
యటఁజెప్పుము వేగనొనర్తునన్నఁ, ద! ద్భానుతనూజులెల్లి బహుభం
గులనాదరణంబు సేయుచున్॥ ౨౬॥

చ॥ వినుముకపీంద్ర! యొక్కయవివేకపు రాక్షసుఁడిచ్చుడుట్టిస! న్దు
నులనుగోకదంబముల మూర్ఖతఁద్రుంపుచు, చేవకోటులన్! ఘనముగబా
ధపెట్టుచును, గర్వముచే నెదురెందులేక యేచిననదియెల్లఁదాపసులు
చెప్పిన, వారలఁగాచెవేడుకన్॥ ౨౭॥

వ॥ ఇవ్విధంబునంగాచి యవ్వహదానవుంబరిమార్చుటకుఁ బ్రతిజ్ఞ
సేయువాఁడై పరపురుషాసాధ్యంబులగు వరంబులుపర మేష్ఠియొసంగె;
అందులకునాలుగు సముద్రంబులు దాటవలయునని చింతింప నందుల
కేనొయ్యనడాసి మీపంపున నేనొక్కరుండనే చతుర్దశభువనంబులుభ
స్మీకరింతు; ఒక్కరక్కనిజేసికై యింతవంతనొందనేలే యనిపలికినన
లరి, యిందులకుసందియంబులేదు; అయినను బెక్కురక్కసులలోనొం
టరిగమెలంగుట తగదనివిభీషణుండలంప నతండువచ్చి తనసేనలతోఁజ
నుదెంచెదననిచనియె; ఇంతకువచ్చునో, రాగలఁడో యెఱుంగము; నే
నునుహనుమంతుండును నీతోడఁదవ్యత్రాంతంబుచెప్పి నీసహాయంబు
గొనవచ్చితి మిటమీఁద నీదిభారంబని యూరకుండె; సుగ్రీవుండును ము
దంబుననందులకు సమ్మతించి యిట్లనియె॥ ౨౮॥

శా॥ దేవా! వాఁడనెంత? వానరదమూడీప్రప్రతాపాగ్నికీ! లావ
ర్గంబెసఁగించి, దానవసముల్లాసాటవింగాల్చి, భూ! దేవాళింగరుణం
చెదన్; మదినిఁ జింతింపంగమీకలఁగియీ! నావంటిప్రియభృత్యుఁడుండఁ
గ ధరానాథాగ్రచూడామణి॥ ౨౯॥

సీ॥ పలయంచలంబున మాల్యవంతంబున హేమవంతమునను మ
హేంద్రమునను గనకాచలంబున గంధమాదనమున నీలాద్రి నల మల
యాళగిరిని శేషాచలంబున సింధుపర్వతమున మునుమిడి యల ఋశ్య
మూకమునను వనచరవర్గముల్ ఘనతతో నున్నారు; వారి రాఁబనిచె
ద, వచ్చుదనుకఁ బంచరాత్రములిచట సమృద్ధినినుండుఁ దనుచుఁ బా
ర్థింప లక్ష్మణుఁడనుమతించి పంపకడనుండెఁబవనజప్రముఖులలర భా
నుజుండును రాఁబంచె బలమునెల్ల॥ ౩౦॥

వ॥ ఇట్లు సుగ్రీవుండు సకలకుధరగహనతటాకంబుల కడకుఁ దన
భృత్యులంబనిచె; పనిచిన వారును దత్తప్రదేశంబులకుం జని రాముని
పదంబులమీఁద నానవెట్టి యభిలభల్లూకవానరనివహంబులంబిలిచి మ
రలఁజనుచెంచిరంతే॥ ౩౧॥

చ॥ మలయనగంబునుండి పలుమాఱును రామునిఁ బేరుకొంచు, వె
ల్యలుదశసంఖ్యదన్నుఁగొలువంగ రణోచితఘోరవాక్యముల్ సలుపు
చు, నాగ్బటంబుల దిశావలయంబులు తల్లడిల్లఁగాఁ జెలఁగుచు వచ్చె
నప్పుడు సుషేణుండు, భానుసుతుండు మెచ్చఁగన్॥ ౩౨॥

ఉ॥ వాలములన్త హేతుధరవర్గములంబెకలించి మింటికా భీలతవై
చి మళ్లనవిబెట్టుగఁ బట్టుచు, హుంకరింపుచున్ హేలింబదారువెల్ల
పుడెమ్మీనిఁ గొల్వఁగ గోముఖుండు, న! స్మిలుండుఁ గూడివచ్చిరల నీలన
గంబుననుండి చెచ్చెరన్॥ ౩౩॥

ఉ॥ భర్తనగంబునుండి చలపాదికపుల్ నవలక్షగొల్వఁగా నర్చిలి
వెల్వలైచనుచు, నప్రతిహానఘజాబలంబులన్ దుర్బదవృత్తి నార్చుచు
ను దోయధులెల్లఁగలంగిపొంగ, జ్యోతిర్ముఖుఁ డేగుడంచె నతివీర
యంబున రామఁడల్పుచున్॥ ౩౪॥

చ॥ వివిధపరాక్రమస్థితుల వెల్వలుతో మ్మిదిగొల్వ నభిమున్ | భువి
యునునిండనార్చుచును, బొంగుచు, గంతులు వేయుచున్నహా | జవము
ననిర్జరావళులు సన్నుతిసేయ విరోధిభీములై | గవయుండు, గంధమా
దనుండు గ్రహకునఁజేరిరి యుక్కుమీఱుగన్ || 3౪ ||

చ॥ శతబలియన్, గవాక్షుండును, శౌర్యధురంధరుఁడైన మైందుఁ
డున్ | జతనముతోఁడఁగూడి దశసంఖ్యను వెల్వలు దమ్ముఁగొల్వ నీ | షీతి
జములొక్కటంచెఱికి చేకొనితివును, గంతులేయుచున్ | మతములఁ
జేరిరయ్యెడికు మాద్రిగిరింద్రమునుండియత్తఱిన్ || 35 ||

చ॥ సుతీయు నదియునుంగాక మూడుకోట్లతో ద్వివిదుండును,
రెండర్చుకంబులతోఁ బనిసుండును, ఎనుబదిసహస్రంబులతో భల్లూక
నాయకుండును, ఏడక్షోహిణులతో ఋషభుండును, పదునొకండుప
క్షంబులతో వేగదర్శి తారక కుముదులునుగూడి నానాపర్యతంబుల
నుండి చనుడెంచి రవియెల్లను బండ్రెండు వెల్వలయ్యె; కిష్కింధను,
ఋశ్యమూకంబునంగల వానరబలం దెనిమిది వెల్వలయ్యె; అన్నియును
దెచ్చిరెండు వెల్వలై పవర్తిల్లెనంత || 36 ||

సీ॥ శతకోటిలక్షలు శైలచరావళుల్ గదిసిన మొనయనఁగానుబరఁ
గు | మొనలఱువదిలక్షలనువుగాఁగూడిననదిలోకమున చారువనఁగనొ
చ్చి | నట్టిచారువలుసహస్రంబుమాఁగిన నదిమహాదళమన నవఁజెల్లు |
దళములర్చుదమైన దానిపేరంబరసంఖ్యయందురు మంత్రిజనములెల్ల |
నట్టి మంబరములు కోటియైననొక్క | వెల్వయనఁదగు నటువంటి వెల్వ
లేదు | పదులు రెండును సేవించు భానునుతుని | నట్టివెల్లనుజేకూత న
దృతముగ || 37 ||

సీ॥ ఎచ్చోటఁజూచిన నచ్చోట నేలయిననభంగిగనుపట్టి నిలుచు
వారుఁ | దమ ఘోరసింహనాదముల నక్షత్రముల్ దొరఁగ మిన్నులు
ముట్టఁబెరుంగువారుఁ | గాలునిభాతిని వాలంబులంకించి యాలంబునకు
నసియాడువారుఁ | బర్యతంబులనిష్ఠుపండ్లచందంబున నటచేతులనుబంతు
లాడువారు | నుఱికిసాలమహాజముల్ పెఱికితెచ్చి | తివిరింబలుమాటుచి

అబిజిత్రిప్తవారు! నగుచుభూభాగ భూరినభోంత రాశి! మండుఁగపి
మయ్యమయ్యం దెసట్టియెడను॥ ౩౯॥

సీ॥ సామిత్రియపుడు తచ్చాభామ్యగాభీలవైన్యంబుగని మహాశ్చర్య
మొంది పాపనిజూచి యోపంతువున్దౌత్యక! ధరణిలో నీకసాధ్యం
బుగలదె? యిన్నియునొక యెత్తు, నింతటికంటె నెక్కుడునీవుగావున
దొడరవలసె; నెల్లిపువ్వుమి యాత్ర కిదిలేస్స సుగ్రీవుఁ బయనంబు సే
యింపు రయమఃమీఱి ననుడు సుగ్రీవుఁడేతెంచె ననిలబాండు। నతఁడు
మఱునాటియాత్రకు ననుమతించె। రాఘవానుజుఁడును మదిఁ బ్రమద
మండెఁ గప్పులు నాడాడ విడిసీరి విపులముగను॥ ౪౦॥

సీ॥ అంతసూక్ష్మదుక్కింక నపరాచలంబున; నారేయలక్షణుం
డరసిజాంబ! వంతునిరప్తించి, వింతగానాతనివలన నదీప్రభావములు,
గిరుల! మహిమంబులును, విస్తరితరుఘనలతల్, దేవదైత్యమహాను
భావములును, గంభీరపుట్టువులును, గతినసంగరవర్తనములును, గడు
సముద్రములతెఱుంగ, ముష్టియుద్ధప్రకారంబు, మొనసిపెనఁగు! లాడు
విధమును, భిదప శతాస్యగతులు, వానిమంతులతెఱుంగును, బూనిక
లును! దెలిసికొనుదుండె నంతటదెల్ప వాఁడ॥ ౪౧॥

క॥ భానుదయకాలంబున! భానుబంధుప్రేమి రామభద్రానుజా
ని॥ గానం॥ వచ్చియిచ్చెను! దానగజశ్రేష్ఠ మొకటితగగపులలరన్॥౪౨॥

వ॥ ఇచ్చి తానును దారాప్రముఖనిధులసతీనవయంబున శిలుంగం
చి వారిచేననుష్టలుగొని, అంగదముఖనేకపుత్రీపాత్రీ మహామాత్యవ
ర్గంబులుగొలువఁ బురంబు వెడలివచ్చె; లక్ష్మణుండును భానుజదత్త మ
త్తకరటిఘంటాస్ఫాలనకరుండై జాలవన, త్సౌషేణ, కుముద, నీల, గో
ముఖ, జ్యోతిర్ముఖ, శరభ, ఋషభ, మైంద, ద్వవిద, పనస, శతపతి,
గజ, గవయ, గవాక్ష, గంధమాదన, హనుమత్ప్రేభృతులుగొలువనరు
గుడెంచె; సకలదళంబులును భూచరభేదరులై రాచదొంగిరంత॥౪౩॥

సీ॥ ధరణిర్దిరదిరిగె, భూధరములదరె, గలంగె సప్తాంబరా
శుభు, తలంకెబ్రహ్మ, ఘనతరాభీల సకలకాళామృగప్రచండదో
ర్లండభండవోర్లండగతుల॥ ౪౪॥

గీ॥ అమ్మ హేమశ్చవంబరసి రామానుజుండు! కలిగె విభవంబుమా
కు నీకతనఁగాడె! యనినఁ, బ్రణమిల్లి నీబంటనంతపలుక! నేల? యని ర
వితనయుండు నేగుచుండె॥ ౪౫॥

ఉ॥ ఏవుననట్లు భానుసుతుండేగి దళంబులతోడఁదా, నయో! ధ్యా
వురవేష్టితక్షితిధరాఘవనంబులఁజేర, రామధా! శ్రీపతి తత్తదామన
రీతులుచారులచేనెఱింగి, యుద్ధీపితచిత్తుండై పనిచె దీప్రతమంతులఁ
దానెదుర్కొనన్॥ ౪౬॥

ఉ॥ ఈగతిరామచంద్రుండు దినేశ్వరపుత్రునెదుర్కొనంగఁ దా!
వేగనచుంతులన్ హితులవృద్ధులరాజులఁబంపనుబ్బి, తా! రాగురుభో
గవైభవధురంధరుఁ, డారవిపుత్రుండందఱున్! బాగుగనాదరించి పతిప
జ్జకు లక్షణుఁగొల్చివచ్చుచున్॥ ౪౭॥

ఉ॥ రామునిఁ, బంక్తికంధరవిరాముని, నీలపయోదకోమల! శ్యా
ముని, మోహపృథ్వుముదనంచయసోముని, సత్యభాషణ! స్తోమని,
సార్వభౌముని, విశుద్ధసుకీర్తి గుణాభిరామునిన్! ధీమణియైన భానుజుఁ
డు దిగ్గనఁగాంచిముదంబునెక్కొనన్॥ ౪౮॥

ఉ॥ కాంచితదీయదివ్యపదకంజయుగంబులమీదవ్రాసె, తా! సం
చితభక్తిలేచి దనుజానుజుండైన విభీషణున్ దయా! సంచితవృత్తిఁగౌఁ
గిటను జక్కఁగఁబట్టి, సుచంతముఖ్యులన్! మించుగ నాదరించి, మఱి
మెల్లనరామునిఁజేరి యిట్లనెన్॥ ౪౯॥

సీ॥ ఇనకులోద్ధరణాయ, దనుజసంహరణాయ, రామాయ, తే న
మోరాఘవాయ; ప్రవిమలసుగుణాయ, ప్రణతహృదిగణాయ, రా
మాయ, తేనమోరాఘవాయ; భువనప్రళస్తాయ, భవభయహరణా
య, రామాయ, తే నమోరాఘవాయ; భండనోద్దండాయ, దండిత
వృజినాయ, రామాయ, తే నమోరాఘవాయ; రసికజనసార్వభౌ
మాయ, రాఘవాయ, రావణాటవీధహనాయ, రాఘవాయ, రా
మణీయకృపాత్మనే, రాఘవాయ, రామచంద్రాయ, తే నమో రాఘ
వాయ॥ ౫౦॥

వ॥ అనిమతీయు బహుభాంగుల వినుతింప సుగ్రీవునిన్ గుచ్చి యా
లింగసంబు గావించి యతండును, దాసును, విభీషణుండును, లక్ష్మ
ణుండును, సుమంతుండును, వశిష్ఠుండును వానరబలావలోకనాభిలా
షులై, భేరీమృదంగ వైణిక కాహళ పణవ ధర్మానేక శంఖ వేణువీ
ణాదినాదంబులు చెలంగ రథంబులెక్కి వచ్చి దక్షిణగోపురంబెక్కి-
రప్పుడు॥ ౫౦॥

సీ॥ ఒకకప్పినికి నుంకించిగిరివైవ, నెగసి యొక్కఁడు దానిఁ బగు
లఁదన్ను; నొకవానరుండు రవినొడయలంఘించిన, నొక్కఁడు వాని
పైనుమిసినవ్వు; నొకమృత్యుండు చెట్లు పెకలించితెచ్చిన, నవిపుచ్చు
కొనఁబీఁకులాడునొకఁడు; ఒకకోతియిగిలించి యొగిఁబండ్లుచూపినఁ,
గఱచునొక్కఁడు వానిఁబటచుదనుక; నొకఁడు రాఘవ! ననుఁబాడు
మొక్కరుండ! శతముఖునిఁదుగ్రింతుననివచ్చు శౌకశించు; దండిగానేనె
యిక్కడనుండివాని వాలమునఁదెత్తునని కూయవచ్చు నొకఁడు॥ ౫౧॥

సీ॥ అకటాపిచుబుకద్ది ఘ్నిభీరమమల్ నలిమీఱు గనుపట్టు నాచు
గాఁగ! వనచరవారదుర్వారశౌర్యంబులు భాతిగాఁ గనరాని లోతు
గాఁగ! నొగి వానరోద్గండహంకృతిధ్వానముల్ కూర్రాంబుచరమహా
ఘోషగాఁగ! బర్హాప్తనందనపాకటాజ్ఞావిలంఘన మదిచెలియలికట్ట
గాఁగ! నగచరులకోపములు బడబాగ్నిగాఁగ! నవ్వుతెలుపది విపులఘ్నే
సంబుగాఁగ! భాసురంబగు సకలసేనాసముద్ర మవ్వుదీక్షించె రఘు
రాముఁడద్భుతముగ॥ ౫౨॥

సీ॥ తనమనంబున హర్షించి యినజుఁజూచి కరుణమీఱంగ వెండి
యుఁగొంగిలించి మెచ్చియతనిఁఁదెప్పించి యిచ్చె నొక య! మూల్య
మాణిక్యహారంబు మోదమునను॥ ౫౩॥

సీ॥ ఇట్లుమన్నించివెండియు నినజుఁగనుచు నేడి జ్యోతిర్ముఖుండు?
నీలుఁడేడి? యేడి? కుముదుఁ? దాగవయుండు నేడి? కమలమిత్ర! పు
త్ర! వేర్వేర నెఱుంగింపు చిత్రముగను॥ ౫౪॥

వ॥ అనిన నొయ్యనఁ దనకేల నప్తహీపాలతనయునకుఁ గవులం
జూపి సుగ్రీవుండెట్లనియె॥ ౫౫॥

క॥ బహుకపిబలములు చుటును| రహిమీతరగఁ దన్నుఁగొలువరా
ఘన! మిమ్మే! విహితముగఁ జూచుచుండెడు| మహనీయబలుండు గంధ
మాదనుఁడధిపా!॥ ౫౭॥

క॥ తరుచరులు గంతులిడఁగా| మురియుచు వాలంబు పీఠముగఁజే
సి మహా! గిరిబోలి చలనమొందెడు| గురుతరదోర్బలుఁడు వాఁడె నో
ముఖుఁడు నృపా!॥ ౫౮॥

క॥ అర్చుచుఁ గపులాహవముఁ| బేర్చుచునభ్రములుముట్టఁబెరుగు
చుఁ గొలువం! గార్చిచ్చువోలె నడుమను| గూర్చుండినవాఁడు దేవ! కు
ముదుఁడు సుప్రీ॥ ౫౯॥

క॥ భీమాశివుమృతరువన| ధూచుధ్వజులద్రిచరపతులు దక్షఁ గొ
లువం! బేమనునున్నాడురుసం | గ్రాహధురంధరుఁడు వాఁడు గవ
యుఁడునాథా!॥ ౬౦॥

క॥ ధూతలము వణక తనయట! చేత గిరిత్రయము నేర్పుచే నుని
చిరణ! భ్యాతివహించెను గణకన్! జ్యోతిర్ముఖుఁడల్ల వాఁడె చూడుము
రమణా!॥ ౬౧॥

క॥ వాలంబాయినుపై నా! భీలంబుగఁజాచి కవులభేద్యులుగొలు
వన్! ఆలంబున కఱ్ఱాడెడు! నీలునిఁగనుఁగొంటె సకలస్వపలోకమణీ!॥

క॥ తనసాహసంబు గనఁబడ! ఘనసాలయుగంబు చేతఁ గదియిం
చి శతా! స్మృగీజంపఁబూని నిలిచెం! బనసుండదె చూడు ధరణిపాల
వరేశ్వర!॥ ౬౩॥

గీ॥ విప్రులదోర్బలశౌర్యులు కవులుగదిసె! నేలయినినవిధమున నిం
డి కొలువ! నాహవమునకుఁ గణక నఱ్ఱాడఁ దొడఁగె! నాగవాత్సునిఁ
బూచితే యనురఁడమన!॥ ౬౪॥

గీ॥ ఎపుడు సంగరంబుక్కి నాకెపుడు బాహు! దండకండుఁదిమా
ను? సద్దండభండ! సమననెల్పుడు రిపుదళనబొనర్తు? ననుచుఁ బలికె
డువాఁడు గజాఖ్యుఁడధిఁ!॥ ౬౫॥

గీ॥ మునుపెఱు గవె పింగళాత్ముని నిమేష! మాత్రమనఁ గూల్చె

నప్రతిమానబలుఁడు! యివుడుమిముఁజూచి దండంబులిడఁగఁజొచ్చె! శ
రభుండదెచూచు రఘురామసావ్యభౌమ!॥ ౬౬॥

గీ॥ వితతముగఁ గపులేనూలు పేలు బలిసి! జతనమునఁ గొల్వ హే
మాదిచందమునను! మదినిఁబొదలుచునున్నాఁడు మానవేంద్ర!॥ శతబ
లినిఁజూడు వ ద్దివృక్షంబుక్రింద॥ ౬౭॥

గీ॥ ఒక్కరుండనె శతమఖునుకరణంచి! రాహభద్రుని మెప్పింతు
రణములోన! ననుచునాభీలవాలవల్లార్పదొడఁగె! వాఁడె వృషభుం
డు చూచితే వరగుణాఢ్య!॥ ౬౮॥

వ॥ అనిమటియును సుగ్రీవుండందట వేర్వేర నెఱింగింపుచునుండ
రామచంద్రుని చరణారవిందసందర్శనశుతూహలాదుత్తచిత్తులై తమ
తమబలంబులతో నిలిచిగాసమయంబున॥ ౬౯॥

శా॥ అభిశ్యామసమానదేహుఁడు, సముద్యతుఁడందమందారస!
చ్చభాస్యోగుఁడు, విక్రమప్రకటరత్నోగర్భవిచ్ఛేదనో! గ్రహ్రామం
డలుఁ, డాహవాహితభుజాగర్వప్రహారాతిశో! ర్యభాజీఘ్టఁడు, జాం
బవంతుండట మోదాత్తుఁడు వచ్చెన్వెనన్॥ ౭౦॥

శా॥ భూష్యాలంకరణస్ఫుటాంగుఁడు, దయాంభోరాశి, షట్పా
స్త్రస! ద్భాష్యార్థజ్ఞఁడు, శత్రుదానవచుహాభివ్రాహా! వాతూలుఁ
డా! యుష్యశ్రీహసితాబ్జసంభవుఁడు, శౌర్యోగుండు, రామాయణ
పేష్యాత్తుఁడు, మగుత్సుతుండు తెగనధీన్వచ్చె నబ్బొటికన్॥ ౭౧॥

శా॥ చందారుప్రతిమానతేజుఁడు, మహాత్సాహుండు, యు
ద్ధాక్షియా! పాండిత్యం, డసమానవిక్రమఁడు, శుంభద్వాలగండూషి
తా! భండకాశవిమండలుండు, ప్రతిపక్షపాకటోద్గచ్ఛజా! దండ
చ్ఛేదనసత్వుఁ, డాగపయుఁ డంత్రన్వచ్చె మోదాత్తుండై॥ ౭౨॥

శా॥ ధూర్తారాతివిశాలశుష్కవనవాతూలప్రయుక్తోగ్రసం! వ
ర్తాభీలదవానలుండు, గిరిరాడ్వత్సుండు, రత్నోనిశా! మార్తాండుండు,
ఘనుండు, నీలుండటఁ బేమన్వచ్చెనందందనో! యార్తత్రాణపరాయ
ణా! రఘువరా! యంచున్ద మూత్సాహుండై॥ ౭౩॥

శా॥ ఉద్యత్సత్వత్వణీకృతాసురభటపూహండు, సోమ్యోజ్వలద్వి
ద్యత్సన్నిభలోచనండు, త్రిజగద్విఖ్యాతశీలండు, దోస్సద్యస్సంజనిత
ప్రతాపుండు, శతాస్యచ్చేదనాభీలయు । ధోద్యోగంబున వచ్చె మైం
దుండు ముదంబాప్పన్ దొరల్ మెచ్చంగన్॥ ౭౪॥

శా॥ గంధర్వామరకిన్నరాదు లితెడు ద్వాధాహవోద్యద్దదా సం
ధానప్రబలప్రవీణుండని యిచ్చన్ మెచ్చ నుప్పొంగి గి రావంధుండౌ శ
తకంఠుంజంపుటకు రాదా వేళుండై వచ్చె నా ద్దధాంగుండగు గంధ
మాదనుండు వేగన్ రాఘవుంబాడంగన్॥ ౭౫॥

శా॥ వత్సా! రమ్మని నన్నుచిల్చి, త్రిజగదైక్యల్య నారాక్షసున్ ।
మాత్సర్యంబునఁగూర్చి రమ్మనునొకో మానాథుఁ, డల్లైన నే నుత్సా
హంబునఁగోయి మెల్లన శతాస్యంజంపి మెప్పింతుఁగా । హృత్సాకల్య
తనంచువచ్చె నటకున్ హేలిన్సుమేణుండొగిన్॥ ౭౬॥

వ॥ మఱియు నదియునుం గాక పేరెన్నితైన మహావనచరు లవ
టికినరుదెంచినం గాంచి హర్షించి, రాఘవుండును వారివారికిం దగుతె
అంగుల గనకమణిమయాంగదంబులును, దివ్యాంబరంబులును దోరహ
త్తుగానిచ్చి, హనుమజ్జాంబవంతాదులఁ గరుణాసముద్రంబుల నోలలా
డించి, బహువిధంబులమన్నించి, బలంబులనొక్క రమ్యస్థలంబున విడి
య నియమించి, సుగ్రీవాంగదుల సాకేతనగరంబున నుంచె; రాక్షస
వానరబలంబులును రామునకు దేవతలాసంగిన వరంబునంజేసి తృప్తా
శనంబులవలన నిరపేక్షులైయుండిరి; అంతభరతశత్రుఘ్నులం గొలిచి
కాంభోజదేశాధీశుండగు నీలుండును, యవనపతియగు పృషథుండును,
సౌరాష్ట్రనాయకుండగు సంవరణుండును, బర్బరనాథుండగు ప్రదీ
ప్తుండును, కాశ్మీరగరుణుండగు భరతుండును, మలయాళ భర్తయగు
లిఖితుండును, కోసలాధీశ్వరుండగు భీముండును, పాంచాలవరుండ
గు నీలకేశుండును, విదర్భపాలుండగు స్థితాస్యుండును, ద్రవిడభర్త
యగు నుధీష్టుండును, గోళ, కర్ణాట, పుళింద, లాట, కొంకణ, టెంక
ణ, మత్స్య, గాంధారరాజులును జతురంగ బలంబులుగొలువ ద్వాద

శాక్షాహిణులతోడ నయోధ్యానగరంబుడాసిన వారినివేర్వేరనాదరించి, తగినవిడుదులనుండఁబంచి, తానునుమఱునాఁడు విద్యత్కవిగాయకవశిష్ట సకలపురోహితఘానురానేకాశీర్వాదంబు లెసంగ నుత్సవంబంది, సూర్యసిద్ధాంతలచే శుభముహూర్తంబుదెలిసి, భేరీమృదంగ ధక్కాపణవశంఖాది నినాదంబులు భోరునఁగలంగ భరతాది సోదరులును, కుశలవాదిపుత్రులును, విజయాదిపౌత్రులును, సుమంతాది మంత్రులును, విభీషణాదిరాక్షసులును, హనుమత్సుగ్రీవజాంబవంతాదివానరభల్లూకప్రభువులునుగొలువ సకలమనుజదనుజవనచరసేనామన్యంబునకరుగుదెంచి, అఖిలశాఖామృగంబులరావించి, అయిదేసివెల్వలకు నొక్కొక్కరాజు నేర్పరింపవలెనని కుముద, గవాక్ష, నీల, గవగా, గంధమాదన, గోముఖ, జ్యోతిర్ముఖ, మైంద, ద్వివిద, వనస, ఋషభ, శరభ, నల, గజ, కేసరులను ముఖ్యవానరులకుఁ బదునేగురికిఁ బట్టంబులుగట్టి, వారిశిల్లయుద్ధసమయంబుదెలుప జాఁబవంతునినియోగించి, యిందఱుఁగా పాదుషని హనుమంతునింబ్రతిష్ఠించి, అమృహాసేనకుదండ నాయకునిగా సుగ్రీవునభిషిక్తుంజేసి పట్టంబుగట్టి, యువ రాజపట్టంబున కంగదుంబాటించి, అందఱునొక్కపాఁజుగాఁజేసి, అమృహావ్యూహంబునకుఁ జిట్టును రాక్షస ద్వాదశాక్షాహిణులనుండ నాజ్ఞాపించి, సకల దేశాధిపచమూసముదయంబు నవలోకించి, తద్బలంబు మూడుమొనలుగానేర్పరించి, అమ్మాడింటికి భరతశత్రుఘ్న లక్ష్మణుల నధిపతులుగా సమకట్టి వారికిదాసటగాఁ బుత్రపౌత్రాదులనిలిపి, వారికిఁదోడుగానుత్తమతురంగ సహస్రింబులనేర్చి, వానికిఁబ్రాపుగా గంధదంతావళంబులంబూన్చి, వానికిసహాయంబుగా రథసముదయంబును నిలిపి, వానికిఁగావలిగా భటసముదయంబులనియమించి మఱియును॥ ౭౭॥

క॥ మానవవానర దానవ। సేనలనడిపింప నానుషేణునిఁ, దేజో। భానుని, ధైర్యస్థైర్యుని। ధానునిరావించియతనిఁ దగ మన్నించెన్॥ ౭౮॥

క॥ మన్నించి రాఘవేశ్వరుఁ। దన్నిదళంబులకుఁదత్తదధినాథులకున్। ఎన్నఁబరిత్యమమీఱఁగఁ। బన్నుగసురలలరఁబట్టభద్రుండయ్యెన్॥ ౭౯॥

క॥ అప్పుడు సోపంబునఁ గుప్పలుగొనఁ గునుఁవృష్టిగరిసిరిను
రలుం! జప్పుడుగ మొఱసెభేనులు! తప్పక కాహళులుశంఖతతులవిమ్రో
సెన్॥ ౮౦॥

సీ॥ అమృతహారముచేనాకాశమల్లాడె; బ్రహ్మాండమటుపట పటనఁ
బగితె; నమృతహారమునకహిరాయఁడోర్వక తలవంచుకొనెరసా తల
మునందు; నమృతహారముబరిసీమైనగముగా శివుఁడునుజాలిఁగృహింపఁ
దొడఁగె; నమృతహారాటికినభిలద్గజములు మొనదప్పియొక్కొక్కమా
లదాఁగె; గాలమరయుచునుండె బంకజభవుండు; తలకియిప్పు
డుమృత్యువుతల్లిడిల్లె; వారిధియెల్లఁబిండలివండులయ్యె; నస్తగిరిశృం
గమునవ్రాలెనంతనినుండు॥ ౮౧॥

సీ॥ ఉర్వీశ్వరుండును గాలోచితకృత్యముల్ సలిపి సంగరమహూ
త్సాహమునను! బంతంబుతోజొంబవంతునిరప్పించి'తగవాని'వలనఁబ్ర
తాపలంక! కరిగెడుమార్గంబు, నవ్వాగ్గమునఁగల మహిమంబులును,
హనుమంతులెఱుగు, నతనిలావునఁ జతురభిలంఘన మొనరింపవచ్చుట
యును, సొంపుమీఱఁ దెలిసియమృతహారమువిడిదికిని బనిచె! దమరు
నంతటసీతాకృపామునకేగి! యచటఁదమ్ములుదానును నారగించి! విడి
యములుచేసి యసదృశవిభవములను॥ ౮౨॥

వ॥ తదనంతరంబ తమగురుండగు వసిష్ఠునిరావించి, అతండును,
దానును, సహూదరులును, శతకంఠునిఁదృఢీకరించు వనచరవ్యూహమ
హిమంబులును, రాక్షసబల పరాక్రమంబులును, సకల దేశాధీశుల
ప్రతాపంబులును వక్కాణించుచునుండ నాసమయమంబున సీతామ
హాదేవి తనజీవితేశ్వరుండగు రఘునాయకుని పలుకులఁ గరుణారసం
బుల్బులకఁ గడకంట నవలోకించి మృదు మధుర వచనంబుల మెల్లన
నిట్లనియె॥ ౮౩॥

సీ॥ ప్రాణవల్లభ! మున్ను బంక్తికంధరుతోడఁ బోరునప్పటి భవ
ద్భూరిబాహు! బలపరాక్రమములు, బాణసంధాన చాతురియును, ద
దుపసంహరణములును, రథగతిక్రమము, సారథివమత్కృతియును, ను

త్తరపరీత్యుత్త రోన్నతియును! గడుచిత్రమని చెప్పఁగా విని యింకమీను
వెలయంగయుద్ధంబు సలుపునపుడు! చూడఁగాఁగోరియతొక రక్షిగ
దేంద్రుఁడ! దెప్పుడువయించునోయని యెదురుచూతుఁడ! గామ్యమెల్లనుఫ
లియింపఁగలిగెనేడు! మీజయముఁగాంతుననుఁగొనియాజిక్రుగు॥౮౪॥

ఉ॥ పూనిశతాస్యఁడున్, యమునిప్రోలికమీరును సంగరంబులో!
నేనుఁగుతోడనేనుఁగు, మృగేంద్రముతోడమృగేంద్రమున్,దవో! గ్రాన
లమున్దవానలము, గద్రియునద్రియు డాయుకైవడిన్! సేనలలోనఁబో
రెడివిశేషముచూచెదఁ జిత్త సింపవే॥ ౮౫॥

చ॥ అనవరతంబుశోభన గృహంబునఁజన్, మఘమాచరించుతా! వు
నకును,సద్ర్యతంబులను బొందుగసల్పెడిసీయకున్, శుతుల్! విసదనుచో
టికిన్, సకలవిశ్వభయప్రదయుద్ధభూమికిన్! వనితలతోడఁగూడి దనవ
చ్చుటెఱుంగవె పాగిణనాయకా॥ ౮౬॥

చ॥ అనవినిరాఘవుండు హృదయంబున నద్భుతమందియంది,యీ!
వనజదళాక్షి కీకలహవాంఛజనించుటకేమిహేతువో! వినుమవియెన్నఁ
డిట్టి యవివేకపు యాత్రకు సమ్మతింప ది! ట్లనుకొననేల? దైవకృతమం
తయొడఁపునె యెన్నిభంగులన్! ౮౭॥

చ॥ అనియిట్లు డోలాయమానమానసుండై వెండియు నిజాంగనం
గాంచి తదీయశరీరసంజనిత తేజోవిశేషంబు మధ్యాహ్న మార్తాంధ
మండలంబును ధిక్కరించి సకలబ్రహ్మాండంబులు పిక్కటిల్లఁ దన కన్ను
గవకు మిటుమిట్లుగొలుపఁ దలయూచి, యిట్టిసహాయంబున శతకం
ఠునిఁదృణలీల సాధింపవచ్చునని వెండియు జానకి నిజాకారంబు వీక్షిం
చి లోకంబులఁగలుగు రాజకుమారికాజనంబుల యిట్లు భావింపుచుమ
నుజవేషుండుగావున నమృతహామహిమావిశేషంబులు తెలియ నలవిగాక
భరత శత్రుఘ్న లక్ష్మణులమొగంబులుచూచి వారును వశిష్టుండును వి
నుచుండ సీతామహాదేవికిట్లనియె॥ ౮౮॥

సీ॥ చిలుకపల్కలువిని యుబుకు కోమలివి దుర్విమతార్చటంబులు
వినఁగఁగలవే! ఎవ రెవ్వరాడిన మదిఁ గందు సుగుణపు ప్రత్యగ్ధిభావ

లు పడఁగఁగలవె? వెన్నెలకాకకు వెఱచెడి యబల వత్స్యగ్రబాణాగ్ని
కినోర్వఁగలవె? స్ఫటికంపుసోపానపంక్తులనొంటిమై నిలలేవు రథము
మై నిలువఁగలవె? ఏలపలికితి, వీబుద్ధియెట్లుపుట్టె? గలహగతులేడ?
నీవేడ? గమనమేడ? శతముఖునఁజంపి వానిచేశమునఁగలుగు | వస్తువు
లు నీకుఁ గొనితెత్తు వలవదుడుగు|| ౮౯||

సీ॥ ఆరూఢమధురవీధారవంబులుగావు ప్రతిభటాభీలహుంకృతు
లుగాని, కళ్యాణసమయసత్కాంతావ్రజముగాదు భయదరాక్షసక
దంబములుగాని, కొలఁదివాసించు కుంకుమగంధమదిగాదు మణిరక్త
జంబాలమయముగాని, పర్యంకమల్లి కాప్రసవమార్గముగాదు చండభ
ల్లిప్రపంచంబుగాని, తలపసముఖకేళిగాదు యుద్ధంబుగాని, మురియుట
లుగావు ఘనమృత్యుముఖముగాని నాతి! మున్నిట్లు చని మోసపోతిఁ
గాదె! రాకకూడదు వికచనాశ్రికనయన|| ౯౦||

సీ॥ నావినితనమాట నాధుండనుగ్రహించుటయు లేకున్న నించుకత
లంకి! బాష్పారుణితనేత్ర పద్మయై మోమజవాంచి యల్లననేల వ్రాసి
కొనుచుఁ బతిమోముచూచుచుటకుచోపరిదివ్యచేలాంచలము గండ
సీమనొత్తి | పలుకుదునోయనిపలికినఁ దా మల్లి పలుకునోపలకఁడోయ
లుకననుచు భయము, భక్తియు, మద్దండభండనప్ర యాణవాంఛయుఁ
దనహృదయమునఁజెనఁగ | నావసిష్ఠుండు మఱుదులునతిముదమున | వి
నఁగఁ గ్రమ్మఱుబలికెనవ్వీఘనితోడ|| ౯౧||

గీ॥ ధరణినాయక! విసవయ్యతావకీయ! మహితభుజ పర్వతంబుల
మఱుపునందు నిలిచిచూచెదఁబోరుమీనేర్పునేను | సమరయాత్రకు భం
గంబుసలుపఁదగునె?|| ౯౨||

ప॥ అనిమతీయుననేక ప్రకారంబుల జనవరునిమనసు రంజిల్లంజే
సే పదంబులం బడిన లేవనెత్తి రఘువరుండు నిజగురు ముఖావలోకనం
బుగావించి యిందుకెయ్యది తెఱంగన్న సకలవిద్యా గరిష్ఠుండగు వశి
ష్ఠుండు నిజతపోమహిమంబువలన భూతభవిష్యద్వర్తమాన ప్రవర్తనం
బుల తెఱంగులెఱుంగుం గావున జానకీప్రభావంబుదెలిసి, యష్టుహాశక్తి

వలన శతకంఠుని మరణంబును, రామునిజయంబును నిశ్చయంబుచేసి యేకాంతంబుననిట్లనియె॥ ౯౩॥

గీ॥ రామ! మీరామగోరెడి రాక కనుమ! తించి చనుమావధూటి యేతెంచినపుడె! యమ్మహామూర్తివలన శతాస్త్వదీల్లు । జయము చే కూలు మీకునుసత్యముగను॥ ౯౪॥

మ॥ అదియెట్లన్నఁ దదీయదైత్యవరుఁడాయబ్బాసనుంగూర్చి సౌం! పొదవన్ ఘోరతపంబుచేసి, మఱిచాగొప్పంగమెప్పించి, సా! రడయా! శాంతవిచార! నాకుఁబరుషప్రాణంబుచేఁ జావులే! దదినత్యంబుగ ని మ్మటందును వరంబాభీలతంగైకొనెన్॥ ౯౫॥

ఉ॥ కాన నభేద్యుఁడైన శతకంఠుఁడు జానకిచే నణంగునుఁ! గాని మఱొందుశౌర్యులనుగైకొనఁ; డంగనచేతఁజచ్చటల్! మానవనాథ! సి ర్ధమది; మావచనంబులు కల్లగావు సు! మ్మానలినాక్షిఁదోడుకొని యా హవధూమికిఁ బోవు టొప్పుగున్॥ ౯౬॥

సీ॥ ఏతల్లిదాసదాసీతతుల్ బ్రహ్మసదాశివ విష్ణులుఁ దత్సతులును! పరఁగ నేతరుణి నివాళిపల్లెరములు బంధురకైరవపద్మహితులు! ఏయ మ్మబోసపుటిఁడన్దనఁజెలువొందఁదలపోయఁగా సప్తజలనిధులును! ఏమ హాశక్తికి నెల్లబ్రహ్మాండంబు లనవరతంబును నాటపట్లు! ఒనర నేసతి యూర్పుల నుదయమైరి! మూడుమూర్తులు, నీజగన్మూలమెద్ది! యప్పు రంజ్యోతి సీతగానాత్మఁదలఁపు! కేవలాంగనగాఁజూడకీవున్పతి!॥ ౯౭॥

వ॥ ఈపరమరహస్యంబు బాహ్యంబుగాకుండ నీచిత్తమందునునిచి సీతాసమేతుండవై యుద్ధంబునకరిగి శతకంఠునిం బరిమార్చి గొబ్బున మరలిరమ్మని యాశీర్వదించి వెండియు వసిష్ఠుండు రామచంద్రున కిట్లనియె॥ ౯౮॥

గీ॥ అంతఃఫల్గునియెల్లిదినాంతమైనఁ! గమలమిత్రుఁడు గగనమధ్య మునఁగదియ! జైత్రీయాత్రకు నప్పుడేచనఁగవలయు । మనసు రంజిల్ల మాకును జనవరేణ్య!॥ ౯౯॥

గీ॥ ఆర్తరక్షక! యిట్టిముహూర్తమందుఁ । గదలి శతకంఠుఁ బరి

మార్పుకదనమునను! అస్త్రశస్త్రాధిపతుల నీయాత్మచలంపు । సేనసే
ల్లను బురికొల్పు మానవేంద్ర!॥ ౧౦౦॥

వ॥ అనినవిని రామచంద్రుండును సాంద్రతరాశ్చర్య మానసుండై
జానకీప్రయాణంబునకు సమ్మతించి సంభ్రమింపుచునుండె; వశిష్ఠుండు
ను గృహంబున కరిగె; తమ్ములును మిత్రులును దమతమ విడుదులకుం
బనిరి; రఘునాయకుండును సుఖనిద్రం జెందె; అంత నువ్వకాలంబున
మంగళపాతకులగుడెంచి వీణానాదంబుల నింపుసాంపుగా భూపాల,
దేశాక్షి, దేవగాంధారి, మలహరి, నారాయణి, వసంతాదిరాగంబు
ల ననురాగంబు గావించి, వానిమిత్రంబులు, నయనంబులు, కాలంబు
లును, లఘుముఖిదోలాదివితానంబులును, లవర సౌరవ రవంబులును,
మధుర మందర పథ్యమ తారికంబులును, రాయిస్థాయిరవంబులును,
సరిగమపధనిసాది స్వరభేదంబులును, కలికో, త్కలిక, జంపె, చుట్టి
మ, అటతాళ, ఏకతాళ, త్రిపుట, రూపక ముఖానేక తాళంబులును
దెలిపి యిట్లనిరి॥ ౧౦౧॥

సీ॥ సమరతలోత్సాహ! జయగుణసందోహ! మేఘకోమలదేహ
మేలుకొనుము; మునిజనవనచైత్ర! వనరుహదళనేత్ర! మిత్రవంశపవి
త్ర! మేలుకొనుము; దళితశంకరచాప! కలితజయటోప! మృదుభాష
ణకలాప! మేలుకొనుము; వితతకుభాచార! వివతరాద్గజవార మృగ
నాయకకిశోర! మేలుకొనుము; అనుచరావణకుంభక వ్రాదిదైత్య! సం
హృతిస్తవగీతముల్ సలుపగలరి! భానువంశుండు తనముఖపద్మమలర!
మేలుచేరంగ నొయ్యనమేలుకొనియె॥ ౧౦౨॥

శా॥ ఊరీతిందగమేలుకాంచి, వసుధాధీశుండు కాలోచితా! చా
రంబుల్ గడతేర్చి, భూసురనమస్కారంబులుంజేసి, త । త్కారుణ్యం
బున దీవెనల్గొనుచు సంగ్రామప్రయత్నంబునన్! భూరిప్రస్ఫుటసతిరీ
టిమచటం బూనెన్పుదంబొప్పుగన్॥ ౧౦౩॥

క॥ అన్నరవరుని శిరంబునఁ జెన్నలఁచె గిరీటమవుడు జిగిమించు
చుఁ బూ॥ రోవ్విన్నతగిరిశిఖరంబున! సన్నిహితపహార్కుబోలెఁ బర్చిం
పంగన్॥ ౧౦౪॥

వ॥ అదియునుగాక మఱియు సనేకచిత్రమణిభూషణపరంపరలు, దివ్యాంబరంబులుధరియించినంగనుంగొని సీతామహాదేవితనపతివ్రతాధర్మంచే భూషణంబుగాని కొండొకయలంకారంబులుగలవేయని సమరప్రయాణప్రయత్నంబుననుండెనంత॥ ౧౦౫॥

గీ॥ దేవభూదేవతతులు నుతింప, యాత్ర కావశిష్టండు నిదినమయంబనంగఁ బరఁగ రాక్షసలోకగర్భములువగుల, నపుడు చఱపించె జైత్రప్రియాణభేరి॥ ౧౦౬॥

మహాసృగ్ధర॥ అదరెన్ బ్రహ్మాండభాండం ; బరుదుగఁ జలనంబుదెసప్రాంబురాశుల్; బెదరెన్నుక్షిప్తపంక్తుల్ జిగిరిగి; బరమేష్ఠిస్థయంబందెనత్తన్; బెదరెన్ దిగ్దానదంతుల్; బిఱబిఱదిరిగెన్ భీషణంబై కులాదుల్; వదలెంగాలుండు జీవవ్రజములఁ గెడపన్ వచ్చె నిర్యాణమంచున్॥ ౧౦౭॥

క॥ తదనంతరమున రాఘవుఁ డొదవినమోదమున శుభముహూర్తముతోడన్ సుదతియుఁ దానును గడు నెఁ మ్మడిఁ జేసెను దల్లులకు నమస్కరణంబుల్॥ ౧౦౮॥

క॥ చేసినఁగొడుకును గోడలిఁ గోసలరాజేంద్రతనయకుశలతమెఱయన్ । భాసిల్లుచు దీవింపఁగ । నాసుదతుల వీడుకొని రయంబున వెడలెన్॥ ౧౦౯॥

క॥ భరతశత్రుఘ్నులత్కణు । లరుదుగ దీవింప వెడలి రగ్రజుతోడం । గరముప్పఁ బుత్రపౌత్రులు । నరిగిరి రయమునఁ గనత్సరాధిపులలరన్॥ ౧౧౦॥

వ॥ ఇవిధంబునఁ బుత్రపౌత్రనివయంబును, సకలబంధునివహంబును దనతోడ నడువ సంతోపురంబు దా నభిజిస్తుహూర్తంబున వెడలి, సుమంతాదిమంత్రుల సయోధ్యాపుర పరిపాలనంబునకు నియోగించి, పురుషసభ్యంబునం జనునమయంబున॥ ౧౧౧॥

సీ॥ శ్రీరస్తు భూపాలశేఖరా ! యని సర్వగీర్వాణజనము లాశీర్వదింప! శుభమస్తుసౌజన్యచూడాహణి! యటంచు విప్రవర్గములు దీవింపు

చుండఁ నెలమిసహస్రగ్రహైకాదశస్థానఫలమస్తనుచు జ్యోతిషులుచెలం
 X | నభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగఁ గవీశ్వరులు గవీశ్వరితూణముఁ జెలు
 ౫ | గాంతలభింకపోజ్యులకలితభర్త | హర్త్యురమ్యగ్రముల నెక్కి
 యలరుకొనుచు నగుచు దూర్వాక్షతఁడసూనములుచల్లఁ | బూర్ణకుం
 భద్వయంబును బూగడఁగనుచు || ౧౧౩ ||

ఉ॥ హాటక కేతనంబును, జయప్రదహాడశరత్నచక్రముల్, కోటి
 మహేంద్రగుంటికలు, ఘోరశరాసతూణయుగ్మముల్, | హాటకమై
 నసారధియు, నద్భుతవర్తభయంకరస్ఫురఁ డ్దోటసహస్రముంగల య
 కుంతితదివ్యరథంబుఁ గన్గొనెన్ || ౧౧౩ ||

చ॥ కనుఁగొనిఘంటికాపణవకాహళభేరిమృదంగవాద్యముల్ | వన
 ధిపరిత భూస్థలి నవక్రత నిండుచు భోరుగొల్పఁగాఁ | దనగురుఁడావశి
 స్థుఁడు ముదంబున మున్నెయనుగ్రహింప న | య్యివకులనాధుఁడెక్కఁ
 దనయింతియుఁ దాను సురాలిమెచ్చఁగన్ || ౧౧౪ ||

సీ॥ రాజదేవేంద్రుఁడైనట్టి రాఘవుండు | రథముమీదను జూపట్టె
 రమణితోడఁ | ద్రిపురములుగూల్చి నసదృశ తేజమునను | గారితోఁగూడి
 చనెడి శ్రీకంఠుఁడనఁగ || ౧౧౫ ||

వ॥ అసమయంబున || ౧౧౬ ||

శా॥ మేఘాభాంగుండు, కార్యవేది, దళితామిత్రుండు, యుద్ధక్రి
 యాఁ జ్ఞాఘాయుక్తుండు, సత్కృపాకరుండు, సౌజన్యండు, బ్రహ్మాండ
 భాం | డాఘాతప్రతిమానతీక్షణతరోద్యద్బాణుఁ, డాఖండితా | ఘా
 ఘుం, డాభరతుండు దాడివెడలెన్ హాళిన్ ముదంబొప్పఁగన్ || ౧౧౭ ||

శా॥ సుతామప్రతిమానవైభవసుఖస్తోమండు, భాస్వన్నహా | గా
 త్రుం, డాశుగపూర్ణతూణధరు, డుగ్రదేవసంహారక | త్రాత్రపా
 భవుం, డప్రతిద్యయుండు, సంగ్రామప్రచండుండు, త | చ్చతుఃస్థుం
 డును వేడుక న్నెడలె నిచ్చన్ రాముండు పొంగఁగన్ || ౧౧౮ ||

మ॥ పుడమిట్టట్టుచలింప, దిక్కరిచయంబుల్ మొగ్గ, నొక్కమ్మ
 డిన్ | జలధివాతములింక, భీషణధనుర్జ్యౌఘాప గావింపుచుం | బిడు

గుల్మోలినచాణముల్ గలిగి యాభీలప్రతాపంబుతో, వెడలెన్ లక్ష్మణుఁ
డల్ల నల్ల న సురల్ వేడ్కొందనుంజూడఁగన్ || ౧౧౯ ||

సీ॥ తమతండులట్టుల తమకంబు శౌర్యంబుఁ గలిగి వర్ధిల్లెడి ఘను
లువీరు! వాల్మీకిదత్తదుర్వారబాణాక్షయశరధులు గలిగిన జయులు వీ
రు! సీతావధూగర్భసింధుసంభవములై మహిమీందఁ గనుపట్టు మణు
లువీరు! శతకంఠవరచమూసముదయంబులఁ జంపఁ దొడరినయట్టి మృ
త్యువులువీరు! చూడుఁడని నిర్జరులు కడు చోద్యమందఁ । దల్లిసండులు
ముదమందఁ దాముదంతి! యుగముపై నెక్కి వెడలి రత్యుగ్గులగుడుఁ
గుశుండు, లవుఁడును రిపుగజాంకుశములనఁగ || ౧౨౦ ||

గీ॥ తాతరాముండు ముదమందఁ, దండ్రి కుశుండు । గారవంబున
సెలవులఁబాటనవ్వి! డంబుగానొక్క యుత్తమాశ్వంబునెక్కి । వెడలె
విజయుండు రాదుండై మృదానికరణి || ౧౨౧ ||

వ॥ ఇవ్విధంబున రాజపరమేశ్వరుండును, పరమేశ్వరకాంతాస్త
రణకారణశరీరప్రకాశుండును, శరీరప్రకాశనిర్జిత కోటిసూర్యుండు
ను, సూర్యస్తవభుజపరాక్రమవంతుండునునగు రామచంద్రుండుసాం
ద్రక శామహిమంబునఁ బూర్ణిమాచంద్రుని ధిక్కిరించుచు సకలసన్నా
హంబునఁ బట్టణమధ్యంబునంగదలునప్పుడు కోమలమేఘంబు కలుంగట
భాస్వత్తటిల్లతయునుంబోలె జెలంగుచున్న జానకీదేవి నీషించి మిం
చిన మోదంబున నపురపురంధ్రీజనంబులు గుంపులుగూడి యుండొరుల
మొగంబులు గనుంగొనుచున్లనిరి || ౧౨౨ ||

గీ॥ పొలఁతి కుచయుగళంబుతో బోరుటకును! గాదెచక్కని సౌ
వర్ణకలశతేతులు! నొక్కులై, చిక్కుపడి, చాలదుక్కుబట్టి! సుతైపె
ట్లకు లోనయ్యెఁ జోద్యముగను || ౧౨౩ ||

గీ॥ మధ్యమకేసరిఁ దగు మధ్యమంబు! పిరుదు పులిసంబునకు గ
ట్టి చిరుదుచూడఁ! బదములంబుజములకు నాస్పదమలగును! రామసౌం
దర్యవిభవాభిరామగాదె || ౧౨౪ ||

గీ॥ లోచనధూస్తనదవ్యయలోమధ్య! కైతవములు వహించుచుఁ

గలితసింహా! కుంభమిధునధనుర్త్తినకులములిపుడు! కన్యయలదుండుటా
శ్చర్యకరముగాదె॥ ౧౨౫॥

వ॥ ఇట్లుపురసతులభినుతింపరామభద్రుండుసంభ్రమంబునఁబొద్దు
గుంకునంతకు సాక్షేతపట్టణపాకారద్వారంబులు గడచి, కరదీపికా
సహస్రంబులతో సకలరాక్షసవనచరమునుజనేనామధ్యంబునకరిగి య
చట విభీషణకల్పితంబైన పటకుటీరంబున విడిసె; భరతశత్రుఘ్నులక్ష
ణులును, కుశలవాదితనయులును, విజయాదిపాత్రులును దనచుట్టును
విడిసిరి; వారికింబ్రాపుగా ద్వాదశాక్షౌహిణులతో దేశాధిపులుండిరి;
వారికి రక్షకుండై సుగ్రీవుండు డెబ్బదిరెండు వెల్వలతోఁ బరివేష్టించి
యుండె; తద్బలంబునకు వలయాకారంబుగా విభీషణుండు తనసేనల
తోఁ గాపయ్యె; అన్నిబలంబులకు హనుమంతఁ డాదరువై తద్బలంబు
నకు, రసాతలంబును సక్షత్రమండలంబును ముట్ట నాభీలంబుగా వాలం
బువెంచి వాటంబుగాఁ గోటఁజేసి ద్వారప్రదేశంబున మృత్యువుంబో
లికడంగియుండె; అభిలజీవంబులును దమతమ మనుకుఁజేరె; అవ్వే
ళ భేరివృదంఁగాది తూర్యఘోషంబులును, ఉభయబల సేంహనాదంబు
లును, సమస్తమాయ హేషారవంబులును, గంధసింధురబృంహితధ్వా
నంబులును, రథనేమినిష్ఠురస్వనంబులును, భల్లూక ఘర్జునధ్వనులును,
కార్తుకగుణటంకారంబులును బుంఖానువుంఖంబులై యొక్కపెట్టున
నభిలబ్రహ్మాండకోటరంబులు ఘుమఘుమాయమానంబులుగా నిండి విల
యకాలంబున బడదానలముఖంబులకు నులికి మొఱపెట్టు సప్తార్ణవం
బుల ననుకరించె; అది ప్రళయసమయంబునుంబోలె విభీషణ ప్రగల్భం
బై, సంగ్రామవర్తనంబునుంబోలె శత్రుఘ్నుప్రశస్తంబై, నాట్యంబు
నుంబోలె భరతకలితంబై, పవిత్రస్థలంబునుంబోలెగుశాభిరామంబై,
భారతరణంబునుంబోలె విజయప్రసాదికరంబై, సరోవరంబునుంబోలె
నీలకుముదసంశోభితంబై, శృంగారవనంబునుంబోలె బాటలపనసరం
భాలంకారంబై, అలకానగరంబునుం బోలె సకలరాజసంచయంబై
యుండెనంత॥ ౧౨౬॥

సీ॥ బలువిడిచి దమ్ముల నలరించు రసికుండు, మూడుమూర్తులకును

మూలదుంప, ఘనులచే నర్ఘ్యముల్ గొనెడి మహాత్ముండు, నెట్లన దీ
ప్తులపుట్టినిల్లు, ఎన్నంగసమవర్తి గన్న జగత్కర్త, చక్రరక్షణములు
సలుపురాజు, సతతప్రసన్న దీక్షాగుణాధ్యక్షుండు, విప్రసమసూరణ
ప్రియుండు, శ్రీరఘూద్వహు నిజవంశకారణుండు, భూజనంబుల ర
క్షించు పుణ్యమూర్తి, నిరుపమధ్వాంత శుష్కవనీదవాగ్ని, అర్కు
దుదయించె నరణసంపరుడగుచు॥ ౧౨౭॥

వ॥ అంశమున్నె రాముండు సంధ్యాదిక్రియలు దీర్చి, గంధమా
ల్యాంబరాభరణంబులు ధరించి, విభీషణ సుగ్రీవాంగద హనుమత్ప్రభృ
తుల రావించి, వారివారికిందగినకట్నంబులును భూషణంబులును ము
దంబున నొసంగి, యిగ్గారేయముహూర్తంబున సేనల నడువ నియో
గింపుండని సుమేణునింబిలిచి మన్నించి మార్గంబు సూపనియమించి, త
న తమ్ముల నవలోకించి కుశలవవిజయులును మీరును సకలనృపతులంగ
దలింపుండనిన నమసూరించి తమతమబలంబులకుం జాతింప వారును,
గరవాల ముసల ముద్గర పట్టిన పాస క్రిశాల గదా పరిఘా భిండి
వాల కత్తార కుతార కఠోర ధనుర్పాణంబులు గైకొని నీల, నల, హ
ర, సంపాతి, అవక్ర, వక్రజిహ్వ, శూలముఖ, రక్తవదన, ఏకపద, కు
టిలకేశ, ఉలూఖ, మహాగర్భ, వికృతపార్శ్వదులగు రాక్షసులును, గ
జయ, గంధమాదన, గోముఖ, జ్యోతిర్ముఖ, పనస, నల, నీల, అంగద,
వేగదర్శి, గవాక్ష, మైంద, ద్వీవిద, జాంబవదాది మహాకపినాయకులు
ను, నీల, యవన, పృథు, సంవరణ, ప్రదీప్త, భరత, త్రిభంగ, భీమ,
నీలకేశ, సుధీప్త, స్థితాస్థప్రముఖ నిఖిల దేశాధిపతులును, గజహ
యాందోళన స్వందన బృందంబుల నెక్కి, తమతమవెంట చతురంగబ
లంబులు గొలువ, ఛత్రోచామరాది నానాలాంఛనంబులు మెఱయ, భే
రీమృదంగ శంఖపణవాద్యనేకవాద్యంబులు మొరయ, నేలయినన తె
జంగున భూమియందును, వియత్తలంబునందును, పర్వతంబులయందు
ను, తటాకంబులయందును, దిక్కులయందును బట్టుచాలక యెనుబది
యోజనంబులపొడవును, నంతియ వెడల్పునుగలిగి నిరంతరంబుగా నఖిల
బలంబులు నడువంజొచ్చె; భరతశత్రుఘ్న లక్ష్మణ కుశలవ విజయా

దులును, విభీషణ సుగ్రీవాంగదులు నలువదిసహస్రంబులతో రామచంద్రుని బరివేష్టించియుండిరంత॥ ౧౨౮॥

సీ॥ ముఖమార్థ్యలోకాంతమునఁగల యజ్ఞవక్త్రముననున్న చెలియతో ముచ్చటాడఁ హస్తముల్ ప్రాప్త్యిచూచలంబులతోడ నెయ్యంబుమీఱంగ వియ్యమండఁ నాభీలవాలాగ్రమాధ్రువమండల సీమతో నందంద చెలిమిసేయఁ శాతరోమావళుల్ సరభసలీల నక్షత్రపగ్ధులకు బెజ్జములుసేయఁ బృథుశరీరంబు జగమునఁ చిక్కటిల్లఁ దనదురవళికి మృత్యువు దల్లడిల్లఁ హుంకరించినఁ గులగిరులులికిపడఁగఁ మించి హనుమంతుఁ డప్పుడే తెంచి నిలిచె॥ ౧౨౯॥

గీ॥ శూరవాలంబు దలపోయ మేరువయ్యె । భూరి తారావళులు మొలపూగులయ్యెఁ గమలినీవాయకుండు బొడ్డుఘంటయయ్యె ననుచు రాఘవునకుఁ దోచె నట్టివేళ॥ ౧౩౦॥

గీ॥ తోచినను దనచిత్తము తొంగలింప । గాద్యపట్టిని సింహారఁ గాఁగిలించిఁ చెలఁగి సేనలనొకదరి చేర్చనీవె యనుచునమ్మినవాఁడ నిన్ను నిలతనయ॥ ౧౩౧॥

గీ॥ అనుచు సీతయఁదాను నొయ్యనరథంబుఁ గరుణనెక్కినఁగని తురంగములవిడిచిఁ జేవతలు వ్రుప్పవర్షముల్ దివిరికురియఁ దన శిరోమధ్యమునఁదాల్చె దదీధంబు॥ ౧౩౨॥

గీ॥ మఱియు శత్రుఘ్న భరతలక్ష్మణులుఁ, గుశలఁ వాదిపుత్రులుఁ, జాతులు, సర్కుసుతుండు, నావిభీషణుండును, మిత్రులతనిభుజములందు, వీపందునుండి రందందనిలిచి॥ ౧౩౩॥

ఉ॥ డంబుగ సేనలందఱు విడంబముమీఱఁగ రోమరోమకూఁ పంబుల, నద్రిజీవగమి బాఁగినచాడ్పుననెక్కి, నికుఁచుం బంచినవేడ్కనుండిరి; శుభస్ఫుటభాషల సన్నుతింపుచున్ । అంబరచారులెల్లను జయంబుగనిచ్చిరి దీవనల్ వెసన్॥ ౧౩౪॥

వ॥ ఇట్లాభీలవాలగంభీర దోస్తంభ విజృంభమాణుండై హనుమంతుండుగొని చనిన, భేరి మృదంగ కాహళ కఠోర భూతిభాంకార బధి

రీకృత బ్రహ్మాండ కోటయందై రామునిను గ్రహంబులలోనఁ బ్రకాశించు భాస్కరచింబునుంబోలె సకలసేవలలోనఁ దేజరిల్లుచు; రవిగ్రంథునంతకుఁ దమసానధీతీరంబున విడిసి; ముఖవాండవృక్షవీడ్కొని, సుషేణుండు ముందఱు నడవఁ గ్రహక్రమంబున మహావనంబులును, తటాకంబులును, పర్వతంబులును, దేశంబులునుండచి, త్రిజగద్భయంకరంబుగా క్షీరసముద్రాభిముఖుండై రాఁదొడంగె; అంతసక్కడఁబ్రీతాపలంకారమణుండగు శతకంఠుండు సకలపురోహితాఘాత్యైవంధవ రాక్షసులోకంబు గొలువ, నిఖిలామర దిశారమణ సముదయంబు గొలువ, నభ్రంకష సింహాసనంబునఁ బేరోలగంబుండు సమయంబున॥ ౧౩౫॥

క॥ చారులు, దిగనర్గళసంఁ చారులు, నిజనాథహితవిచారులు, స్వకులా చారులు, రయములు మిఱుగఁగ నారయఁగా నేగుదెలియఁపుడయ్యెడకున్॥ ౧౩౬॥

క॥ అరుదెంచి రాక్షసేంద్రుని చరణంబులుగాంచి మొక్కి, చయ్యననుచితంఁ బెఱింగి సభయెల్ల వినఁగను సరగునఁ దా మిట్టులనిరి శతముఖతోడన్॥ ౧౩౭॥

క॥ అయ్యా! మీసంపున మే । మయ్యాతావులకునేగి యచ్చటివారై । నెఱుఁగున నరయుచుండఁగఁ । జయ్యని విపరీతమైన చందము వొడమెన్॥ ౧౩౮॥

క॥ రావణుని దుసిమినట్టి మహావీరుండగణితంబులగు బలములతో । దేవతలు సంతసిల్లఁగఁ । మీవలనన్ దాడివెడలె మేదిని యదరన్॥

క॥ మున్నిట్టికపులఁజెప్పఁగఁ । విన్నారము, వానికన్న విస్తారముగా । నున్నవి బలము, లొకండొకఁ । డన్నిజగంబులను మ్రొంగు నలిగినఁ గణకన్॥ ౧౪౦॥

క॥ పేరుకొనియునుకనైనను, । దారావళినైన, వర్ష ధారలనైన । దోరముగనెన్నఁదగుఁగా । కారాముని బలములెన్న నలవియె మాకున్॥

క॥ అందునపొదలుచుమాతఁ । నందనుఁ డనువాఁడు మేరునగము

నుబోలెన్. సందడిగఁ బెరిగి సేనల సందఱనెత్తుకొని మృత్యువై యటవచ్చెన్॥ ౧౪౨॥

క॥ చెప్పినదేవరమనసున, కిప్పులుకులఁగోపముదవు; నేమెటులైనఁ జెప్పకయుండుట తగదిక. నప్పువనఱనెదురనోప రమరులుకూడన్॥

క॥ అటువంటివారె మీపై నిటవచ్చెడి శూరులెల్ల; నెవ్వరితోడఁ గటకటఁ బోరఁగఁదగు? మీ! కెటువలె మదిదోచునొక్కొ యెఱుఁగ ముదేవా॥ ౧౪౩॥

క॥ ఎవ్వరికిని గనఁబడకయె! యవ్వీరుల సరయుచుండ నవుడొకక పితా! గ్రోవున నార్చుచు నొకగిరి! జాన్వనఁ గబళించి నలిచెఁ బార్లముగాఁగన్॥ ౧౪౪॥

క॥ వానికి నికోటలు, నీ! దానవులును దృఢముగాఁగఁ దలచితి మెట్లో! కావి యశక్యతఁగార్థము! కానంబడె నది తరింపఁగా నెత్తెఱుఁగో॥ ౧౪౫॥

క॥ ఉగ్రించై యాసేనకు! సుగ్రీవుండనెడువాఁడు సొరిదిగమితో! విగ్రహముదేయఁ బొదలుచు! నుగ్రినై వడిఁబరిత్యమిప్పుగఁబూనెన్॥

ఉ॥ ఇట్టిబలంబుతోడఁ బరమేశ్వరుడైనను ధిక్కరింపుచున్! నెట్టన రాఘవుండనెడు నిన్మరవిక్రముఁడెన్నిరీతులన్! గట్టుతుదంజెలంగు హరినై వడి నాహనుమంతుమీఁదటన్! గట్టిగనెక్కివచ్చె నవకంబుగఁ దమ్ములు దన్నుఁగొల్వఁగన్॥ ౧౪౬॥

ఉ॥ వారల, లక్ష్మణుండనెడివాఁడు ధనుర్గణటంక్రియల్ మహా! దారతమిన్నుమట్ట, వివిధస్ఫుటభల్ల పరంపరంబుతో! ఘోరతరాహ వంబునను గూల్తుశతాస్యనటంచు నన్నతో! సారెకుఁజెప్పుచున్ యమునిదండమునం గనుపట్టెనయ్యెడన్॥ ౧౪౭॥

కా॥ శార్వప్యాభవమేర్పడన్ భరతుఁడున్ శత్రుఘ్నుఁడున్ మిమ్ములన్! ధైర్యంబొప్పనదచ్చి మండుచు, వివాదప్రాధిబాణాసనా! చార్మ్యల్ వీరని దేవతల్ వొగడఁగా, సంగ్రామముం జేయఁ దా! మార్మ్య త్వంబులు పూని రాఁదొడఁగి రత్నంతప్రతాపంబులన్॥ ౧౪౮॥

ఉ॥ రామునినందనుల్, పటుపరాక్రమవంతులు, దేవదత్తసం! గ్రా

మజయజ్ఞు, లుగ్రరిపుఖండనశీలు, రనేకసాయక! స్తోమవికాలతూగగ
లశోభితబాహులు, తంద్రీగొల్చుచున్! హామికవచ్చి రక్తి-శలవాఘ్ని
లు దానవవంశవర్ధనా!! ౧౫౧॥

ఉ॥ భీషణశౌర్యుడై మన విభీషణుడు స్పృపుఁగొల్చి, మిష్టులన్!
దూషణచేయుచుం, గణకతో ననురావళి తన్నుఁగొల్వ, దు! ర్భాష
ల మర్తకర్తములు పాయక తెల్పుచు, సంతకంతుకున్! రోషము బెంచు
చు స్వలయరుదుగ్నికైవడివచ్చె నందులన్॥ ౧౫౨॥

ఉ॥ అవియటనుండని మైకమహాద్భుత! మారఘురాముముందటన్!
నవజలదంబుచెంగటఁ గనంబడు తీరమెటుంగురంగునన్! సవినయలీల
నెన్నుదగు జానకిపేరిటనొప్పుకాంత దాఁ దివిరి నిశేతుతోడ నరుడెం
చుచునున్నది రాక్షసేశ్వరా!! ౧౫౩॥

ఉ॥ అనునుఁగొల్పు, నాసుమహితాస్యధగద్ధగ, లాశుత్రిద్యయం,
చానగ, వాచెడందనయనాబ్జచళద్దళ, లాసునాసికం, చానదు, మావ
ళిత్రయము, నాకుచదేశనిగ్నిగక్రమం, చానడ, లామిటారములు,
నార! యుయారము దానికేతగున్॥ ౧౫౪॥

వ॥ అనిమటియు ననేకప్రకారంబుల నెఱింగింప శతములుండు
ను గోపారణితలోచనుండై తనకనుసన్నయెఱింగి పనులు సలుపు ది
శారహణుల నవలోకించి॥ ౧౫౫॥

సీ॥ పనిచెడ రంభ మిపాలికి ననవిని బలభేదఁ బొమ్మని సెలవుచే
నెఁ బచనంబుచేసితిఁ బాకయత్నములెల్ల నన నగ్నిఁ గనుసన్ననప్పు
డనిచె! రావణేమిర యింత కావరమాయని మొగిదిట్టి యమునిపై మొ
క్కలించె! సొంపారఁ దనమనసునవచ్చి నైరుతి వరుణులఁ బొందనిక
రుణఁబుచ్చె! గొలుపుకూటంబులూర్చిత గోరిచూడఁ బంపుడనవిని ప
వనునిఁబనిచి, రత్న! రాతులంపిన నలకాధిరాజుమెచ్చి! నొనరఫిశాను
నొకమూల నొదుగఁజేసి॥ ౧౫౬॥

గీ॥ కొలువుచాలించి రాక్షసకులవరేణ్యుఁ డందఱను వారిదిక్కు
లకనిచిలేచి! యంత్రురసౌధమధ్యసింహాసనమునఁ బరఁగఁ గూర్చుండి
పడవాల్గఁబనిచి యపుడు॥ ౧౫౭॥

వ॥ తనప్రధానులంబిలువంబనుప, వారలును దగినవాహనంబులె
క్కివచ్చి ద్వారప్రదేశంబున దిగి దనుజవల్లభువకు వేర్వేరఁ బ్రణమిల్లి
యొచితాసనంబులంగూర్చుండినం గని శతకంఠుండిట్లుయె॥ ౧౫౮॥

సీ॥ రాఘవుండను మహారములుండు నాతోడ నాహవంబొనరిం
తు ననుచుననుజ! తనుజచాంధవులును దరుచరనిచయంబు మీటి యిం
తింతను మేరలేక! వచ్చుచున్నాడట, వారిసందఱఁ దానె హనుమంతుఁ
డను భీరుండచటఁదాల్చి యరుదెంచుచున్నవాడట, విభీషణుండును మ
నమర్తములు దెల్పుకొనుచు నృపుని పజ్జ రాక్షసచతురంగబలముతో
డఁ బూనియరుదెంచెనట, యేమిబుద్ధి మనకుఁ? శివుఁడు మీచెప్పినట్ల
నేఁజేయువాడఁడ ముట్టివచ్చినకార్యంబు మట్టుపడునె?॥ ౧౫౯॥

సీ॥ నావిని చిటునవ్వు నవ్వుచుమంతులు బలికిరి దానవభర్తతో
డ! యుద్ధమెవ్వరితోడ నొదవునోయనుచును మామనసులనెత్తు మల
యొచుండుఁ! గానిమ్ము మీపంపు గైకొనిఁకట్టుక నరవానరాదుల నలిచి
వైచి శంశహీను నమిత్రవాదిని నవ్వభీషణుఁ జంపి, హనుమంతుఁ జ
క్కఁజేసి, రాఘవునిచేవి జానకీరమణిదెచ్చి కాసుకీర్తుము మీకు న
క్కజముగాను మమ్మెఱంగవే మృత్యువుఁగఁతుఁగలము! సంగరంబున
కింతవిచారమేలి?॥ ౧౬౦॥

సీ॥ పెరికిలెత్తుమె శేష భీకరదంష్ట్రలు? పుడిసిలింతుమె ముహూ
రుధులునెల్లఁ! జెడచేత లోచేతఁ బడమియుపాకాశమమెతుమేపొడి
పొడియగుచురాలి? మింగివత్తుమెపోయి మృత్యువునైనను? గూలదొ
బ్బుదుమె దిక్కుంభితేతుల? బంధించివత్తుమే పవననిఁ జలమున? బ
గులవేతుమె కలపర్వతములు? తృణముమాత్రము రాముని తేజమె
త? వారిసైన్యంబులననెంత? వారిదెచ్చు! మారుతాత్మజుఁడనశెంత
పోరఁగూల్చి! దమకు నిమిషంబుపట్టుదు దానవేంద్ర!॥ ౧౬౧॥

వ॥ అనియిట్లు ప్రగల్భవచనంబుల దనుజేంద్రుని మనసు రంజిల్లం
జేసి మణియును శేషుఁడందంబుల గదలు సాఁచుచుఁ బరిఘరబులు ద్రి
ప్పుచు ముగిలంబులొండుచుఁ బరశువులెత్తుచుఁ దోమరంబులు సూత్ర
చుఁ జాపంబులం గుణధ్వనులు గావింపుచు శరంబులేర్చుచు మిన్నుచు

ల నార్చుచు ననేక రాక్షసులు సమరంబున కఙ్కామచు నిచ్చిన నచ్చేరు వంది, యగక్షలుచక్కఁజేయించి, రసాతలంబుముట్ట బలంబునింపించి, నవపాకారంబులు సవరింప నియమించి, సకలద్వారంబులఁ గార్చి చ్చులంబోలిన దానవులం బదికోట్లనుంచి, మొగసాల నటువదిలక్షల తోనుండుమని స్థూలకంఠుని నియోగించి, కిన్నర గంధర్వ సిద్ధవిద్యాధర గరుడ నిర్జరపన్న గాదుల కభేద్యంబుగావించి, కోలువుచాలించి, ప్రధానులంబంచి, తానును దనతల్లియగు చిత్రగంధిపాలికింజని తద్వృత్తాంతంబంతయు నివేదించి యిట్లనియె॥ ౧౬౩॥

ఉ॥ వచ్చెడివాఁడు మర్త్యుఁడట, వానికిఁదోడట కోటిబారోగిన్, వచ్చి చతుస్సముద్రము లవార్యత వారట దాఁటి యీడకుం । జెచ్చెర నేగుదెంతురట, సేనలు దామును ఘోరమైన కాల్చిచ్చు పయింబడన్ శలభ సేనగడంగినయట్లు కాదటే? ౧౬౩॥

చ॥ అదియునుగాక పక్షి గళుఁ డారఘరామునిజేవించెచ్చితా । దుది నుభవృత్తి లేక మఱిద్రోంగె; రఘాద్వహుఁ డిప్పుడుం దగన్ । సుదతిని గూడివచ్చెనట; చోద్యముగా నటుగాన వానిపెల్ల దరఁగఁజంపి నీ తేగోసుదందఱు మెచ్చంగ శాశ్వతంబుగన్॥ ౧౬౪॥

చ॥ అనవిని భీతినొంది తనయాత్మ జుఁగన్లొని చిత్రగంధి యిట్లను వకటా! తనూభవ! దురాత్ములకైవడి నిట్టివాక్యముల్! కనికరమింతలే క పలుకందగునా? రఘురాముఛార్య నీ! జననిసుమయ్య! యన్యసతిచా ద్మునఁ జూడకు మెన్నిభంగులన్॥ ౧౬౫॥

ఉ॥ రాముడు మోక్షకర్త, యలరామునిజేవి రమావధూటి, యా రామఁ డెనంకిగాఁడె మన రావణముఖునిశాటులెల్ల స॥ గామమునర దుఁగూటట, పరామరిసింపుము మర్త్యవేషుఁడై! భూమినిఁబుట్టెఁగ నీ రఘుపుంగవుఁ డాదని విష్ణుఁడేనుమీ॥ ౧౬౬॥

చ॥ అనిమఱియు ననేకవిధంబుల నతండ్రివ తారంబులునలుపువిధం బులును, మహిమరంబులును, తక్కినప్రకారంబులును, నీత యాదిపరం జ్యోతియగుటయును, తిదీయ సామర్థ్యమును నెఱింగించి వెండియు నిట్లనియె॥ ౧౬౭॥

గీ॥ ఘనుని రాముని మానవుఁగాఁడలంప! వలవ; దాతఁడుపూనిన
వార్ధులెంత? కోటలననెంత? నీవనుమాటలెంత? అతనికివియెల్ల నడ్డ
మే? యక్కటకట! ౧౬౮॥

గీ॥ వెలయు నజనివరముల గర్వింపవలవ! దట్టిబ్రహ్మను బుట్టించు
నతఁడె యితఁడు! అట్లుకావున నాడేవుఁడలిగనేని! పద్మజని యీవు
లెందుకుఁబనికిరావు! ౧౬౯॥

చ॥ అదియునుం గాక వరంబులనుకూలంబులైనను నీవు విరించిని
గోరునవుడు పురుషులచేఁ జావులేకుండ నడిగితివిగాని నతులం దలంప
నేరెనైతివి; అదియెప్పుడు నాహృదయంబునఁ దవలియుండు; రామఁ
డు సీతాసమేతుఁడై యరుదెంచుకారణంబేమొకో యెఱుంగరాదు; ఆ
యెప్పు మహామాయగాని సామాన్యమానవకామినిగాదు; యిక్కల
హంబుమాని యప్పురాణపురముండగు రామచంద్రుని శ్రదురుగాఁ జని
శరణుబొచ్చి బ్రతుకుట మహాకర్తవ్యంబని పెక్కుదెఱంగులుండెలుప,
రోగిఁ బథ్యంబు రుచింపని తెఱంగున నమ్మాటలు దెవిసోఁకక చూత
మెట్లయిన నేమిభయంబని దిగ్గనలేచి చని సమరప్రయత్నంబున నుండె
నంత రామచంద్రుండును నక్షత్రనిచయంబుల నదుమఁ జెలువమరు సం
పూర్ణ చంద్రుని ధిక్కరింపుడు సకలసేనామధ్యంబున రాచదొడంగన
ని విసింపఁ దార్వతీమహాదేవి యటమీఁదివృత్తాంతంబేమయ్యెనని నిజే
తుండగు మహాదేవునిం బార్థింపుడునుండెనంత! ౧౭౦॥

గద్య॥ ఇదిశ్రీమదేయకూర్చినివాస, లక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటాక్ష
సంపాప్రహరణకవిత్వవిద్యాపారీణ, సుమహితాంధ్రగీర్వాణభాషా
ప్రవీణ, సంగీతలక్షణధూరీణ, సకలవిద్యన్తితా, త్రేయసగోత్రీపవిత్ర,
ధర్మనార్యపుత్ర, నిఖిల మహీనురాశీర్వాద ప్రవర్ధమాన భాగధేయ,
సకలనృపవిధేయ, వినయవిధేయ, మర్దన్నామధేయ ప్రణీతంబైన

సీతావిజయంబను మహాప్రబంధంబునందు

ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

అత్మణవిభీషణులను, సుగ్రీవాంగదప్రముఖుల నందఱుఁజించి, రఘువరు నకుఁ బ్రదక్షిణంబు గావించి నమస్కరించి, పురోభాగంబునఁ గరంబులు మొగిచ్చియున్న మరున్నందఱునవలోకించి, తననయనంబులఁ గరుణారసహర్షంబులు దొరుక సతసమధురవచనంబుల నిట్లునియె॥ ౫॥

గీ॥ అన్న పవనజ! నీమహాత్మ్యోన్నతంబు! పెంపుసాంపిఁక నెట్లు నుతింపవచ్చు? నేమొసంగినఁ దీజైడి నీఋణంబు? అనుచు దీవించె శుభదవాక్యముల నపుడు॥ ౬॥

సీ॥ సీతయుఁ దనవిధుచెవిసోఁక హనుమంతు నెలమిమై వీక్షించి యిట్లులనియె! నవ్వేళ రావణుండట్లు వనంబునఁ గఠినదైత్యస్త్రిఁ గాపు వెట్టి బాధ గావింప, చక్షుఁడ బాయనట్టి కుఁఖంబునవ్రాలి దేహంబును ఆచి! పాణంబులెల్ల వెల్వడు సమయంబున నిరుదించి, రాము జయంబుఁ జెప్పి! జీవములునిల్చి, రక్కసు తీవరజెఱచి! పఠనిగూర్చె వనిచాలఁ బ్రతిపదజేసి! మరలఁజని నాయమనకు నేమనుటఁజెప్పి! యిట్టిబంధించి, సకలపైన్యములఁజెచ్చి॥ ౭॥

గీ॥ శాత్రవుల నెల్లఁ జంపించి, జనవఁజేల్చి! చే విభీషణుఁ గరుణింపఁజేసి, పివప! నన్ను నావిభుఁగూర్చివచ్చు! యెవట! గన్న నీవంటి బంధుండుగఁడె మాకు?॥ ౮॥

చ॥ అనవిని మోదమంది మరుతాత్మజుఁ డాన్యఁకెన్, ధరాసుతం! గనుఁగొని యేను మీమహిమఁ గాడె ఁరించితి నెల్లభారముల్; వినుతి కి నెంతవాఁడ? నవిచేకిని, మర్కటుండన్, మహాత్మ! మీ! యనుమతిఁ జేసి యెట్టిపనులైనను సాధ్యముగా కతక్కునే॥ ౯॥

ఉ॥ ఎల్లనిలింపవర్గములు, నెల్లనిశాతులు, నెల్ల రాజులన్, ఎల్లవ నేచరులేవొగడ, నెల్లమునీంద్రులు సంతసిల్లఁగా, నెల్లనమీరుమాడఁజ తురబ్బుల వాలము సాచి యందుపైఁ జెల్లుగ నేనెల్ల నడిపింతుఁ, దలఁకకు రాఘవేశ్వరా!॥ ౧౦॥

చ॥ అనవిని రాముఁడెట్లునియె నద్భుతసంభ్రమముల్ పెనంగఁగా! ననిలజ! నీవుగల్గ నులుకందఁగనేటికి! నెల్ల సేనలన్! ఘనముగఁజేర్చుము

క్కదరి గ్రీకున, నవ్వలికార్యమెల్ల నే! నొనరగఁ జక్కఁబెట్టెద మ
దుగ్రశరంబుల నాహవంబునన్॥ ౧౧॥

ఉ॥ ఈవనధుల్దరింపఁజను నెల్ల తెఱంగుల, నందుమీఁదటన్ దేవ
మునీంద్రులన్ ధరణి దేవతలున్ జయసిద్ధిగా వెనన్ దీవెనలీయ దైత్యు
నివధించెద, మోసులనెల్లఁబోచెదన్; దేవబుధప్రియాత్మునకుఁ దీరని
కార్యములెవ్వ చెల్పుచూ?॥ ౧౨॥

ఉ॥ ఎవ్వఁడు విప్రవర్గ ముల కెగ్గొనరించు సతం డిహంబునన్ | ద
వ్వకుఁ జేయుకార్యము వృథాయగు; మోక్షఫలంబు దూరమో; |
యెవ్వఁడు విప్రవర్గ మున కెగ్గొనరింపఁడతండ్రిహంబునన్ మవ్వముగా
సుఖించును; గ్రమంబున మోక్షఫలంబులుంగనున్॥ ౧౩॥

ఉ॥ కాన మహీసురావలి నకారణ మీశతకంఠుఁడేచును! గాన
జయంబులేదు; మృతిగల్గుట సిద్ధమె యెన్నిభంగులన్; మోనిజనప్రియం
బు గరిమన్తునకెల్పుడుఁ గల్గుఁగావునన్ దాననచేసి యుద్ధమునఁ దప్ప
దుగల్గు హనుమదాహ్వానా!॥ ౧౪॥

గీ॥ జాగునేయకుమింక, సురల్ సన్నుతింపఁ బనుపు బలములనెల్ల,
శుభశృ శీఘ్ర! మనెడివాక్యము నిజమని యాత్మ నిలుపు, ప్రతిపదేపట్టి
కీర్తులు బడయుమనఘ!॥ ౧౫॥

మ॥ అనినన్ జాప్యన మిన్నుముట్టి ధృతిమై నందంద లంఘించి, చ!
య్యన రామాంఘ్రియుగంబునంబడి తదీయాజ్ఞావిశేషంబునం దనపై
నిర్జరులందఱుం గుసుమముల్ దట్టంబుగాఁ గుర్వ, నా! య్యననాఛ్చేనర
విప్రుత్రముఖ్యకపు లాహాయించు దీవింపఁగన్॥ ౧౬॥

శా॥ దేహంబభిముసోకఁబెంచి నితవాద్ధిన్ దాసి, వైవ్యావళుల్!
హాహాకారమునేయ, రాఘవుఁడు దా నానందముం బొంద, సుతా!
హంబొప్పఁగ భూరివాలమపు డుద్దామప్రతాపంబునన్ బాహుల్ ది
ప్పుడు దుగ్ధవారినిధిపైఁ బ్రత్యర్థులుల్కన్ వెనన్॥ ౧౭॥

వ॥ ఇవ్విధంబున బలవంతుండగు హనుమంతుండు దిగంతవిశ్రాం
తయశస్సాంద్రుండై, కృతాంతునిపాలిక సంతకంతకుఁ బంతంబున ధి

క్కరించుచుఁ దనవాలంబు యోజనశతద్వయంబు పొడువును, నేఁబడి యోజనంబులవెడల్పునుంగలుగ నిఱించి కలశాబ్ధిపైఁ బఱపి, బ్రహ్మమఁ దేందులిను, గరుడ గంధర్వ యక్ష రాక్షస కిన్నర కింపురుష సిద్ధ విద్యాధర బృందంబు లందంద నవలోకింపుచు నక్కజంబుగాఁ జెక్కువిధంబుల నుతింప, గదాహస్తుండై మేరునగంబుచందంబునఁ దత్తీరంబునఁ దోరంబుగాఁ గదలకనిల్చి జేలంగుచు నెల్లదళంబులఁ గదలుండని పెద్దయెలుంగునఁబలుక, రావభద్రుండును మహాశ్వర్యంబున సీత మొగంబును, లక్ష్మణుదిక్కును బొచ్చుచు ననేకవిధంబుల వినుతింపుచు, సుగ్రీవాంగద జాంబవత్సుషేణాదులు ముందఱఁదోకపై వీచనడువఁబుడమితేడును జానకీసమేతుండై పుత్రపౌత్రసహోదరనిచయంబు పరివేష్టించి యరుదేర జయజయధ్వనులతోఁ జనుచుండె; వెనుకొని సకలదళంబులు రాందోడఁగ నాసమయంబున॥ ౧౮॥

సీ॥ వనధిలోపరి గుఱుల్లనఁ గొందఱుఱికి యొయ్యనఁజనిరటుచల్లులాడుకొనుచు! గగనభాగమున నొక్కటఁ గొందఱిగిరి మేటివేల్పులచేత మెప్పుఁగొనుచు! గుప్పించి దాటఁగాఁ గోరికొందఱు పెల్లులగఘింపఁదోడఁగిరి లఘువువెఱసి! పవనజువాలంబుపైఁ గొందఱేగిరి పెక్కుచందంబులనిక్కుకొనుచు! రథములును, గంధకరులఁ, దురంగతతులఁ బొంకమొప్పఁగ నేగె, నిశ్చంకతోడ! నరనాబాగడుచు నందందనాడుకొనుచు! నడువఁజొచ్చిరి కొందఱందముగనపుడు॥ ౧౯॥

గీ॥ సీతకవ్వేళ రాముండు చెయ్యిసాచి! ఘనయువగాహ కరటకచ్చపములఁ బూపుకొనుచును వేడఱతో సుమహితాండ! జాళి నిఘ్నరకలకలంబచటవినుచు॥ ౨౦॥

శా॥ ఈరీతిం గప్పినైన్యముల్ గొలువఁగా, నింపొందు సీతావధూ! తీరత్నంబును, దమ్ములుం, దనయులున్ రీవి ముదంబందఁగా, శ్రీరాముండసమానవిక్రమమునన్ క్షీరాబ్ధి దాటవ్వలన్! ధీరోదారత నిల్చె నిర్జరతతుల్ దీవింపఁగాఁ జెచ్చెరన్॥ ౨౧॥

ఉ॥ చేరిరి వానరోతములు, చేరిరి జాంబవదాది ముఖ్యులుం, నే

రెవిభీషణుండఁ దనసేనలతో, సకలక్షితీందులుం జేరిరి, ఘాటకంబులును సింధురబ్బందములున్ రథంబులుం జేరె, మరుత్సుతుం డాకఁ దుచిక్క సమస్త దళంబులచ్చటన్॥ ౨౨॥

మత్తకోకిల॥ మారుతాత్మజుఁ డిట్టిరీతి సమస్త సేనల నొయ్యనన్। భూరివాలముమీఁదఁబుచ్చి, యపూర్వవిక్రమశీలుఁడై। ధీరతం దనతోఁక మెల్లనఁదీసి, పువ్వులవానబ్బుం దారఁగల్ గురియింపనిల్చె ముదంబు నెక్కిన నత్తఱిన్॥ ౨౩॥

చ॥ రఘుపతి తన్నుజూడఁగఁ బరాక్రమహరయవించు, ధీరసా। రఘునశరీరుఁడైన కపిరాయఁడు చేరువనున్నకొండపైఁ లఘుగతి నెక్కి నిక్కి కుతలంబువడంకఁగనార్చి, దోర్బల। ప్రఘటితకీర్తి శాలియని భానుజముఖ్యులు సన్నుతింపఁగన్॥ ౨౪॥

చ॥ సగుఱు మొగమెత్తి, భానునిజెనంకఁగఁ దోకఁకఁగదల్చి, బాహువుల్ దఱజలిపించి, యంఘ్రులుచితస్థితిఁ గూడఁగఁబెట్టి, జువ్వనన్। నగమువణంకఁదూఁగి, వదనంబు చిగించుచు రామచందు, భూ। రిగుణుండలంచి దాఁచె బలుతెక్కలనొప్పు సురాద్రికై వడిన్॥ ౨౫॥

చ॥ అపుడు సమస్తలోకములు నల్లలనాడె; భయంబు పెంపుచే। నపుడు మహానిలంబు జగమంతయొనిండె; దలంచిచూడఁగా। నపుడు పయోనిధుల్ గలఁగె; నల్లన దేవతలాశ తాననుం దపుడె యణంగనంచు ముదమందుచునుండిరి మాటిమాటికిన్॥ ౨౬॥

ఉ॥ పావనియున్ వనేచరులు పృస్తుతీసేయుచుండ నైదురొక్కనన్। వావిరినేగుడెంచి, తనవల్ల భుండైన రఘూద్వహున్, ధృతి। గ్రావకు లేందుఁజూచి పొసగంబ్రణమిల్లి, క రాజ్జయుగ్మమున్। తీవిగఘాలమందు ఘటియింపఁగఁజేయుచు నిల్చె ముందటన్॥ ౨౭॥

ఉ॥ అంతటరాముండుం బటుదయారస ముబ్బఁగఁ జూచి యాహునా। మంతుని, శాంతునిన్, సుజనమండనచారువసీవసంతునిన్। వింతఁగఁ గాఁగిలించి, కడువేడుక దీవనలిచ్చి, నాఁటికిం। బంతముతోడ నిల్చె దనపజ్జను నీత చెలంగుచుండఁగన్॥ ౨౮॥

ప॥ ఇవ్విధంబున రఘుకులేందుగిందు సకలసేనాసమేతుండై నాఁ
టికచ్చటనిచ్చి, మఱునాఁడు ఘృతసముద్రంబును, మూడవనాఁడు దధి
నిధియును, నాలుగవనాఁడు సురాభోగధియును గ్రమక్రమంబున హ
నుమదాభీలవిశాలవాలంబుపైఁ గడచి, జానకియుండానును బవనసుతు
శిశిరోమధ్యంబున రథంబుపైఁ దేజరిల్లుచుఁ బ్రతాపలంకాలంకార
ప్రాకారద్వారకవాట పరిఘావమత్కార భర్తహర్త్యప్రాసాద గో
పురశాతకుంభకుంభగంభీరవారణ రథతురంగభటబృందంబులంగల వి
శేషంబులు నకిర-జంబుగాఁ బెక్కుచందంబుల నవలోకింపుచుఁ జనున
ప్పుడు, సకలదిక్కులయందును బిక్కిటిల్లుచు, భూసభోమధ్యంబున ని
రంతరంబుగానిండి బలంబులరుదెంచి శతకంఠునిపురంబుడాసి, కాహ
ళమృదంగ ధక్కాముఖబహువిధతూర్యనాదంబులు భోరుకలంగ, మ
నుజదనుజశాఖామృగ వాహినీసమూహంబులతో రఘునాయకుండు
విడిసె; బలంబులునుం దగినయెడలనుండిరి; విభీషణ సుగ్రీవాంగద ము
ఖ్యులు రామునిచేరువనుండిరి; భరతశత్రుఘ్నులత్తడకుశలవనిజయూదు
లు సేనాసమేతంబుగా సీతంబరివేష్టించి, రామునిం గొలిచియుండిరి;
రఘువరుండును బట్టణంబు నెట్టన ముట్టడిచేయనూహించి విభీషణ సు
గ్రీవాంగదజాంబవన్తరున్నందనానుజానుమతంబున॥ ౨౯॥

గీ॥ దక్షిణద్వారమున నీవు దక్షిణేశు। కరణి, వానరబలమసంఖ్యం
బుగొలువ। మెండుకొని పట్టువదలకయందుమనుచు। సంగదునింబంపె
నప్పుడత్యద్భుతము॥ ౩౦॥

గీ॥ వివిధభంగులఁ బడమటి గవనియందుఁ | గూరభల్లూకములు
నూటుకోట్లుగొలువ।నప్రమత్తుడవైయందుమనుచుజాంబ।వంతునటఁ
బంపెఁబటుబలవంతముగను॥ ౩౧॥

గీ॥ అగచరోత్తములరయనూటృద్దములు। నేర్పుతోడుత మిముఁ
గొల్వఁదూర్పుదెసకుఁ| జనుఁడు మీరని గోముఖపసవృషభ। శరభుల
నుబంపె సంగరోత్సాహమునను॥ ౩౨॥

గీ॥ అంతమిగిలినవైద్యంబునల్లనొక్క-| మూఁక గావించి వారినిమ్ము

లనొసంగి శదలుమనుచును శత్రువుల్ కళవళింప నుత్తరంబున సుగ్రీవునునిచెనపుడు॥ ౩౩॥

చ॥ వరుస విభీషణుంగొలిచి వచ్చిన దైత్యులఁ గొమ్మకొమ్మ కొి క్కరుఁబురికొల్పి, వారలనుగావఁ బ్రధానుఁజూపి, యెల్లభూి వర నివహంబులంబిలిచి వాహినులృములైనహోట మీ' రరయుచునుండుఁ డీయనుచు నల్లనఁదానియమించె నెంచఁగన్॥ ౩౪॥

ఉ॥ అందఱ నన్నిదిక్కుల రయంబుగ నేర్పఱపం, గణంకతోఁ| గొందఱగడ్డలూడ్చుచును, గొందఱు కొమ్మలు కూలవేయుచుం,| గొందరు దత్త-వాటముఁగంజరియూధమురీతిఁదోయుచుం,| గొం దఱు గర్భముల్వగులఁ గ్రొవ్వుననార్చుచునుండిరత్తఱిన్॥ ౩౫॥

సీ॥ ఆసమయంబున నవసీశుఁడగు రామచంద్రుఁడల్లన విభీషణునిజూచి| యమ్మహాకృశలుని యనుమతిఁ గైకొని మంతుకెక్కిన హను మంతుఁబిలిచి| సేనలమన్యును శేర్చితివితట నీకృప నెల్లపనులు దిగ్విజయమయ్యె| నిటమీది కార్య మేనెన్నిభంగులైన ఘటియింపఁ శేయుదుఁగాండములను| గాననింతట నాశతకంఠుబుద్ధి| యెట్టిరూపున మేలఁ గునో యెఱుఁగరాదు| రాయబారంబు తరుచరరాజు| నీవు పోయివచ్చుటఁగార్యంబు పొసఁగుననుచు॥ ౩౬॥

గీ॥ ఎల్లిపుష్కమి యాత్రకు నిదిజయంబు| రమణసీపేరఁ జంద్రతారాబలములు| గలిగియున్నవి చని శతకంఠుఁజూచి| మన్యు నెఱింగించి చయ్యన రమ్మ పొమ్ము॥ ౩౭॥

గీ॥ వనజసంభవుఁ డొనఁగిన వరములకును| మదిమదింపకు మనిపల్కుఁచుటి మదించి| పోరనాచేతదగ్ధులైపోయినట్టి| దశముఖానేక దైత్యులఁదలఁచుమనుము॥ ౩౮॥

గీ॥ లీలఁబురుషులచేఁ జావులేకయుండు| బ్రహ్మఁగోరితినివాఁడుబలికేనేని| మించియిచటికి నేరుఁడెంచినట్టి| రాకతలపోయు మనుమయ్య! యొకపిండ్ర!॥ ౩౯॥

గీ॥ వెఱచెనేనియునిప్పుడే శరణుచొచ్చి| మనుటమేలని యెఱింగి

పువనచరేశ! శరణుబొచ్చినవెనుకనా ధరణిసురలఁ జేయుదుండగములు మదిఁజేర్చననుము॥ ౪౦॥

క॥ చనుమని పంచినసలరుడు! హనుమంతుఁడు, రిపుకృతాంతుఁడనుపమవిద్యా! ధనవంతుఁడు, బలవంతుఁడు | జనవల్లభు చరణపంకజములకు నెఱుంగెన్॥ ౪౧॥

వ॥ ఇవిధంబున నమస్కరించిన నమ్రహాత్ముండు దీవింప నచట వీడ్కొని, తానరిగెడి మార్గంబుననున్న సుగ్రీవునకెఱింగించి, అనుపవచ్చిన విభీషణునిచి, సకలవాసరదానవ మానవనిచయంబులు జయజయధ్వనులు గావింప నరిగి, ద్వారంబులంబలిసియున్న మహాదానవులఁ బరికింపుచు నదృశ్యశరీరుండై నవపాకారంబులు గడచి, తనమహాకారంబుఁ గొండలుగని పఱచెడి విధంబుఁజూచి నవ్వచు, నరయవచ్చిన వారలహుంకరింపుచుం జనిచని పట్టణంబువీక్షించునప్పుడు॥ ౪౨॥

గీ॥ అలరునప్పురిరవ్యహర్త్యాగ్రశాత! కుంభకుంభవ్రజంబులఁగొమరుమిగులు! ప్రకటజాంబూనదాంధోజముకుళములను | సరసమగునట్టి మానససకసించోలె॥ ౪౩॥

గీ॥ ఇట్టిపట్టణంబు నిందుగ్నికై వడి! నేలుచుండకీతఁడేలకొవ్వె? ఘనతేకుగుటకును వినయంబు భూషణ! మదియులేమి జన్తహానిగాఁడె?॥

వ॥ అనియెగ్గింపుచు మఱియునుంజనిచని మరకత నీలప్రవాళ మాక్తికచైతూర్య పుష్కరాగాద్యనేక రత్నఖచితా భ్రంకవ సేంహాసనంబున సూటుతలలు, సన్నూటుకరంబులును, మిన్నుముట్టిన పొడుపునుంగలిగి, గరుడగంధర్వ సిద్ధవిద్యాధరకన్నర కింపురుష దేవదానవోరగాష్ట దిశారమణ శిరశ్శోభితంబగు తలాటంబుఁ గాలంద్రోక్తి నికుగించు, శెఱువులవట్టినదేవ భూ దేవయోషాసముదయంబులు కన్నులనశ్రువులాలుక నులుకుచుం దగినపనులుసలుపఁ, బ్రధానులుందానును గొలుపున్నతేతముఖు నవలోకించి మహాద్భుతంబు నొంది, రావణునకు నితనికి ననేకాంతరాంతరంబని తలపోయుట నవార్ధ్య ధైర్య గాంభీర్య ధుర్యుండై దాసి, తదీయసేంహాసనంబునకుం బురోభాగంబునఁ దనవాలంబు దివి

సోఁకఁబెంచివీకంబుట్టితదగ్రంబున నమ్మహాదానవేంద్రునికంటెఁబాడు
వుగాఁ గూర్చుండిననతని దారుణాకారంబు శతకఁతుండుగాంచి యా
శ్చర్యంబును, భయంబును, నభిమానంబును, గోపంబును బురికొనంగఁ
జేతించి యమ్మహావీరునకీట్లునియె॥ ౪౫॥

శా॥ వీరా! యోరి వశేచరాధమ! భయంచింత్తెననున్లేకపా! కా
రంబుల్ వెనదాఁటుటెట్లు? మఱివీకందాఁటి దుర్భీషణా! కారం బా
ప్పగవచ్చుటెట్లు? తగ నల్కన్వచ్చి నాముందటన్! ధీరత్వంబున నిల్చు
టెట్లు?లివి చింతింపన్ మహాశ్చర్యముల్॥ ౪౬॥

శా॥ ఎవ్వఁడంపిన నెట్లువచ్చితివి? నీవెవ్వఁడ? వెవ్వఁడీన్! మ
వ్వంబై యుదయించినాఁడ? విటకేమార్గంబునన్వచ్చితి? వెవ్వండొతటి
రూపాసంగ? మఱిపేరేయెందు? విన్వింపరా! యివ్వటంగల దానవుల్
గడునినున్హింసింతురిట్లుండినన్॥ ౪౭॥

ఉ॥ ఎవ్వఁగొల్లు? వాతఁడనెవ్వఁడు? దోర్బలముప్ప యుద్ధమం!
దెవ్వనిగల్చె? నికతఁడు నెక్కడక్కడ కేగుదెంచెనో? జవ్రవన మ
త్ప్రేతాపములు చూడఁగ సూరకె నిన్నుఁబంపెనో? యివ్వినమెల్లఁ జె
ప్పఁగదరా, దివిజూచెదవెంతగర్వమా!॥ ౪౮॥

వ॥ అనినవిని మహాశూరుండగు మరుత్కుమారుండు నిశ్శంకనిరా
తంకమనఃపంకిజుండై ప్రతాపలంకారిమణుండగు శతముఖునిం జూచి
యుం జూడనివిధంబున నిరాకరింపుచు నిట్లునియె॥ ౪౯॥

గీ॥ ఓరిదనుజాధముండ! వినరోరిరాము, నప్రతిద్వంద్వశౌర్యునా
హవినోదుం, బరమధార్మికు, జానకీప్రాణనాథుం, ద్రిభువనాధీశున
ధికులు దెలుపవినవె॥ ౫౦॥

సీ॥ ఎఱుంగవేరావణు శిరములుపదియును ధరణీమైఁగూల్చుప్రతా
పమహిమ? యెఱుంగవేకలనిలో నలఘుబలోదీర్ఘు, నకుంభకర్ణు గీట
ణఁచువిధము? తలఁపవేయింద్రజిద్దారుణాద్రినిఁగూల్చు భూరిదోర్ధం
డదంభోభిషునత? తెలియవేలంకకుం దవిలివిభిషణుం బట్టంబుగట్టిన ప
టునివేకి? నట్టిశాత్రవసంహారుం, దారఘూర్షు! హుండెమాస్వామి;

యతనికి నూడిగములు సేయుచుందుము సేమొదల్చేసి పెక్కు వనచ
రులము, మనీసురావనచరులము॥ ౫౧॥

క॥ నాతండ్రివాయుదేవుడు, నాతల్లిదలంపనంజనాదేవి, మదా
భ్యాతంబుహనుమఁ డందురు, భూతలపతి గొల్తుజయముఁ బొందెడి
కొఱకై॥ ౫౨॥

సీ॥ ఏలికపనిబూని యేలంకకరుగుచోఁ గంధిదాటితి నొక్క కా
ల్వకరణి! వనమెల్లబెఱికి రావణుకుమారుని నక్షుధాత్రుగూర్చితెచ్చుణ
మాత్రముగను! దశకంధుపురమెల్లదగ్ధంబుచేసితి దవిజు లోహూయని
ధృతినుతింపఁ బట్టవచ్చినవారింబట్టపురాజునై పెలుచదండించితెచ్చు
గతుల! మరలివచ్చుచులంకిణి యురముద్రొక్క! జలధిలఁఘించి జానకి
జయముచెప్పి! నట్టిశూరుండ, నిల్పుడునట్లెన్నుఁ జూచిపోవచ్చినాడ
రా నీవహృదయ॥ ౫౩॥

ఉ॥ వంచనలేక మోచికొని వచ్చితి సేవలనెల్ల చేగ; దాఁ టించి
తి నాల్గువార్ధులును శ్రీవిగ వాలముమీఁద; వాడె యే! తెంచె రఘూ
ద్వహుండు తనదేవియుఁ దానును నిన్నుఁ జంపఁగా; నెంచఁగ నీకు
దిక్కు ధర నెవ్వఁడు? చూడుమిఁకోరిదుర్మతీ॥ ౫౪॥

చ॥ అనవిని యప్పుడిట్లనె శతాస్యుఁ డిదేమిర యోరి! దూత నే!
మనఁ జనదంచునున్న బలుమాటును రాముఁడు గీముఁడంచున! మృను
జకులాధమున్ వినుతిమార్కొనిచేసెద, విట్లు వాఁడుచే! సిన పని నా
భటుండుకడ సేయు నిషేషములోనఁ జూచినన్॥ ౫౫॥

సీ॥ తుండ్రమానవుఁడెప్పి సుకృతాత్ముఁడనుచును బెక్కులువలికెదు
వెట్టికోఁతి! యెట్టిధార్మికుఁడురా యింతిందాటక నణచి పిన్నపుడె
స్త్రీహత్యఁజేసె! నొక పాత్రవిలువంచి ఏకలంబుగావించి యిలమహా
దేవునకెగ్గుచేసె! నాతికై నిష్కారణంబుగా నవ్వాలిం బడనేసే నత్యం
తపాపమొదవ! నట్టికాంతాజనాంతకు, నట్టివైల! జాధిపదోహి, న
ట్టి మహాఘచిత్తు! జెప్పనేమున్న, దిక్సనీవు చేరినట్టి! వార్త వినింపఁగ
దరోరి వదరులేలే! ౫౬॥

సీ॥ అసవిని మది నాగ్రహంబంది శతకంఠతోడ నిట్లనె మరుత్సు
తుండు గదిసి యాదిదేవుని, దేవతారాధ్యుని ననఘాత్తు, శ్రీరాఘవుని
నిందచేసి తేసి యాయువు ద్రుంగు నీకనుమాన మింక లేదు, దివిజాలుచె
లంగి నిద్రింతురింకను అంతంబునకు రావణాసురుండును రామునిటువ
లె దూషించి యిలనుగూలెఁ గాన నీకును నెడలేదు కాలమింకను నర
వరునిచేత నీచురణంబు నిజము దురితవర్తివి, దేవతాదోహివరయి
నిన్ను గనుఁగొన్న దోషంబు నిష్ఠరాత్మ॥ ౫౭॥

ఉ॥ నీవెటువోయెడింక? మఱి నేర్చున నీకెఱింగింపనేల? నీ తావి
ఘండెల్ల సేనల ముదంబున ముట్టడివేయఁబంచి, నా నీవిధితోడ నీహృ
దయ మెల్ల నెఱింగియు వేగరమ్ము నే నావలికార్యమెల్ల విశిఖావళిం జ
క్కగఁజేతుఁబొమ్మ నేన్॥ ౫౮॥

గీ॥ పురుషవర్గంబుచేఁజావుఁబొరయకుండు వరముఁ జేకొంటిననే
డికావరమువలదు మించిజానకితోడ నేతెంచినట్టి రాకతలపొయుమ
నిచెప్పె రామవిభుండు॥ ౫౯॥

వ॥ అదియునుగాక బంధుమిత్రుల నావరింపుడు, నాశ్రితులకు ని
ల్లుచూఱివచ్చుచు, బుత్రపౌత్రుల నలవరింపుడు, నరుచిపరిహారంబు
గా భుజింపుడు నిమ్మాడుదినంబులు సుఖియింపుమని యెఱింగింపుమని
యె; వెనుక నెడగలుగనేర దెన్నిభంగులఁ దనప్రాణంబు లఱచేతనుని
చి సంగరంబున కరుగుదెమ్మని పలికె; విదవఁ గరుణాసముద్రుండు గా
వున నేరాఁ గ్రమ్మఱుంచిలిచి శతనూఱుండును సంగరంబునకు భయంబు
నొంది శరణుచొచ్చెనేని కాతునని యెఱింగింపుమనియె; అత్తెఱంగైన
నీవుచేసిన గోబ్రాహ్మణమునులచాధలు త్తమియించెదఁ జెప్పుమని పం
చినవచ్చితి; ఇచ్చట నిన్నుంబురికొల్పు తుచ్చరాక్షసుల నమ్మకుము; అ
తండాది నారాయణమూర్తిగాని నరుండుగాఁడు; ఇన్నియునిచారించి,
వైరంబు విసర్జించి, శరణుచొచ్చి బ్రతుకుము; అది సహింపకయున్న
యుద్ధంబున కరుగుదెమ్ము; పురుషులచేఁ జావులేదని తలఁచితివేని రా
మచంద్రునివెంట జానకీదేవి చనుదెంచుటల్ల భవన్నాశనంబునకుఁగా
రణంబు; తదీయప్రభావంబు దెలిసెదనని తలంతువేని మీతల్లిఁ జిత్ర

గంధి నడుగుము; అమ్మహాదేవిచేత నీవు త్రుంగుట సిద్ధంబని యనేక ప్ర
కారంబులఁ బలికిన నులికిపడి ప్రళయకాలాగ్ని చందంబున మండుచు,
నూలుమొగంబులు ముడివెట్టుచు, హనుమంతునిఁజంపనిశ్చయించి, దూ
తధర్మంబు విచారించి, యవ్వేళకు నదరుడిగి యాస్థానంబునంగల మ
హాదానవు లద్యుతంబున వినుచుండ నిట్లనియె॥ ౬౦॥

శా॥ ఓరీ మరకట! మధ్యజాబలము పెంపూనంగ శఙ్కించుచున్!
వీరంబెల్ల ను వీడి భృత్యులగలిసే బృందారకుల్గోవ్వి, నా! హారాన్తుం
డగు మర్త్యుఁడెప్పుడు భయంబందందఁ బట్టించి నీ! వారూఢిన్ బహు
భాష లాడెద వహా! ప్రాణంబులే యొల్లవో॥ ౬౧॥

సీ॥ పేర్చి మైబడఁబూని పెరిగి నల్లిమరల నడరెడు కార్చిచ్చు ను
డుపనేర్తు! నమయంబువచ్చిన జఁఝానిలమునైన నెఱి మెదలఁగనీక ని
లుపనేర్తు! నాహవంబున జయంబనుకూలముగ మంత్రసిద్ధి జపంబులు
సేయనేర్తు! గడువేడఁరథములఁ గరితురంగంబుల నడిపింప నేర్తు న
ర్ణవముమీఁద! నన్నియునుగాక యరమేష్టియిచ్చినట్టి వరములున్నవి, జ
మునైన సరకుసేయ, నట్టి యగమానబలశాలివైన నన్ను జానకీరా
ము లెదిరింపఁజాలఁగలరే?॥ ౬౨॥

వ॥ అదియునుం గాక॥ ౬౩॥

సీ॥ మద్భీమతరనామ మహనీయమంత్రంబు సకల భూతగ్రహా
చ్ఛాటనంబు! మద్యాహుదండంబు మత్తారిన్మపకుమారాచలాభీలవజ్రా
యుధంబు! మచ్చండుకోపంబు మానితేట్రహ్మండభాండంబులకునెల్లఁబ్ర
ళయకరము! మన్తందహాసంబు మనసిజకమలభవామరావళికెల్ల నమృ
తవృష్టి! సకలలోకంబులకు నేనెచక్రవర్తి! నట్టి నాయుధధికినిచ్చి యధ
ముఁడైన! జనవరుండును, నబలగు జానకీయును! దురిమి గెల్చెదరనుట
యద్యుతముగాడె?॥ ౬౪॥

ఉ॥ ఇన్నియుఁడెప్పనేల? వినుమీక్షణమందున నిన్నుజంపి, రే! పు
న్నతవృత్తి నేగి నృపునుకరఁఁగించి, తదీయకోమలిం! బొన్నసుగంధిఁ
డెచ్చి బహుభోగపరంపరఁజేలుచున్ సుఖం! పెన్నఁగఁ గందు వైత్యు

లు భభీయని సన్నుతిచేయవానరా! ౬౫॥

ఉ॥ చిక్కిరి వెండుఁబోయెదవు? చేకొని మింగెద నిన్ను, రాము నిన్; దిక్కిఁక నేదినీకనుచుఁ దీవర యంబుననాగ్రహింపుచుం బెక్కుని శాటకొటులను బిచ్చి వనేచరఁద్రుంపుఁడన్న, వా! రుక్మననేగుదెంచి పటుహుంకృతిసేయుచురాఁగ నుగ్రిఁడై॥ ౬౬॥

ఉ॥ ఓరి శతాస్య! నేనొకఁడ మారకచిక్కిరినంఁచు బట్టఁగాఁ గో రితి, చూడుచూడుమని గొబ్బున రాముఁడలంచి, వాయువున్! సారె కఁజేరి, వాలము విశాలముగా రవిసోకఁజెంచి, దు! ధ్ధారశరీరుఁడై పెరిఁగ భగ్గున మంటలు మోయుపుట్టఁగన్! ౬౭॥

ఉ॥ వెలచిరి కొందఱత్తఱిని వీరిమహాకృతిఁజూచి, కొందఱుంబ్రలు చిరి సందుసందులను, బల్విడి కొందఱు భీతిఁబోవలే! కలచిరి, కొందఱు పుడు శతాస్య! మముంగరుణింపుమంఁచు బె! ల్లఱచిరి, యిట్టిరీతిఁగ దునాకులమొందిరి దానవుల్ వెనన్! ౬౮॥

క॥ శతముఖుఁడును హనుమంతుని! మతమంతయుఁ జూచి భయ ము మల్లడిగొనఁగా! మతినడలుచుండెదక్కిన! హితులును నిర్విణ్ణులై రి హృదయములులుకన్! ౬౯॥

మ॥ హనుమంతుండపుడుగ్రుఁడై దనుజలోకాధీశ్వరున్ దాసి, క్రో! వ్యసనస్పృహఁగఁబూనితిప్పుడుమదం బువ్విల్లుని కేల? యం! చును ఘోరాశ నిఁబోలుముష్టిహతిచే స్రుక్కుంగనద్దానవేం! ద్రుని నేలంబఁగూలఁగాఁ బొడిచెరుద్రుంబోలిలీలాకృతిన్! ౭౦॥

గీ॥ ఇట్లుపొడిచినఁ బతితలలెల్లబగిలి! యబ్బురంబుగ నెత్తురు లుచ్చి పాటఁనపుడుమూర్ఛిలై; నతనిసింహాసంబుఁ జూర్ణముగఁదన్నెనమరు లుచోద్యమంఁద॥ ౭౧॥

గీ॥ తన్నియంతటఁబోకయెద్దనుజవరుని! త్రోకి-యన్నతలాటంబు దుస్సితివిచి! యేపుననుగొని, యెప్పటిరూపుతోడ! నచటవీడ్కొనిరఘు పతినాత్మ దలఁచె॥ ౭౨॥

ప॥ ఇతైఱంగున రఘునందన చరణారవింద మకరందబిందుపరం

పరాస్వాదనానంచేందిదిరుండై, మరున్నందనుండు తనకునెదిరినదై
త్యులంబరిమార్చుచు, సింహనాదంబుసేయించు గపిసేనాభిముఖుండై
వచ్చివచ్చి, పురోభాగంబున సకలదళంబులతోనున్న సుగ్రీవునింగాం
చి, యతనికేదదవృత్తాంతంబుజెప్పి సంభావనలుకొని, అచటవీడ్కొ
ని, సకలకవినాయకులు దన్నెదుర్కొని గాఢాలింగనంబు గావించి పె
క్కుదెఱంగుల సభివందింప రయంబున నరుదెంచి, అనుజత్రయపుత్ర
పౌత్రపరివేష్టితుండై జానకీయుం దానును దనరాక కెదురుచూచుచు
న్న రఘువరుంగాంచి, వందనంబులు గావించి, అనేకవిధంబుల సన్ను
తించి, ప్రతాపలంకాపురికి దానరుగుటమొదలుగా శతకంతుని తలలు
పగులఁబొడుచుట తుదయునుంగా సంతయునెఱింగించి, రేపు లగ్గకుద
యచేయవలయుననిన, హర్షించి యెక్కునంజేర్చి సీతయుందానును బ
హుభంగుల దీవింపుచునుండెనంతనక్కడ॥ ౭౩॥

క॥ దనుజేంద్రుడంతకంటెను! మునుపడఁ దనమూర్ఛదెలిసి, ము
నుకొని సింహా! ననమును బొడియగుటకు పతి! తనదు తలాటంబుఁ
బోవ దానికినడలెన్॥ ౭౪॥

క॥ అడలి తనయిరుగెలంకుల! నడలుచుఁ గనుపట్టు బలునిశాటుల,
హితులం, గడుమంతుల నొగిమొగములు! ముడివడఁగాఁ బూచి భ
యదముగ నిట్లనియెన్॥ ౭౫॥

క॥ ఓయి సచివేంద్రులారా! (మాయురే! యిపు డొక్కకోఁతి
మాత్రమెయిట్టుల్! చేయఁగ నిందలు నేమియఁ! జేయఁగ లేరైతి, రే
మిసేయుదుఁజెప్పుదాకి॥ ౭౬॥

క॥ ఏలాగునమ్ముదును మీ! లేలాగున బిటుకులగుచు నిట్లుండఁగ? నే!
నేలాగు రామఁదునుముదు? నేలాగున బంటులుగను నేలుదుమిమ్మున్?॥

క॥ అనిమనమునఁ గోపంబును, ఘనతరళోకంబుఁ బెనఁగఁగాఁ,
జింతాంభో! ధిని మునుఁగుచున్న దనుజేం! ద్రుఁగఁ గనుఁగొని మంతు
లెల్లఁ దొడెంబడి కినుకన్॥ ౭౭॥

క॥ ఏమప్పుడ యేమఱుచో! నామర్కటఁ డేగఁగాక, నటుచూ

దుము త! దామ్రముని జంపి, మతాతని! కోమలిగొనివచ్చి నీకు గొబ్బు ననిత్తుమ్॥ ౭౯॥

క॥ మాయట్టిమంతులుండఁగ! నీయదవదయేల నీకు? నిప్పుడె మ మ్ముం! బాముక పంపుము, యుద్ధము! చేయుదు మెడపకను నీదు చిత్త ము రాఁగన్॥ ౮౦॥

క॥ వనజజుఁ డొసఁగిన వరముల! ఘనత విచారింపఁ దగదె? కదిసి ననీకన్! వనచరులన, నరవరులన! విను తృణమాత్రంబుగాదె వివరిం పఁగన్॥ ౮౧॥

క॥ సురలెల్ల నీకు వెఱచుదు! సొరిదిగ సేవింతురనఁగ, సురలు ప నుపఁగా! ననుచెందు బేలరాముని! సరకుంఁగాఁ గొనఁగఁదగునె? సంగ రధుర్యా!॥ ౮౨॥

క॥ దనుజేశ! నీవుగడఁగినఁ! గనుఁగొనఁగా మృత్యువై నఁ గళవళ పడు, న! వ్యవచరులును గినచరులును! మనుజుఁడు గినుజుండు నిన్ను మార్కొనఁగలరే॥ ౮౩॥

క॥ అనిమంతులు బహుభంగులఁ! దనమడిఁ బరికొల్పి, నసురధ వ్రుడు మహారో! వనయనమనస్కుఁడై య! ద్వనుజుల మన్నించి చని యెఁ దల్లియెదుటికిన్॥ ౮౪॥

క॥ చనితల్లికి సాష్టాంగం! బాసరింపఁగఁ జూచి వ్రుతు, నొయ్య నవిలస! ధ్వనగాతుని, నుతమితునిఁ! గనుఁగొని దీవించి చిత్రగంధిల్ల నియెన్॥ ౮౫॥

గీ॥ అన్న! నీమొగమదియేమి విన్ననగుదు! నున్నదిప్పుడీ? వెన్నఁడు నుల్లమునను! వంతఁజెందవు, నేఁకది వింతవొడమ! నేమి యెఱింగిం పు నాతోడ నెద్దియెన?॥ ౮౬॥

సీ॥ అలిగినో యుష్మదహంకారములు చూచి యుగ్రిఁడై యివు డు మృత్యుంజయుండు! మునులనేచితివని వనజసంభవుఁ డొండె శపి యించెనో కడుసాహసమునఁ! గింకరుల్ దానును శంక లేకకృతాంతుఁ డురువడి దండెత్తెనో కడంగి! వరశరణాగతవజ్రపంజరుఁడగు రాముఁ

డేతెంచెనో భీమముగను! వీరకనెఱింగింపు, విన్నయందాక నాకుఁ గ
డుపులోపలఁ జెయివెట్టి కలచినట్టు! లున్నదిప్పుడు నీమోము విన్నదన
ము! గన్నయప్పటినుండి యక్కజముగాను॥ ౮౭॥

సీ॥ నావిని శతకంఠుడనియెడ దల్లికి హనుమంతుండువచ్చిన మా
ర్గమెల్ల, వచ్చి రామునిఁజెప్పి వాదించుతెఱంగును, వాదించి కఠింగిం
చు వైభరియును, బట్టంగదైత్యులఁ బంపువెట్టుటయును, బంపువెట్టిన
వారిఁ బదరుటయును, డంబుగాఁ దనమ రూపంబు చూపుటయును,
జూపి తన్నొగింబాడుచుటయుఁ బొడిచి, తనమనింహాసనము గూలఁద
న్నుటయును, బూని బిరుదుతలాటంబు వోపుటయును, మఱి వనచ
రుఁడేగిన మహిమములును! జెప్పినను విని, తల్లి మూర్ఛిల్లి తెలిసి॥ ౮౮॥

గీ॥ అన్న శతముఖ! మీతండ్రి యద్భుతంపు! వార్త నారదుచే విని
వచ్చి మున్ను! నాకెఱుంగింప నెఱుంగుదు, నీకునట్టి గోప్యమంతయు
నెఱింగింతుఁ గోరివినుము॥ ౮౯॥

ప॥ జ్యోతిర్మయమగు నొక మహాశక్తి చతుర్దశ భువన నాయక
యై ప్రవర్తింపుచుండి, తనస్వరూపంబగు ఓంకారస్వరూపంబున బ్ర
హ్మవిష్ణుమహేశ్వరుల నుదయింపఁజేసి జన్మపోషణలయకారులం గమ్మ
నినియోగించి, వారలకు సుఖంబులు గఱపుమని తనకళలచేమువ్వరు క
న్నియలంబుట్టించి, అందుశారదయను చెలినజనకు, లక్ష్మీయను తరుణి
నన్యతునకు, గౌరియను నారి శివునకు దయచేసి ప్రపంచంబు నడుపు
చు, నందుఁదనపూర్ణకళయగు లక్ష్మీనింబిలిచి యతిరహస్యంబుగా నిట్ల
నియె; త్రేతాయుగంబున నీదుభర్తయగు విష్ణుండు రాముండై రావణు
వధార్థంబునకు నటంపఁగలఁడు; తత్కాలంబున నీవు జనకునకు నుద
యించి జానకీనామంబున రామునితో మెలింగఁగలవు; రావణుమరణా
నంతరంబున శతముఱుండను నొక్క రాక్షసవరుండుపుట్టి పురుషులచేఁ
జాపులేకుండ బ్రహ్మచేవరంబులుగొని తరుణులం దృణీకరించు; తన్నిమి
త్రంబున రామునివెంటనీవు చనియశనికి శక్యంబుగానిసమయంబున శ
స్త్రాస్త్రంబులుధరియించియుద్ధంబుచేయుము; అట్టియెడ నేవచ్చినీయం

దునావహించి నీచేతశతముఁబనిం జంపించెదఁ జనుమనిపంచిన భవ
న్నాశనంబునకుఁ గారణంబగుచు నీతయననుదయించినయది యనిపఱి
యునట్లనియె॥ ౯౦॥

సీ॥ సృష్టిపైవిష్టుండు దుష్టసిగ్రహమున కైరాముఁడైపుట్టెనమరుల
లర। వలనొప్పనవిష్టువత్తుస్థలంబునఁ జెన్నొందుశ్రీదేవీసీతయయ్యె। స
రవినాతఁడువూనుశంఖచక్రంబులు భరతశత్రుఘ్నలై పరఁగిరిపు। డా
శౌరిపర్యంక మైయుండు శేషుండుసౌమిత్రియనమించె జగమునందుఁ
గానరాముండుమనుజుండు గాఁడు, చూడ। నతనిఁగొలిచెడు కపులెల్లన
మరవరులు। గానిశౌభామ్యుగంబులుగావు, నీవు। వారితోడుతవైరంబు
వలవదుడుగు॥ ౯౧॥

గీ॥ బ్రహ్మదేవునవలనలోబడినయట్టి వరముమాత్రన గర్వింపవల
వ,దట్టి బ్రహ్మ నీతం డెపుట్టించెఁ బరఁగఁ, గాన। మించి తనతండ్రిపూ
న్కించప్పించగలఁడె॥ ౯౨॥

గీ॥ కానరాఘవునెదురశక్యంబుగాదు। తవిలివారలపైవిరోధంబు
మాని। శరణుచొరుము,దురాత్ములఁజాడఁబోకు, జగతిబెబ్బులికైఁగో
లఁజాఁపఁదగునె॥ ౯౩॥

సీ॥ అనిరామువిక్రమం,బతనితమ్ములలాగు, తనయులవిధమునుఁ,ద
రుణిసీత। మహిమంబులును, హనుమంతు తెఱఁగును, సుగ్రీవుఘనతఁ,
దత్తుతులగతియు, బలములచలమును, గలువరాకుంటయుఁ, బెలుచ
విభీషణుభేదములును, దమనిజశక్తియు, ఛర్మసంఘటనయుఁ, బాడి
యుఁ,గీర్తినంపాదనమును। దెలిపియును,బుజ్జగించియుఁ, బలవిధము
ల। మనసుఁగలఁచియు, నీతిగాఁచనియు, భయము। లొడవఁజేసియు, బ
హుగతులూరడింప। నాగ్రహింపుచునుడుగక యసురవలికె॥ ౯౪॥

ఉ॥ రాముఁడువిష్టుఁడంచును బరాక్రమఁ డంచును నెన్నఁజొచ్చి;
తా। రాముఁడువిష్టుఁడైనచనరామను రావణుండుగ్రహారఁడై। ప్రే
మనుగోఁచ్చఁబోవఁగ నభేద్యశరంబులఁగూల్పరాదేయా। రామునిచా
పనైపుణి, పరాక్రమముగనవచ్చెనిందులన్॥ ౯౫॥

ఉ॥ చొనుపంగ విష్ణుడేడ? మనుజుండననేడ? మృక్షుక్తిచేత నా! మనసు కరంగం బల్కినను మర్త్యునకై భయమంద నేర్తునే? యనుపమ యుద్ధమందు సురలొనని మెచ్చ నృపాలుంజంపి, యా! తని తరుణీలలా మను సుతంబుగఁ గైకొనుచెల్ల కాలమున్॥ ౯౬॥

చ॥ అనుటఁ బ్రధానులన్, దొరల నాత్తుల మంతుల నక్కడక్కడన్! ఘనముగనుంచి, మించి పటుకాండపరంపరలేర్చి, సాహసం బునఁ జతురంగముల్ బలిసిపొంగుచునుండఁగ, రాముఁడల్పుచుం గనలుచు నుండె దండి శతకంఠుఁడు చండత రాగ్నికై వడిన్॥ ౯౭॥

శా॥ రాముండుంబటుభేరి కాహశమహారావంబుమీఱంగ, నుద్దామస్తైర్యగుణాభిరాముఁడగుచుం దర్పించి, సైన్యంబులన్! వేమారుంబరికొల్పి, సారెకును మార్చినాదముల్ పెల్లుగా! భూమింబిక్కటిలంగఁజేసి, దినరాట్పుత్రాదులంబిల్చుచున్॥ ౯౮॥

శా॥ లగ్నవట్టుండుపొండుపొండని మహోల్లాసంబునంబంప, వారగ్గాఢధ్వనిమెండుగావినిమహోగ్రాకారులైకొమ్మలున్! నుగ్గుల్ సేయుచు, నయ్యగడ్డలును మిన్నుల్ ముట్టఁగాఁబూడ్చుచున్! లగ్నవట్టిరిదేవ సంఘములు చాలంబొంగిదీవింపఁగన్॥ ౯౯॥

చ॥ జడిగొని పర్వతంబులఁ గుజంబులు చెచ్చి కణంగి కోటలం బొడిపొడిచేసి, యందుగల భూరినిశాచరకోటలన్ ధరం బడవిడికిల్ల చేనడచి, బాణపరంపర నుగ్గుచేసి, బాల్విడిని వనేచరుల్ దనుజవీరులతో ననిసేయఁబూనుచున్॥ ౧౦౦॥

చ॥ మఱియుననేక ప్రకారంబుల సకలకపివరులును లగ్న యగ్గలంబుగాఁబట్టుచుండ వారితోడనే విభీషణు సైన్యంబులు వనదరభల్లూక శార్దూలరూపంబులం దలపడిరి; మనుజులంబులును బట్టణ ప్రాసాద తోరణకుడ్యాదుల నమోఘబాణంబులం బటవేసేలంగలుపుచునుండిరి; శతకంఠునిబలంబులు నింతితని గణుతింప నలవిగాకుండఁ గదిసిపూర్వపశ్చిమ సముద్రంబుల తెఱంగునఁ గోలాహలంబు సేయుఁడు బిడికిల్లంబూడుచుచు గదలనడచుఁడు గతినపదంబులందన్నుచు దీర్ఘదంతంబులం

గజుడు మోచేతులందాటింపుడు బలువిధంబులఁజెనంగుడు గజంబు
 లకుంభస్థలంబులు పగులమోదుడు హయంబులంబడవచ్చుడు రథంబు
 లుభగ్నంబులుగావింపుడు రథికులంగూల్చుడు సారథులంద్రుంపుడు భ
 టులనందఱంద్రెంచుడు సపారియుద్ధంబుగావింప, వనచరభల్లూకశా
 ర్దులమనుజులంబులెల్ల విడిగిపాటి, క్రమ్మఱంబురికొనిదైత్యులమీదం
 గదసిగదలుద్రుంచియు ముసలంబులుపొడిగావించియుఁ జాపంబులు వి
 టిచియు సజచేతులంజఱచియు గళంబులుద్రోకియు సింగికిముట్టని
 క్షియు నఖంబులఁజీరియుఁ గుంభికుంభంబులంబగులఁబొడిచియు సలు
 కలు మీఱియుఁ బ్రతిపత్తులం దఱిమియు వాలంబుల మెఱిమియు ముష్టి
 హతులంగ్రుమ్మియు వాలరోమంబులఁజమ్మియు గుఱ్ఱంబులనడిమియు గుం
 జరంబులంద్రుంచియు రథంబుల నుగ్గుచేసియు రథికులంద్రోచియు సా
 రథులంజంపియు శరంబులంద్రెంచియుఁ బెక్కించందంబులనుక్కు మెఱ
 న్నియకకపివరులుపోర, వారలంగనిహర్షించి, రామలక్ష్మణభరతశత్రు
 ఘ్నులును దనుజులపై నందందనలిగి యాగ్నేయసాయకంబులు పఱపినఁ
 గూలునేనుంగులును నేనుంగులతోడనే వ్రాలు హయంబులును హయం
 బులతోడనే పొడియగు రథంబులును రథంబులతోడనే మడియు రథికు
 లును రథికులంగని పొరలు సారథులును సారథుల దురవస్థలంజూచి త
 లంకు భటులును విఱుగువిండ్లును నులుచుగు శరంబులును బఱియలగు
 గదలును దునియైపడిన ముసలంబులును భిన్నంబులగు పట్టిసంబులును
 నుగ్గులగు ప్రాసంబులును దుత్తుమీరులైన శూలంబులును బడిన భిండి
 వాలంబులును దన్నుకొనెడి దైత్యులును జచ్చినవారిదాపునఁ జచ్చినయ
 ట్ల కదలకయుండు రాక్షసులును గతజీవులైన దనుజులును జోత్తుపాప
 లవలె నైత్తుటంజోత్తిల్లు నిశాచరులును నవయవంబు లేర్పడక తునిసిన
 నక్తంచరులును శోణితప్రవాహంబులును బ్రవాహంబుల సీదమలాదు
 భూత భేతాశశాకీనీడాకీనీగణంబులునుంగలిగి యొడమూరాత్రంబులు
 చరణతలఘట్టనోద్ధూత ధరాపరాగంబుఁడఁ ద్రికాలంబులును, సూర్య
 చంద్రికాజాలంబులు నేరుపఱపరాకుండఁ బోరి కవులు సింహనాదం
 బులుచేసిన, దేవతలును కృష్ణవర్షంబు గురియించి యభితలంబుననిట్టి

యాశ్చర్యంబునొందుచుఁ జూచుచుండిరి; బ్రహ్మదేవుండును బ్రహ్మయ స
మయంబు గాఁబోయనని కాలంబు తెలిపింపుచునుండె; ఏనును రజతప
ర్వతగహ్వరంబున నీతోడంగదలకయుంటినిచెప్పినఁ బార్వతీదేవి మ
హాశ్చర్యమాననయై యటమీఁద నక్కలహం దేమయ్యెనని వినుచుండె
నంత॥ ౧౦౧॥

క॥ హతశేషులైనదానవు! లతిరయమునఁగడుభయాత్ములై నర్దిశ
లన్! గతిచెడి యటచుచుఁబాటిరి! మతిసంతసమంద కపులు మలయుచు
నార్యన్॥ ౧౦౨॥

క॥ గిటగిటమనుచును నెత్తుట | దొటదొప్పగదోఁగి, యపుడు తొ
ట్టిపడఁగాఁ| గటకటయనుచును, గుండెలు| తటతటనదరంగ, వివిధ
దైన్యములాదవన్॥ ౧౦౩॥

సీ॥ అడవచ్చె నగచరు, లిడెదాసిరనుచును, గడుశరీరంబులు గల
పమెంద! నల్లదేకొల్లగా భల్లూకతతిమించి పొంచి యున్నారంచుఁ
బోకమరలి! మేదిసీధరములుఁ బాదపంబులుఁ దమమీఁద వచ్చెనటాచు
మెలఁగి తొలఁగి! యెందుఁబోవుద? మింక నేదిదిక్కని తమచేష్టలు దఱి
గి మూర్ఛిల్లి, తెలిసి! పుడమిమీఁదను జదికిలఁబడుచు, నప్ప! టికిని లేచు
చు, నుటుకుచు, తీవిమెరసి | కొలువులోపలఁ గూర్చున్న ఖూరవిమత!
లుంఠనపాభివుని, శతకంఠుఁగనిది॥ ౧౦౪॥

కా॥ ఇమ్మాడిన్ శతకంఠుఁగాంచి, మదిలో నేడ్వన్ భయంబుం
దగం! గ్రమ్మన్సాగిలిమొక్కి, యక్క-పులరాకత్ మల్లి వీక్షింపుచున్, |
దిమ్ముండేకొని పిల్చినంబలుక, కెంతేభిన్నులై సారెకుం! దమ్ముం గావు
మటాచు నిల్చినను దదైశ్యేదుర్దాశ్చర్యుడై॥ ౧౦౫॥

గీ॥ ఓరి దానవులార! మీకుల్లములను! వగవనేటికి నేనుండ?వలవ
దుడుగుఁ! దేమివృత్తాంతమంతయు నెఱుంగఁజెప్పుఁ! డిప్పుడే చని విద
లింతునెల్లరిపుల! ౧౦౬॥

గీ॥ అనుచుఁ బలుమలు నుడువఁగా నపుడుకొంత | మాట పొందె
ఱిఁగియును, నేమఱకయతని! కభిముఖంబుతోనిల్చి, యభిలఘంత్ర! వ

రులు విన నట్లు పలికిరి వానితోడ॥ ౧౦౭॥

సీ॥ దనుశేంద్ర! మేము మీపనుపునఁజని లగ్నపట్టిన వనచరప్రకర ములును బెక్కువిధంబుల నుత్కునఁబోరాడి నెఱితప్పి మఱిచాలనేలఁ బఱచి వెండియుఁ బరికొని విపులవాలంబులఁజుట్టియు ముట్టియు నెట్టుకొనుచుఁ గఱచియుఁ జఱచియుఁ గఠినశైలంబుల నడచియుఁ బొడిచియు నలుకఁమెఱసి యుండునంతటఁ బ్రళయకాలుండు వోలే రాఘవుండగ్నిచాణపరంపరఁబను గప్పినను మనసైన్యంబు గలఁగి తలఁగి పాఱఁగాలేక దగ్ధులై పడిరియచట॥ ౧౦౮॥

సీ॥ స్తనితభాషుఁడుచచ్చె; శార్దూలవదనుండు మడిసె; రక్తాక్షుఁడు మహినిఁగూలె; గతజీవుఁడయ్యె బింగళసేతుఁడె; డవనిమై గూరె నగ్నిముఖుఁడె; గంజరాంగుఁ డీలె; గరాళుండు నిలఁగ్రుంకె; గపిలవంతుఁడుచచ్చె; శూలుండు పుడమిఁగలిసె; జిత్తుండు గరఁగ గాత్తుండు మొదలైన బంటులు పీనుఁగుపెంటలైరి; యేము గొందఱ మిటకు నీకెఱుఁగఁజెప్పఁ జావునకుఁదప్పిరాఁగనీజాడఁగంటి; మనురవిలయంబు నమకూత్ర నకట! మీకు నేమిచెల్పుదు మవ్వార్త లేము నొడివి॥ ౧౦౯॥

చ॥ అనవిని యట్టహాసము రయంబునఁ దానొనరించి, నేతతోఁగి నయనలంబుచాడ్పునను గంటకమండి, సమస్తలోకమున్ । మనుకొని మ్రింగఁబూను పెనుమృత్యుపురీతిని హంకరింపుచుం, దనదుప్రధానులన్ హితులఁ దప్పక కన్గొని వారికిట్లనెన్॥ ౧౧౦॥

ఉ॥ వింటిరెమంతులార! మనవీటి నిశాటులఁ బంపి, కోఁతులం గంటక మొప్పుఁజంపి, నృపకాంతుని రాముని నేలఁగల్పి, నా గంటక మెల్లఁబాపి, కలకఁరిగఁ, బల్లవపాణి, జానకిన్ వెంటనె తోడితెండను మవేగనపంపిన శౌర్యసీనులై॥ ౧౧౧॥

చ॥ మడిసిరి దైత్యులండు, నొగిమాత్రుల మానవ వానరావళిన్ విడువక చంపివచ్చి, రికవీరల నేమనువాడ, నిప్పుడే తడయకపోయి రాఘవునిఁ దమ్ములతోడుతఁజంపి కోఁతులం బొడవడఁగించివత్తు, నికబూమెలుగూడె బలంబుఁబంపినన్॥ ౧౧౨॥

చ॥ కదలఁడు నాసహాయమున గంధగజాశ్వరథాదులేర్పడన్ | వ
దలక శత్రులందునిమివత్తము; వచ్చి ధరాసుతామణిన్ | గొదకొని తె
త్త మిట్టియెడఁ గోతులు గీతులు నాకునడ్డ మే? కదనమునందెదిర్చిన
సుఖండలుచేతు సురేందురైచైననున్॥ ౧౧౩॥

చ॥ అనవినిమంతులెల్లఁ బటుహుంకృతిమీఱఁగ లేచినిల్చి యో! ద
నుజవ రేణ్య! నీవనుపదారొగ్గినరాముఁడనంగ నెంత? పె! ల్లనలమునై
నమింగెదము, యాజినిశృత్యువునైననోర్తు, మ! వ్వనచరులేమిలెక్క?
జయవర్ధన! ఘోరతరారిమర్దనా!॥ ౧౧౪॥

సీ॥ భండనవేది యేర్పఱచి, పతోగ్రధాగ్ని దరికొల్చి, పటుశర
స్తంభమునను! బరఁగ విభీషణుఁ బశువుగబంధించి, కపిసమిధల నవక
ముగవేల్చి, యెలఁగుచు నసిపత్రస్పృశ్యవంబుల నేర్చి, రక్తమాజ్యంబు
గా రమణచేసి, తనయనహూదరతతులతో రామునిఁ బూర్ణాహుతి
గవేల్చి, భూరిజలధి! నవభృథస్నానములుచేసియలరుసోమ! యాజివై
యుండుమీవు, మేచుపుడు హోత! అనఁజెలంగుదు, మీయుద్ధమనుమఖం
బు! చేసినను గానిత్రిజగత్ప్రసిద్ధిగాదు॥ ౧౧౫॥

మ॥ అనియిక్రైవడిమంత్రులాడఁగఁ, దదియ్యలాపముల్ మెండు
గా! వినిదైత్యేంద్రుఁడుమిన్నుముట్టి, సకలోర్విభాగముంగంపిలన్! మను
జేంద్రుందృఙ్గలీలఁడ్రుంతునని దుర్దాగ్ధంబునందలెచ్చె; నెం! దునొగింపచ్చె
దివారికన్యజనవృత్తుల్ గానఁగావచ్చునే?॥ ౧౧౬॥

మ॥ మఱియుం బెక్కువిధంబులం గనలుచున్ మత్తేభముం బోలె
మై! మఱచెం బ్రోద్ధతుండై నిలింపతతిఁల్లాఱున్ భయంబందఁగా! శిర
ముల్ నూటిట దివ్యసన్నకుటముల్ చెన్నొందఁగాఁబూని భా! సురమా
ర్తాండశతంబురితి ముఖముల్ సొంపార భాసిల్లఁగన్॥ ౧౧౭॥

ఉ॥ ఆరయనింద్రపావకయమాసురసశ్చిమరాన్తురున్మహా! దా
రకు బేరముఖ్యభయదస్సుటఘోరతరంబు గండపెం! డేరము వామపా
దమున తీవిఁగబెట్టి, కరంబులన్నిటన్! భోయన నస్త్రశస్త్రములు పూని
రణంబునకుత్సహింపుచున్॥ ౧౧౮॥

చ॥ దనుజులునుఱుకోట్లుతనుదట్టముగాఁ గొలువంగ, దివ్యకే। తన మణివక్రసోడశ సుధాకరవద్వివిధాతపత్రవే। గనయసహస్రచిత్రతుర గప్రకటా సమసూతఘంటికా। స్వనయుతవిస్ఫురద్రథము చయ్యననె శ్రృంగంబుకంపిలన్॥ ౧౧౯॥

ఉ॥ అభ్యుదయవారిధుల్ గలఁగె, నవ్విదగంతమదేభయాధముం। దెప్పి జీలేకమూర్ఛితై, మదిన్చయమందుచులచ్చివిష్టుఁచున్। గుప్తునఁగొంగిలిం దె, నదిగోమనపాఁడికి మృత్యువందలు॥ జప్పరిసేయవచ్చెనని చయ్యన దాఁగిరిదేవసంఘముల్॥ ౧౨౦॥

చ॥ పదువురుమంత్రులన్ యములభంగిని దండములగ్రచిత్తులై। వ దలకప్పుని, భేరులరవంబులుమిన్నులు మట్టగంధదం। తిదశకరాజినె క్కి, నలుదిక్కులువ్రయ్యలుగాఁగ నార్చుచుం। బొదలుచునాశ తాననని భోరునఁగొల్పిరితేజరిల్లుచున్॥ ౧౨౧॥

చ॥ హరిరఘరామఁడంచును, రమామణిజానకియంచు, వానరుల్। సురవరులందు; గల్పలింకక జోప్పడవంచు, రణంబు సేయకే। మరలుమ టంచుఁడల్లిపలుమాఱును దూతలఁబంప, నాత్మలో। నిరుపమవిక్రమస్ఫు రణసెట్టుకొనన్ విసఁడయ్యెనత్తఱిన్॥ ౧౨౨॥

క॥ నానాముఖములనటచెడి। సేనామధ్యమునఁ జంద్రశేఖరుమా డ్కిన్। మానుగ శూలము ఘజమునఁ బూనుక రణకాంక్షవెడలె భు వనములుకన్॥ ౧౨౩॥

సీ॥ ఆవేళఁగంకగృధ్రావళిపురివిచ్చియాడఁగాఁదొడఁగె శతాస్యు మీఁదఁ,। గరమునెత్తురువానగురిసేసేనలమీఁదఁ, బిడుగులువడఁజొచ్చెఁ బుడమివఱఁ,। వరదులంతంతకువాపోయెఁదలలెత్తి, వెనఁగొన్ని గొడు గులువిఱిగిపడియె,। నెదురుగానే తెంచెనేలమైఁబెనుగాలి, మురువేదితు రగముల్ వేఁతలుడిగె,। గడువిలాపించియొటలె నాకాశవాణి,। చెలఁగి యడ్డంబుగావచ్చెఁజెవులపోతు,। మణియుముందటనొకమహామలినమై న। విభవరాల్చెచ్చె బోయిన విభునఁ దలఁచి॥ ౧౨౪॥

మ॥ అవియెల్ల న్వేసఁ గాంచియున్ వికృత కోపావేశుండై పూని

శాం తివిధుల్ దానోనరించి, మానసమునన్ ధీ రాత్నుడై, భేరికా వివి
ధానేకమృదంగనాదము మహారాష్ట్రంబిక్కటిల్లంగ టై రవమూర్తిప్ర
తిబింబమై తరుచరవ్రాతంబులన్ డగ్గఱెన్॥ ౧౨౫॥

శా॥ ఈరీతిం గడుడగ్గఱం గవులు దైత్యేంద్రున్ విలోకించి, గం భీ
రంబుల్ విడి మాస్తకీలితధరాభృత్పావపశ్రేణి ని స్సారంబొప్పగవైచి,
దానవమహాసైన్యంబు పెల్లార్వఁగా మేగల్దప్పి వణంగుచుం బఱచి రె
మైల్దూలి యాదాడకున్॥ ౧౨౬॥

సీ॥ గిరిగహ్వరములకేగిరిమోహరంబులు విడిచి కొండఱుకపులడరు
కొనుచు రూపముల్ దాచి విరూపముల్ గైకొని వ్రాలిరి కొండఱువసుధ
మీదఁ దండముల్ గొనియుఁ దద్దండముల్ పనికిరావని కొండఱుసురులవి
నుతిఁజనిరి రామచంద్రుండెవరామరి నించునటంచు నల్లనశరణిరికొం
దఁ జిట్టితెఱఁగునవానరు లెల్లదిశల బటవ వారలఁగనుఁగొని భాసును
తుండు వారలకు రాముఁగేల నొయ్యారముగను బాపి యిట్లనె సైన్య
ముల్ చోవ్యపడఁగ॥ ౧౨౭॥

సీ॥ ఈరఘునాయకుం, డినవంశరత్నంబు, జగదేశవీరుండు, శౌర్య
ఘనుఁడు, వరశరణాగతవజ్రఫంజరుఁడు, దానవసంహరుఁడు, ధరా
నాయకుండు, జానకీహృదయరంజనచరిత్రుండు, పవిత్రుండు, వికచాబ్జ
నేత్రుండు, కృపాత్ముఁ డీశతకంఠునిసిప్పుడేత్యలీల మడియింపుచున్నాఁ
డుమనకునితండు దాపుఁబ్రావునుదల్లియుఁదండ్రెయ్యగుడు నుండమీకేల
భీతిల్లియుఱుకుచుండఁ రండురండురయంబున రాముకడకు ననుచుమఱ
లింఁచెదనదు సైన్యములనెల్ల॥ ౧౨౮॥

మ॥ మఱలింపంగపి సైన్యముల్ గిరివరత్నాజవ్రజంబుల్ మహాకరయు
గ్గంబులఁబూని, పెల్లగజగత్కంపంబు గానార్చి, యో ధరణీనాయక!
మమ్ముఁబంపుమనురన్ ధాత్రిస్థలింగూల్చి మీ చరణంబుల్ గనుఁగొందు
మంచును రణోత్సాహంబునన్ బల్కఁగన్॥ ౧౨౯॥

శా॥ రాముండున్ ముదమంది, వచ్చెడిమహారత్నోగణాధీశ్వరోద్ధా
మప్రాభవమున్, శతద్వయవిదోర్దండప్రచండత్వమున్, మోముల్ నూ

ఋను, దస్తుఖి ప్రకర సంభూతానలజ్వాలలున్ | వేమః తుంగని కోపమున్
భయము నానిర్భూతమైచూచుచున్ || ౧౩౦ ||

మ॥ సరనాథుండు విభీషణుం బిలిచియన్నా! యీమహాకారుడీశ్వ
రుడో? చండకృతాంతుడో? న నలుడో? చర్చింపఁగా మృత్యువో? ధర
మైనవ్వండువీడు? పిసింగని చిత్తంబంతయున్ భీతిలెం, | గరముఃస్వసుపిం
పుమా యెఱింగెదన్; గర్వంబుపోకా డైదన్ || ౧౩౧ ||

మ॥ అనినన్ దేవ! మహానుభావ! వినువీడాభీలతన్ ధైర్యశా! ర్యన
యుండైనశతాననుండు, బహుమాయావర్తసుం, దస్త్రదీ! యనితాంతా
పుండు, వీనియుద్ధమునఁబోరాడంగ శక్యంబుగా! దునరేశాగ్రణి! యెట్లా
కాని వరరాడ్డుర్వారుఁ డీతంఁడిలన్ || ౧౩౨ ||

మ॥ దనుజాధీశుని యంగమందుఁగల రక్తంబింతయిద్దాత్రిపై! నొ
సరంగా బడెనేని సూర్యుల శతాస్యూల్ సంభవంబై రణం! బునకెఱ్ఱాడు
దు రిదు కేమిలెఱుంగో? పోరాడ నెట్లోర్తురో! వనచారులొ? వనజాతజా
తు వరగర్వంబెట్లు నాశిల్లునో? || ౧౩౩ ||

గీ॥ ఇతనిచేతనునునబలుంబెల్లఁద్రుంగు! నితఁగెలువంగఁబోవడదె
వ్వరికిని! నుర్వింబురుఘులకితెడ జేయుండుగాన! నెట్లుజయమందునో మ
నకెఱుంగ రాదు || ౧౩౪ ||

మ॥ అనియతియఁ బెక్కుచందంబుల విభీషణుండు శతకంఠుని ప్ర
కారంబులెఱింగించి నృపవరా! యుద్ధంబుసేయునెడ సద్దానవేందుగిని
పై నాగ్నేయచాణంబులేమఱక యేయుచుండుము; గానంజేసి రక్తబిం
దువులు ధరంబడనేరవు; అందువలన సనేక శతకంఠోద్భవంబు మిథ్య
యగునని యెఱింగించి, తత్తత్ప్రధానుల మహిమంబు లెఱింగించి,
వారిపారికిఁదగిన శూరుల నేర్పరించి, యింక నాలస్యంబు దగదనుటం
జెప్పి, హనుమంతుని వీక్షించి మహాత్మా! యిట్టిసమయంబున నెట్లై
నంగలువు సమకూఱుంజేయు మదియునుంగాక నాపైని రానవుండె
చ్చుడు విగ్రహింపుడునుండుఁ గావున నన్ను వేమఱక కాపాడుమనిన
నొడంబడి రానుని సాన్నిధ్యంబున వాలంబు ద్రిప్పుడునుండె; భరతశ

తృప్తులక్ష్యణ కుశలవ విజయసుగ్రీవాంగదులును మిన్నవగుల నార్పు
చుఁ బరివేష్టించి యుండిరి; రామండును ధనుర్గుణటంకారరవంబుల ది
శలు బగిలింపుచు నమోఘశరంబు లేర్పరింపుచు సీత కథయంబు చెలు
పుచు, లక్ష్యణం బురికొల్పుచు ననేకవిధంబుల విజృంభించుచునుండె;
అంతనుభయబలంబులుండలపడి శరవర్షంబులు గురియింపుచు, శైలం
బులు టువ్వచుఁ, బాదపంబులనడచుచు బహుగతులంబోరఁజొచ్చిన,
దేవగంధర్వ విద్యాధర గరుడకిన్నర కింపురుషాదు లభ్రీతలంబున నిల్చి
యప్పుహాకలకలంబాకర్ణింపుచుఁ జూచుచుఁ బరమాశ్చర్యంబు నొందు
చుండిరి; బ్రహ్మదేవుండును మనంబున వగచి, యిట్టివరంబులేలయొసం
గిలి వద్దురాత్మునిచే నభిలకపి నరరాక్షస ప్రళయంబు సచకూటుచున్న
యదియని యింద్రాదులెగ్గింప విన్నవై యుండె; ప్రళయకాలావసా
నంబున నొదవు సకలభువన సంహారంబు ననుకరించి యుభయకటకం
బులయందును భీభత్సంబై యుండెనంత॥ ౧౩౫॥

సీ॥ ఈపాటిమాంసంబు లెన్నడు లేవని యేచియుప్పొంగు పిశా
చములును! బాటించి దాటించి మేటియై యాడకాడకుఁ దాండవ
ములాడు ధాకినులును! ధాకినీగణముల డాసి మెదడుద్రావి యోకిలిం
పుచుఁ జను శాకినులును! శాకినీకులముల దీక్షొనినెత్తుట నోలలాడి చను
భేతాళతతులఁ గదిసిపురివిచ్చియాడెడి కాకములును! గేరికాకులగమ
శించు గృధ్రములును! గలిగి, కావిరి దిశలెల్లఁగప్పి, దివము! సంధ్య
యును లేయుఁ డెలియనశక్యమయ్యె॥ ౧౩౬॥

శా॥ ఆరీతిందమనైన్యములే ధరణిపై నందందఁ గూలంగఁ, దాఁ
గూరఁకోధమనసుఁడై దివిజులాఘోషింపఁ గాలానలా! కారంబొ
ప్పుఁగ దీర్ఘజిహ్వఁ డురుసంగ్రామంబు గావింపుచో! నారూఢి! గపి
సేనపైఁ గవిసె నుద్యత్ప్రాభవంబేర్పడన్॥ ౧౩౭॥

చ॥ కవిసిన సుగ్రరాక్షసునిఁ గన్గొని రాము ననుగ్రహంబుననీ! వివి
ధశరంబులేయుచును బేగమునస్ఫురితుండొగిన్త హూ! గ్రవిశిఖమానిశా
చరుఁడుగ్రహుననేసినదానినొంచి, ధై! రవరవ మేర్పడంగఁగి రాక్షసుఁ
గన్గొని యప్పుడిట్లునెన్॥ ౧౩౮॥

ఉ॥ ఓరినిశాచరుండ! వినుముగ్గిరణంబుననిచ్చినేర్పుతోఁ | బోరుము చూచెదన్, యముని ప్రోలికి నిన్నుఁ దృణాకృతిన్తు హూ | దార శిలీముఖంబుల హతంబుగఁజేసి, వనేచరావళిం | జేరి ముదంబునెక్కి-నగఁజేతు నిమేషములోన నిచ్చటన్॥ ౧౩౯॥

చ॥ అనవినిదీర్ఘజిహ్వఁడు దురాగ్రహుఁడై భరతున్, ధనుర్గుణ! స్వనబధిరీకృతాఖిలదిశావలయుంగని యోరిఁచూడరా! మనుజులారాధమాధమ! సమర్థునకున్ బహుభాష లేలరా? కనదసిధారచేగదిసిఖండలు చేయుదునిన్నుఁబూడరా॥ ౧౪౦॥

చ॥ పడిననినుంగనుంగొని నృపాలుఁడు రాముఁడువచ్చెనేనియ! ప్పుడమినిఁగూల్తు, నందులకుఁబోరవిభీషణుఁడలై నేనిబాల్విడిమెడఁద్రొక్కి-చంపెద నవీనబలంబున, వానికై యజుం | డుడుగకవచ్చెనేని తగసుక్క-ణఁగించెద నొక్క-ప్రేల్పిడిన్॥ ౧౪౧॥

ఉ॥ నావిని రాఘవానుబంధు నవ్వుడు నొక్క యమోఘ బాణమా! దేవతలెల్ల దీవెనలుతీవ్రముదంబున నిచ్చిమెచ్చుఁగా! వావిరినారిఁబూని, బలవర్ధనుఁడై తగనిండఁదీసి, యా | రావముమీటనేసె బవరంబున దైత్యునిజిహ్వఁదెవ్వఁగన్॥ ౧౪౨॥

శా॥ జిహ్వనష్టమునొంది దానవుఁడు కన్తిం దోఁగి, యుద్ధక్రియా! యంబులైప్రళయాన్ని కైవడిని వైరంబాపుఁగా మండుచున్! సింహధ్వనముచేసి, యబ్బరతుమై శీఘ్రంబునంజండరా! ద్రాహ్వ్యస్త్రంబొగి నేయఁబూనిన; నతండాభీలశౌర్యంబునన్॥ ౧౪౩॥

శా॥ ఆటోపప్రణలప్రతాపవటుబోగ్రాకారుఁడౌచు,న్నిరా! ఘాటాగ్నేయశరంబునం దను మనీకాంతుండుమెచ్చంగన! క్రూరాధీశుని హస్తముల్ దునిమె, దైర్యప్రాధిమన్ వేల్పులున్! సూటిన్ సన్నుతిసేయ, వానరబలస్తోమంబు పెల్లార్వఁగన్॥ ౧౪౪॥

ఉ॥ నాలిక్యం గరంబులఁ దృణంబులరీతినఁగఁ, బావక! జ్వాలలుమాపులం దొటగఁ జయ్యనమండుచు, నట్టహాసమా! భీలతఁ జేయుచున్, భరతుఁ బెల్లుగఁమింగెదనంచుమృత్యువుం! బోలిమహాగ్రతంగని

సిపొంగివనేచరులెల్లభీతిలన్॥ ౧౪౫॥

ఉ॥ అర్కకులేంద్రుడనున్ దనుజునల్లనఁజూచియ మోఘవృత్తి మైఁగ
ర్కశభల్లమొక్కటిముఖంబున మంటలుగ్రమ్మఁబూనుచో॥ మార్కసి
యాల్చియేసినను, మత్తనిశాచరు మస్తకంబొగిం॥ బేర్కొనిత్రుంచి నేలఁ
బడ బిట్టుగఁ ద్రోచె భయప్రదంబుగన్॥ ౧౪౬॥

గీ॥ అట్లుభండనముననవసిపైఁబడుదీర్ఘ॥ జిహ్వపాటుఁజూచి శిభి
ముఖండు॥ కణగివిలయకాలకాలభైరవుఁబోలి॥ బలిమిమెఱసికలసె భ
రతుమీద॥ ౧౪౭॥

గీ॥ అన్నమీదఁగవియునట్టిదురాత్ముఁడ॥ జూచిబలములెల్లఁ జోద్య
మంద॥ శత్రుభీష్టుఁడైన శత్రుఘ్నుఁ డొగి నేసె॥ నర్థచంద్రబాణ మతని
మీద॥ ౧౪౮॥

గీ॥ శిభిముఖండుదానిజీర్ణంబుగావించి॥ యతనిమీదఁబఱపె వైం
ద్రశరము॥ దాని నడువఁ ద్రుంచి దైత్యుపై సురగాస్త్రు॥ మేసె దను
జసేనలెల్లనులక॥ ౧౪౯॥

మ॥ సరగన్గారుడబాణమేసి యురగాస్త్రం బుచ్చిపోజేసి, యీ॥
శ్వరబాణత్రయమూచి దుర్వదమునన్ శత్రుఘ్ను పైనేయ, నా॥ శర
ముల్ దేహముగాడిసొమ్మసిలి గర్జితర్జనల్మీఱఁగా॥ సరుదారంగపితా
త్ముఁడై ప్రళయకాలాభీలతం బొంగుచున్॥ ౧౫౦॥

మ॥ సరనాథానుజుఁడంత నుగ్రుండగుచు న్నారాయణాస్త్రంబు
విం॥ టరయంబొప్పగఁబూని నిర్జరులు మిఁటన్సన్నుతింపంగ, న॥ బృర
మేపారఁగనాల్చి వేయ, నది యాభూమంతటన్నిండివి॥ స్ఫురదగ్నిప్రక
రంబులీనుడు రిపుఁడోభంబు గావింపుచున్॥ ౧౫౧॥

మ॥ చనుదేరన్ భువనంబులెల్లనదఁదెన్, సప్తావలంబుల్ భయం॥ బు
ననందందవణంకె, నింకెనకలాంభోధుల్, గతుల్ దప్పర॥ య్యనచంద్రుల్,
వెనఁముగ్గెదిగ్గజచయం, బేపారఁగాలాగ్నిచ॥ య్యననావిర్భవమయ్యెఁ
దచ్చటులదివ్యాస్త్రప్రయోగంబునన్॥ ౧౫౨॥

గీ॥ అమృతకాండమీక్షించి య సురవరుఁడు॥ బిట్టువణఁకుచు నటు

మొఱవెట్టుచుండఁ బచ్చిచ్చిచ్చులుగురియుచు వానిశిరముఁ ధరణిబడఁ
ద్రోవెదైత్యులుతల్లడిల్లు॥ ౧౫౩॥

గీ॥ శిఖిముఖుఁడుగూలుటకు వానిసంబుఁడుగీనుకఁ నుగ్రుండైస్థూలకం
తుండత్యుగ్రశూలఁ బువుడు మాస్తంబునను బూని యమరులడలఁ రూఢిఁ
బోరాడఁగవిసేశత్రుఘ్నుమీఁద॥ ౧౫౪॥

సీ॥ స్థూలకంతుని బాహుశూలంబు వీక్షించి లక్ష్మణుండతనిపై లా
వుమెఱసి యడ్డుంబువచ్చిసాయకపరంపరలేయ నసురమహారోషమంది
కినిసి యాంబులోఁగూలుమనిశూలపుడేసె నేనినభువనంబులెల్ల వడఁ
కె, భూసభోమధ్యమద్భుతముగా ననలంబునిండె, భయంబందెన్మౌవ
రుండు, నపుడెడఁజొచ్చిహనుమంతుఁ డాక్రమింపఁ బెల్లసైనికులల
రంగనేపుమెఱసి పద్మజాండంబు పటపటఁ బగులనార్చి విపులబాధు
ర్బుండై పట్టి విఱిచివైచె॥ ౧౫౫॥

గీ॥ వరుస నమృతంబు గురిసిరి వాయుసుతుని మీఁద నమరులు; దీ
వించె మేదినిశుక; డపుడు సౌమిత్రి సంభ్రామంబంది మాకుఁ బ్రాణ
బంధుండవగుదని ప్రస్తుతింపె॥ ౧౫౬॥

గీ॥ వెండియును లక్ష్మణుండు మహోద్ధండఁడగుచుఁ గౌశికండు
దనకిచ్చిన కాండమొకటి వింటసంధించి పెల్లార్చి విపులరోష మొద
వ నాస్థూలకంతుని నుర్విగూల్చె॥ ౧౫౭॥

గీ॥ స్థూలకంతుఁడు గూలినఁ జూచి కుపితుఁ డగుచు యోజనహ
స్తుఁ డాహవమునందు మెఱయి సౌమిత్రినొగింబట్టె మెదలకుండఁ నత
నిచేతులు దెగవేసె నకటకుండు॥ ౧౫౮॥

గీ॥ మాస్తముల్పోవ యోజనహస్తుఁడపుడు కుశునిమ్రొగెదననిమ
హారోషమొనఁగఁ దివిరి వక్త్రంబు దెఱచి యేతేరనప్పు డరయఁ దూ
ణీరముగ నేసె నకటకుండు॥ ౧౫౯॥

గీ॥ మించిపదములు వేగమె తుంపించివైచి యభిల వానరసేన లం
దందనార్వఁ దనదుచాపంబునను మహోద్ధండశరముఁ దొడిగియోజ
నహస్తుని బుడమిఁగూల్చె॥ ౧౬౦॥

చ॥ కనలుచు నక్కుశాహ్వయునిఁ గాంచి దురాగ్రహుఁడౌచు దు
ర్ముఖుం! దనియెడువాఁడిటోరి మనుజాధిపసందన! నన్నుఁజూడరా! తు
నిమెదనిన్ను నిట్టెయని తోరముగా నరుదేర వానిఁ గ । న్నొని లవుఁడు
గుండై పఱపె ఘోరశరంబులు చిత్రవైఖరిన్॥ ౧౬౧॥

ఉ॥ అప్పటిబాణముల్ నడుమనన్నియుఁద్రుంచి లవాఘ్నిమీఁదటన్!
గుప్పున నగ్నిసాయకము గూరతనేసిన దాని లీలతో! నప్పుడు వారు
తాస్త్రమున నట్టెయఁగంచి నిలింపులెల్ల బా! గొప్ప జయధ్వనుల్ నలు
ప నుగ్రశిలీముఖముక్కఱేర్చుచున్॥ ౧౬౨॥

వ॥ అద్దానవుని హస్తంబులుఁ జరణంబులు ఖండించి పిదప లీలమై
వానిమస్తకంబును ఖండించె; వానిమరణంబు గనుంగొని కోపతాపం
బులుమీఱ శూర్పకర్ణుండును, రక్తాక్షుండును, పింగళాక్షుండును, గ
జోదరుండును, త్రిముఖుండునుగదిసి యొక్కపెట్టునఁ గుశలవులఁజం
పంబూనిన నెఱింగి వారలమహాగ్రంబులుసూచి రాఘవుండు ప్రళ
యకాలాంతకుపగిది హుంకరింపుచు నందఱకు నన్నిసాయకంబులుబట
పి తలలుద్రుంచెనంత॥ ౧౬౩॥

చ॥ పదువురుమంతులు స్మృపులపాలును, భృత్యులపాలునైనఁ,
దా! నదవదనాంది రోబుచు శతాస్యుండు మృత్యువుఁబోలి నిఱుగఁచుం!
బ్రదరపరంపరల్ కడు నభస్థలమున్ భువియున్ మహానలా! స్పదముగ
నిండనేసె బహుభంగుల వానరులెల్లఁగూలఁగన్॥ ౧౬౪॥

వ॥ మఱియును చిటుతివియక నూలుబాణంబుల సంఘంఁగూల్చి,
యిన్నూలుశరంబుల సుగ్రీవునొంచి, యేనూరు శిలీముఖంబుల భల్లూక
పతిని మూర్ఛిల్లఁజేసి, అఖిలవానరులను ఊణమాత్రంబునంజమరివైచి,
క్రమ్మఱదేశాధీశులంగదిసి కొందఱు బదతలంబున హతంబు గావించి,
యందఱ నొక్కపెట్టునఁ దనవక్త్రగహ్వరంబులం జొనిపి, మఱియును
హత శేషులగు మనుజవనచర బలంబులఁబోకార్చి, విభీషణునవలోకించి
వీనికతంబున రావణ కుంభకర్ణ మేఘనాద ప్రముఖానేక దానవ ప్రళ
యంబు సమకూఱఁ, గులదోపియైన వీనిం దెగటాఁచెదనని బ్రహ్మ

స్త్రంబు సంధించి సకలలోకంబులు దల్లిడెల్ల నాద్రి పేర్చి యేసిన నది
 విలయానల కీలాక రాళంబును, మృత్యుంజయ ఫాలనేత్ర సంఘాత మ
 హోగ్రంబును, వీరభద్రకోపంబును, కాలభైరవోగ్రంబును గూడ నై
 క్యంబునొందినవిధంబునం జను దెంచెనొక్కొక్కయని గరుడ గంధర్వ కిన్న
 ర కింపురుష సిద్ధవిద్యాధరామరలోకంబులు హాహాకారంబులు సేయఁ
 జిచ్చులుగురియుచు వచ్చి విభీషణు నవయవంబులు బంధించి నేలంబడఁ
 దోచె, నంతయికాని రాఘవు శరుణొకటాక్షప్రభావామృతసంసిక్త శ
 రీరుండగుటంజేసి చంపనోపదయ్యె; అవిభీషణునైన్యంబులు నాడాడం
 బటచిడాగిరి; వెండియు నమ్మహాదానవుండు కుశలవ విజయ భరత శ
 త్రుభిష్టు లక్ష్యణులతోడంగూడ రామనివధియింపంబూని యొక్క పెట్టు
 నధనుశ్చతంబులు ధరించి, బాణసహస్రంబుల హనుమంతుని వివశుఁగా
 వించి, శంవర్షంబు గురియుచు నట్టహాసంబు సేయుచునరుదేర సీతామ
 హాదేవి యతని భీషణగమనప్రకారంబు నిరీక్షించి, తనయాదిరుహమ
 హిమంబాకన్గించి, శతశంతునికిందప్ప నెవ్వరికిం గానరాకుండఁ గనుప
 ట్టిన, శతముఖుండును నరవరునింజంపెదనని యాహ్నుచు దాసి పురోభా
 గంబుననున్న జానకింగనుంగొనునవసరంబున నవబ్రహ్మలును, పదునొ
 కొండురు రుద్రులును, పన్నిద్దఱు సూర్యులును, తే)తాగ్నులును, ము
 ప్పదియూ దుకోట్ల దేవతలునుగనఁబడిన భయంబంది, యిది నాపాలింటి
 మృత్యువుగాని యాదుగానిమాత్రంబుగాదని నిశ్చయించి, తానరుదే
 రఁ దనశల్లి రణయాత్రకు ననుగ్రహంబు సేయకుండుటకును, క్రమం
 బున దుర్నిమిత్తంబులు కనఁబడుటకును, సంగరంబునఁ దనప్రధానులు
 బలంబుతోఁగూడ భస్మంబునొందుటకును జీతంబు వికలంబైన నేటికి
 యుద్ధంబు సేయందగదు, శేపుదనుడెంచి సహోదరసహితంబుగా
 రామునిం దెగటాచెదనని ప్రతాపలంకకరిగ; రామచంద్రుండును వి
 షణ్ణహృదయుండై విభీషణు (బ్రహ్మస్త్రబంధవిమోచనంబుగా బ్రహ్మ
 మంత్రంబులుచ్చరింపుచు, మూర్ఛిల్లిన కళులం దసహస్తస్వర్ణచే నలవ
 రింపుచుఁ, దమనిమిత్తంబునకై వచ్చిన దేశాధీశులం గని వగచుచు, శే
 పు మగుడి దనుజుండరుడెంచు నెట్లొకోయని చింతింపుచు, సీతకు సంగర

చాతుర్యంబులు దెలుపుచు, హనుమంతుని వినుతింపుచునుండెనని మహా
దేవుండెఱింగించిన నిని పార్వతీదేవి శిరఃకంపంబుచేసి మహాత్రా! శ
తకంఠుండు మఱువాండరుడెంచి నృపులతోనెట్లుపోరా? సీత యేరితి న
తనిహతంబుచేసె? నెఱుంగించి సంతుష్టంగావింపుమనిన నటమీడి వృ
త్తాంతంబు పురహరుండ్రిజకు వినిపింప వినఁదొడంగెనంత॥ ౧౬౫॥

క॥ కదనామరవరతనయా! సదమలచారిత్ర! రాజసన్నతగా
తా! మదననిభరూప! సంతత । మదశాత్రవహరణ! పోచమత్సర
మనా! ॥ ౧౬౬॥

౫ద్య॥ ఇదిశ్రీమదేయకూర్తినివాస, లక్ష్మీవృసింహకరుణాకటాక్ష
సంప్రాప్తమహాకవిత్వవిద్యాపారీణ, సుమహితాంధ్రగీర్వాణభాషా
ప్రవీణ, సంగీతలక్షణధురీణ, సకలవిద్యన్తితా, శ్రేణుసగోత్రవివేక,
ధర్మచార్యపుత్ర, నిఖిల మహీసురాశీర్వాద ప్రవర్ధమాన భాగధేయ,
సకలసృపవిధేయ, వినయవిధేయ, మర్దననామధేయ ప్రణీతంబైన

సీతావిజయంబును మహా ప్రబంధంబునందు

తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

నీతలలవనఁగూర్చె। దాని యడలిరి నాదుకోడండుగ్రవినుము । యిట్లు క
లఁగంటనికమీద నెట్లాకాని॥ ౫॥

సీ॥ ఏఁగన్నకలసత్యమింతయేకాని తప్పఁగ నేరఁదెల్లింటిబవరమున
ను। సీ తామహాదేవిశితశరంబులచేతఁ బడునప్పుడైనను దలఁచుబుద్ధి। సీ
సేనలన్నియు నిమిషమాత్రంబున ధరఁగూలునపుడైనఁ దలఁచుబుద్ధి। ప
టువిశిఖంబుల బలువిడి నీతలల్ దండించునపుడైనఁ దలఁచు బుద్ధి। యొ
క్కకపిమాత్రుడిచ్చట నుక్కుమెఱసి। రూఢిఁ బిడికిటఁగదిసి సీతొమ్మఁ
బూడిచి। నీదుసింహాసనముగూల నిలిచితన్ని। యరిగె నదియైనఁ దలఁచ
వేమందునిన్ను॥ ౬॥

సీ॥ మర్కటాలికి వశమా సముద్రంబులు నాలుగు దాట సేనాఁ
టవైనఁ? నరులకుశక్యమా నవ్వుచు నీలంక యగ్గలంబుగఁ బెనులగ్గప
ట్టఁ? భవదీయ దానవాపారబలంబుల నలవియే పరులకు నవనఁగూ
ల్పఁ? సురసంఘములనెల్ల చెఱబువట్టిన నిన్ను నెదిరింపఁదరఁమె పత్రావ్వ
రికిని? గానరాముండు విష్ణుండుగఁదలంపు। నేలఁత నీతను మాయ
గా నిశ్చయింపు। హనుమండీశ్వరుఁడని బుద్ధియందునిలుపు। మనుము శ
రణని రఘురాము మఱుచుచారుమ॥ ౭॥

వ॥ అని మఱియు ననేకవిధంబుల భయంబు వుట్టించినంగనలి తోఁ
కదొకిరిన భుజంగంబుతెఱంగున, దండతాడితంబైన కంఠీరవంబు
చందంబున, ఆజ్యాహుతంబైన ప్రళయాగ్నిమాడిగా మండి మిట్టిపడి,
మొగంబులుముడిపెట్టుక, కన్నులనిప్పులురులఁ, దల్లివియని యిష్టాటల
కు ససీంచితంగాక యెండొరులైనం దెగఁబూడనే, స్త్రీబుద్ధికి ప్రళ
యాంతకమనుసామెత నిజమయ్యె; నీబుద్ధి వినియెడు వెజ్జియునుంగలఁ
డే యని యచటవీడ్కొని ప్రళయప్రచండ మహోద్ధండ సప్తార్చివి
ధంబునంగ్రాలురుఁ బటహాదిరవంబుల బ్రహ్మాండంబు ఘూర్ణిల్ల మఱు
నాఁడు సూర్యోదయకాలంబున రథంబుపై నెక్కి, కొంతచిక్కిన సై
న్యంబులంగొని విలయకాలాంతకువిధంబునఁ గదలి రాఁదొడఁగెనంత
నిక్కడ॥ ౮॥

గీ॥ రామచంద్రుండు నలసుమిత్రాతనూజాఁ | బ్రేమతోడుతఁజూచి
విభీషణారో॥ తనయ పవనజ జాంబవత్ప్రభృతి తరుచ | శేంద్రు లెల్ల
ను వినుచుండ నిట్టులనియె॥ ౯౪

ఉ॥ నిన్న శతాస్యూఁడిచ్చటికి నెక్కుచువచ్చి యనేక సేనలం | బ
న్నుగ సంహరించి మనమై జనుదెంచిన, వానియుగ్రతం | గన్నుఁజూ
ఁబూచి యొక కైవడి నుంటిమిగాని, వానితో | నున్నతవృత్తిబోరుట
కు నోపఁగమైతిమి నీచవర్తనన్॥ ౧౦॥

ఉ॥ ఎంతటివానికైన నొక యెక్కుడు దాడిని నొక్కచేతలన్ | విం
తగ బుద్ధిచంచరిలు విశ్వములో, నటుగాన దైత్యుఁ డ| త్యుతరణోత్స
వంబున రయంబున వాఁడొగివచ్చె, వానితో | నెంతయుఁ బోరఁగావ
లయు నెల్లనురావళి సంతసిల్లఁగన్॥ ౧౧॥

ఉ॥ నావిని లక్ష్మణుండనియె సభ్యుడు నీగతిఁబల్కనేల | నా | లావు
ను దైత్యులావును బరామిదిసిందెదుగాక దివ్యచా | ణావళి సద్దురాత్ము
ని రయంబునఁగూల్చెద, లేనినాఁటికిన్ | వావినివానిచేత నిలవ్రాతెడఁగా
క తలంకనేర్తునే॥ ౧౨॥

సీ॥ అను లక్ష్మణునిమాట కనుకూలముగ భరతుఁడు, శత్రుఘ్నుం
డు దండనిలిచి, చూడమీ దేవ! మాసుమహితవిక్రమంబుని చాపములు
పూని రాక్షసంబ! కశలపులిద్దలు ఘోరయుద్ధము సేయ నఱ్ఱాడఁగాఁ
జొచ్చి రలమకొనుచు | సుగ్రీవుఁ డారాముఁబూచి సేనలతోడఁదలంక
కనిలిచె సంతకనిఁటి | సంతహనుమంతుఁ డప్పుడత్యంతశౌర్య! వంతుఁ
డై మిన్నునుట్టుచు వచ్చిరాముఁ, | గంజదళనేతు! నీకేల కళవళింప!
నాశతాస్యూనిఁ దృణలీల నవనఁగూల్తు॥ ౧౩॥

గీ॥ అనుచు సన్నద్ధులగుచు శంఖాద్యనేక! తూర్వనాదంబులందం
దఁ దొడిఁగడంగ | రథములెక్కిరి తను మనోరథములెక్కు- | భాతి నా
ర్చుచు శత్రుగర్భములు వగుల॥ ౧౪॥

సీ॥ రాముండు చటులవిక్రమశీలుఁడై వేగ హనుమంతు ఘజముల
యందు నీలిచి | జానకీదేవిఁ బశ్చాద్భాగమునఁ బొందుగానిల్చి, భేరులు

ఘనతమొరయిం గడు ధనుర్గుణవిటంకారమౌల్ దిక్కులు జగతించిక్క
టిలంగ సలుపుకొనుచుం, బవనజుషణుగునం బరంగ విభీషణుబొంచి
యొండంగనియమించి, 'హర్ష! మనసుసురతెలి' జయజయధ్వనులు సే
యిం, గపులు పెల్లార్వ బ్రహ్మాండఘటము వగులం గెరలి శతకంధరుని
విలాకించుకొనుచు ధరణిజగంజూపుచును బ్రమోదముననుండె॥ ౧౫॥

ఉ॥ అంత శతాననుండు విలయాంతకైవడి హుంకరింపుచుం
బంతముతోడవచ్చి పటుబాణపరంపరచే గపిందులన్ వింతగం గూ
ల్పు, వారలును వృక్షమహీధరసంఘముల్ వెనన్ వంతఘటంపవైచిన
ను, వాడవిచూర్ణముచేసె వ్రేల్చిడిన్॥ ౧౬॥

చ॥ మఱియును మూడుబాణముల మైందుని గీటణగించి, యుగ్ర
తేన్ శరనవకంబుచే శరభుజయ్యనంగూల్చి, వదిలినీచునిన్ ధరంబడనే
సి, గోముఖుని దప్పకయేడిటసంహరించి, తా నరుదుగఁబడ్చొకొంట
ను గవాక్షుని మూర్ఛిలఁజేసి వెండియున్॥ ౧౭॥

సీ॥ దశకద్వయంబునం దారకుంబడనేసి, మొనసిజ్యోతిర్ముఖముప్ప
దింటం దివిరిఖండించి, యాద్వివిదుని నలువది శిలవిశిఖంబుల హతుని
జేసి, యిషుపరంపరలచే ఋషభుని వెనఁ ద్రుంచి, గవయుని డెట్టది
కాండములను జక్కుగావించి, పెంపెక్కుచునొకనూలు శరములసం
గడుం జమర్చివైచి, జాంబవంతుని మున్నూలు సాయకముల నులువడి
నిగ్రుచ్చి, ధాత్రిపైనొరంగఁజేసి, గంధమాదనముఖమహాకపుల వేయి
మార్గణంబులుపఱగించి మదమణించి॥ ౧౮॥

గీ॥ పరంగనార్చుచునిన్నూలు బాహులందు నస్త్రశస్త్రాభిధరియిం
చి యరురులడలం గడంగిరాముని వెడకుడుం గదలిరాంగ నప్పుడెడఁ
జొచ్చిసుగ్రీవుం డడ్డు పడియె॥ ౧౯॥

ము॥ వడివాలంబున వానిచేతులఁగం బంధింపఁగఁ బూని, యి
ల్లుడమెల్లనీవఁగంగ నార్చుచు బలస్ఫూర్తిం జనుండేర, నేర్పడనదా
నవచక్రవర్తి కినుకంబాటించిసుగ్రీవునిం బడంగూల్చివెనఁదన్నె రాఘ
వమహీపాలుండు చింతింపఁగన్॥ ౨౦॥

ఉ॥ రామఁడు, నవ్విభీషణుఁడు, రామనితమ్ములఁ, బుతులి, న్న
సీ॥ జామణియ్యన్, మరుత్సుతుఁడు సంకరవీధినిచక్క-వానర॥ స్తోమ
ములు న్న రావళియుఁ బూర్ణములైరి, వెలుంగుచిచ్చుపై నామినెదిర్చి
చ్చు శలభావళికై వడి నొక్కపెట్టునన్॥ ౨౮॥

ఉ॥ చెండియు నాశతాననుఁడు వేగనరామనిపై రథంబును । ద్దం
డతఁ దోలసారధినిఁ దప్పకతిట్టుచు, హంకరింపుచు॥ గాండపరంప
రత్ ధరణిఁగల్గుచు, గుండెబ్రవయ్య నార్చుచున్॥ దండిగరాఁగ, లత్త
ణుఁడు దైత్యునిపై నెదిరెన్ మహాగ్రుండై॥ ౨౯॥

చ॥ ఎదిరిన రాఘవానుజుని యేవునురూపును బాణతూణముల్॥ స
దమలశౌర్యమున్ విమలచాపమునుంగని, యొక్కతీక్షణ॥ ప్రదరము విం
టఁబూని యలఁదృఢవాండము వ్రయ్యనార్చుచో వదలకరోషభీషణ
వివాదముమీఱఁగ నప్పుడిట్లు వెన్॥ ౩౦॥

గీ॥ పాణిపొమ్మారియెట్లైన, బవరమందు॥ నెదిరిమద్బాణములకు
సహింపఁగలవె?॥ యిట్టేవంపెననిను జలపట్టియింత॥ నందనునిజల్లిత
ల్లియెన్నఁటికిఁ గాంచు॥ ౩౧॥

సీ॥ ఏడిరాలంకపైనేగి దశాస్యుని ధాత్రిఁడగుల్ప ప్రతాపఘను
డు?॥ ఏడిరాబాణంబు లేర్చియార్చుచుఁగుంభ కర్ణునిజంపు విక్రవధు
రీణు?॥ డేడిరాకోపోగ్ర హృదయుండై యనినగ్నివర్ణునిజంపిన వరబ
లుండు?॥ ఏడి రామన్న మహేశ్వరచాపంబు భిన్నంబుగావించు భీమ
శౌర్యు?॥ డతనిపైఁ గానినాదు సాయకములేయ, శరధిజోచ్చివఁ,ద
లచూపవెఱచియున్న, గొమ్మమలుపునదాఁగిన, గోరివిఘ్రం దైన,గి
రినున్న బోసీయకవఁగూల్తు॥ ౩౨॥

వ॥ అనిననంత॥ ౩౩॥

చ॥ దనుజకులాధమాఫు! వృథావచనంబులు ప్రలంఘనే?లా॥ పు
న నెదిరించినెల్వము, మహాగ్రశరంబులచేత నీతలల్॥ గనియలుసేతుఁ
జూడు, మర కాంతునివఁజినిఁ గల్పమేఘనా॥ దునివృణలీలఁ జిత్రముగఁ
ద్రుంచుటెఱుంగ వె యాజివేల్కిడిన్॥ ౩౪॥

చ॥ అని చటుల్ గ్రబాణముల నాశతకంతునిసేసె, నేసినం గనలు
చు నాశరాగ్నులధికంబుగఁ గాల్పదొడంగ, నందులన్ మనమున నా
గ్రహించి గరిమన్ వయఁకాస్త్రము లేసి తచ్చరా గ్నిని శమియింపజే
యుచు, ననేక శీలీముఖసంచయంబులన్॥ ౨౮॥

ఉ॥ నేలయునిగియున్ దిశలుండఁగ నేయఁ, దదాశుగానలఁ బా
లబుచుట్టుముట్టుకొని చయ్యన నయ్యరదంబు దగ్ధమై కూఁగఁజేసెఁ,
జేసిన నకుఁతితశౌర్యచునస్కుఁడైకడున్ నేలకు డెగఁగానుటికి నిచ్చి
రించె మహాస్త్రవర్షముల్॥ ౨౯॥

చ॥ అవిసదుమన్ హతంబుగ రయంబునఁజేసి, సుమిత్రపట్టివి ల్లవి
రశలీలనొక్క చటులాస్త్రమునం దునియించి యొక్కటన్ వివశునిఁజే
య, చూర్చిలి వివేకముదూఁగ వ్రాలివెండియుం బ్రవిమల వృత్తిమై
దెలిసి బాణపరంపర లేర్పరించుడున్॥ ౩౦॥

ఉ॥ వేటొకవిల్లుసూని యొకవింతరథంబున నిచ్చి, వేగబృం దారకు
లుత్సహింప, నలదానవసేనలు చంచలింప, దుర్వారపరాక్రమస్ఫుర
ణ రాముండుచూచి ప్రియంబునొంద, రఁ ట్రోరమణున్ రథంబుఁ బటు
చూర్ణముచేసె జగంబుగఁపిన్॥ ౩౧॥

ఉ॥ అందుకు దానవుండు విలయానలమున్నలె మండి, వేటొక
స్యందనమెక్కి చాపములు చయ్యన నూటొగిఁబూని యార్చి, సంత్రం
దనముఖ్యదేవతలు కన్గొని భీతిలుచుండ, గోపముం గ్రందుకొనంగ
నూలువిశిఖంబుల లక్ష్మణుగ్రచ్చెఁ జెచ్చెరన్॥ ౩౨॥

గీ॥ లక్ష్మణునిగాడి, మఱియును లఘుతరముగఁ భరణివెనఁదూటి,
యలరసాతలము సోకి, మరలఁ జనుదెంచి శతకంతు మహితతూణి
మధ్యమున నిల్చె దైత్యులు మలసియార్య॥ ౩౩॥

గీ॥ వెండియును శశకంతుం డుద్దండుఁడగుదుఁ శక్తి వైచిన సామి
త్రి జలదరింపఁ వచ్చి, విలుఁదుగించి, దేహంబుసొచ్చి చింపఁ వ్రాలెన
రదంబుపైనవృదాలమునను॥ ౩౪॥

గీ॥ హా మహాదార! లక్ష్మణ! యకట! యండు । సీతయును రా

ముందును శోకసింధువునను! దేలి, రదిచూచి భరతుండు దివిరి యాశ
తాస్యమైనేసె వివిధసాయకములపుడు॥ ౩౫॥

ఉ॥ ఏసిన నున్మృతౌడు దనుశేంద్రుడు నబ్బరతాహ్వయున్, ర
ణోల్లాసునఁజూచి, చూడుమదె లత్తణుపాలికి నెన్నుటంపెదన్, భా
సురసాయకంబులను భగ్నమునేయుదునంచుఁదేర్చి పె! లేసె సహస్ర
బాణములు మోచ్చుగదిక్కులు పిక్కటిల్లఁగన్॥ ౩౬॥

క॥ ఆయమ్ములు తృణలీలల! వేయమ్ములఁద్రుంచి వైచి, వేగన దై
త్యుం! గాయమ్ము పగిలి పెక్కుల! గాయమ్ములు గనఁబడఁగఁ గాండ
ములేసెన్॥ ౩౭॥

క॥ వెండియును దోడఁదోడనె! కాండపరంపరలు దొడిగి, కరము
ఁగఁగలకో! దండములు నూలు వ్రయ్యఁగ! దండిగబిట్టేసె సకలదనుబ
లు పఱవన్॥ ౩౮॥

క॥ అతనిశోణితకణములు! భూతలమునఁ బడకయుండ, భువన
ముండన్! భ్యాతిగ మహర్షికల్పా! భ్యాతేశరంబులను నేసి యాము
చేసెన్॥ ౩౯॥

చ॥ అవిగనిమండి దానవకులాధిపఁడొందుశ రాసనంబులన్! వివిధ
శిలీముఖంబులను వేగనపూని, యమోఘవృత్తిమై! భువివణకంగనార్చి,
రఘువుంగవుఁ డద్భుతమండఁ, దద్రథం! బవిరళలీల దగ్ధముగ నల్పడు
చేసె మహాగ్రచిత్తుడై॥ ౪౦॥

చ॥ మఱియును వేయిబాణములు మార్కొనియేసి శ రాసనంబు
న! ధ్వేరువుగఁద్రుంచి, సూతుని నశింపఁగఁజేసి, మదిఁచితోడనే! సుర
వరులెల్ల నెల్కుఁబటుశూము కేలనమర్చి యోరి! యీ! సురుచిరధా
రచేతఁ బటుచూర్ణముగాక తలంగిపాటరా॥ ౪౧॥

చ॥ రయముగఁబల్కివైవ జగమంతయుఁ గుంపమునొండె, వార్ధు
లున్! సరగఁగలంగ, మిట్టిపడె శైలములన్నియు, రాలె ఋక్షముల్,
వెఱవెఱునొండె లోకములు, వింతగఁ గావరిగప్పె, చంద్రభా! సురు
లటుతోవదప్పి రతిదంచలవైఖరిఁ దద్భయంబునన్॥ ౪౨॥

సీ॥ ఈరీతి నదిరాఁగ నేళమైనమ్మల వాసలు నిగుడించె దానిమీఁద। నవితుంచి శూలమత్యంతరయంబునఁ జటులమై యరుదేర శక్తివైచె। నదితుంచి మండుచు నదిరాఁగ మదిలోనఁ జలఁకక నిశితకుంతలమువైచె। నదితుంచి వెండియు గొడఁగొని యేతేరఁబూని కఠారినిఁ దెచె భరతుఁడక్కఱారిని నఁగించి చక్కఁగదియ । నుగుండై ముష్టిఁబొడువంగ నుక్కుమెఱసి। యదియుఁ గైకొన కాశూలమెదిరి యవయఁ వములు భేదించి, లీలమై వసుధఁగూర్చె॥ ౪౩॥

సీ॥ హాతమృతా! యని భూతలాధీశుండు సీతతో నడలి నిశ్చేష్టుఁడయ్యె। నలవిభీషణుఁడును హనుమంతుఁడును చాప్పనివహనిర్గతరక్త నేతులైరి। చిక్కిన దానవసేనలన్నియు మిన్నుపగుల నార్చిరి మేటిమగలరీతి। నింక నెవ్వఁడు దన్ను నెదురునో యని శతకంఠుఁడుండెను రణోత్కంఠుఁడగుచు। నంతశత్రుఁఘ్నుఁడంతకాలాగ్నివోలె । మలసేత నకన్నుగవఁచెనుమంటలెగయ । మెఱసి చిచ్చులవాసలు గురిసికొనుచు। సరభసంబున దానవేశ్వరుఁడనినె॥ ౪౪॥

చ॥ కదిసినవానియుగ్రమును గర్వము నుబ్బును శౌర్యధైర్యముల్। కదనమహాత్మ్యచంబును వికాసము హాసమఁజూచి, దానవుండు దనమహాగ్నికల్పవిశిఖావళిఁజాపములందుఁబూని, యాత్రిదశులుతల్లడిల్ల నతితీవ్రతనేసె రఘూద్వహానుజన్॥ ౪౫॥

ఉ॥ ఏసిన యమ్ములందునియనేసి, భనుర్గుణటంక్రియల్ మహాబ్లాసతనిండ, సంగరవిలాసమునన్ రిపుమీదనుగుండై భాసురసాయకాళి బహుభంగులనేసి, శతాస్య నందుచే। వాసిగఁ జిక్కుపాటు లొదవఁగఁ బెనంగఁ బురారికైవడిన్॥ ౪౬॥

సీ॥ ఇట్టివేళనె త్రుంతు నెఁకవీసిననిదాసి నారాయణాస్త్రమున్న తినిదొడిగి యోరిదానవ! చూడరోరి యీశరమున లవణాసురుఁడు మున్ను లావుదూలెఁ । పాత్రీపొమ్మోరి యాచాణుంబుచే వల్లి బ్రతికి పోఁగలవె యేర్పడఁగ నీవు। ఇదితరించెడివెఱవిప్పుడే యూహించుమని యార్చివేసిన నవనివఁకె। వారినిధులెల్లఁ బిండలివండులయ్యె । దిగ్గజంబులు నటునిటుఁదిరిగిపడియె । దారుణాగ్నులు భూనభోతరము

నిండె! శతగళుండును దానిపై శరములేసె॥ ౪౭॥

ఉ॥ వానిని నెల్లందుంచి, సురవర్గము లుత్సవమంద దాని, యా
ద్దానవలోక నాయకుని దారుణభాసురమస్త కాగ్ర సం । ప్థానకేరీటసం
ఘములు ఛాత్రిపయింబడదోచి, వెండియున్ । వాని శరాసనంబులు
రవంబులుమీఱగఁదగ్గింజె నొక్కటన్॥ ౪౮॥

ఉ॥ అంతియకాని యాజలరుహాసనుఁడిచ్చినదీవెనం దదీ । యాంత
మునొందఁజేయఁదగదయ్యె; బలాధ్యులుచేలఁబట్టినన్ । ఎంతటివాఁడు
పోరిన నడెక్కడనెక్క? ధరాతలంబుపై । నెంతయు భేదకార్యమున
నెఱ్ఱెలు నూలినఁ దూలఁ గఁకొగిన్॥ ౪౯॥

గీ॥ అట్లుభంజించి నారాయణాస్త్రపుపుడు । మరలివచ్చుచు శత
కంఠమహితరథము! ఘనులు దివిజులు జయజయధ్వనులుసేయ । దగ్ధ
ముగఁజేసి పొదిలోనఁ దరలకుండె॥ ౫౦॥

గీ॥ అందుకత్యంతకపితుఁడై యసురవరుఁడు! నూఱుకరములఁ బ
టుగదల్చినూఱుపూని, యార్చివైచిన నన్నియు నతిరయమున! వచ్చి శ
త్రుఁఘ్నుఁవాఁక భూవరుఁడు వగవ॥ ౫౧॥

గీ॥ అట్లు సకలగదాతాడితాంగఁడగుచు! దూలివఱఁకుచునెత్తు
టదొప్పదోగి! మెదలఁగాలేక శల్యముల్వదలియపుడు! రథముపైవారీ
లే హ! రామ! రామ! యనుచు॥ ౫౨॥

గీ॥ ఇట్లు మువ్వగు తమ్ములు నిలనుగూలఁ! గఁచి రాముండు మ
ది లయకాలుగఁబని । యశతాస్యుని బరిమార్చ నపుడుతలఁచె! నంత
లోఁగుతుండసురకు నడ్డుపడియె॥ ౫౩॥

గీ॥ పడినవానియొక పాటించి, దానవ! భర్త కినిసి యెదుఱాగా
ములనుఁ బూనియేసె, వానిధూపాలతనయుండు! తొడరిచేసెనేపుడు
తునియలుగను॥ ౫౪॥

ఉ॥ వెండియు నన్నిశావరుఁడు వింతగ నక్కఱుమీఁద నల్కఁజై ।
గాండపరంపరంబులను గప్పిన నత్యైడఁజొచ్చి, యలపుం! డండజ
పాహురీతి దనుజ్జావలినెల్లను దుగించి, భండవో! ద్దండతరాశుగంబు
లను దానవనాయకుఁగొచ్చెఁ జెచ్చెన్॥ ౫౫॥

చ॥ శిశువులటంచునుంటి, ననుజేకొని మ్రింగుకలుకబూని వచ్చునఁ
పుశుపతియొక్క మో? విలయభైరవయొక్క మో? మృత్యుయొక్క మో?
యశసులయట్లు దాడి వివిధాస్త్రములేసెరటంచు విస్ఫుర! ద్విశిఖములే
సె, నేసిన నవింబాడిచేసి కుశుండు వెండియున్॥ ౫౬॥

ఉ॥ కృష్ణుని గిరికల్పచుగు కాండశతంబు శరాసనంబునన్ సమ్మ
దవృత్తింబూని, నృపచంద్రుడు రాముండు సత్యశీలఁడై, యిమ్మహి
మించెనేని దనుజేంద్రుని హస్తశతద్వయంబు వై రమ్మనంద్రుండుగా
కని తిరమ్ముగ నార్చుచునేనెఁ జెప్పెరన్॥ ౫౭॥

చ॥ ధరణిపడంకె, వార్నిధులు తెల్లడమండె, గులాదురెల్ల ది
గ్గిరముగఁ బెల్లుగఁ దిరిగె, దేవతలన్ భయమంది, రెల్ల ది క్కరులు
నుమ్రొగ్గె, సంతతకరుండు చూచి యమోఘమృత్తిమై శరనిచయం
బులేసె నతిసాహసశీలల హుంకరింపుచున్॥ ౫౮॥

చ॥ దనుజుడొగర్చు బాణములు దక్షునిమందునంద్రుంచివచ్చి, బా
వ్వన ననలంబు లోకమున నొక్కటనిండి, తడిచుహస్తపంక్తిని విద
ళించె, దోడసె యెదిర్చి లవుండనలాస్త్రసంఘముల్ కనలుట నేసి ర
క్తములు గాఱకయుండనొనర్చె వేల్కిడిన్॥ ౫౯॥

చ॥ కరములు వ్రాలినన్ దనుజకాంతుండు బ్రహ్మదలఁచె, దల్చి
నం గరములు వెండియున్తోలచె గ్రక్కన, ముచ్చినపెంటనే ధనుర్గు
రుండనమించి యుగ్రతరఘోరశరంబులు పావకార్చులే ర్పఱపుచునే
సె, నేసినను బాలురుమూర్ఖులనొందిరందులన్॥ ౬౦॥

చ॥ మఱియును శబ్దభేదులగు మార్గణసంఘములం 'దక్షిణ పీ'
వరఘజయొక్క మేయ నిరుపంకలగాడి, మహాద్భుతంబుగా నరవరుం
డున్ మనంబున ఘనంబుగఁ గంపిలుచుండ, దేవతల్ హరహరయండు
టాడ విగతాయువులన్ వెనఁజేసెనుగ్రతన్॥ ౬౧॥

మ॥ తనపుత్రుల్ తనతమ్ములున్ దనుజుచే ధాత్రిస్థలింగులినం దన
నేత్రంబుల నశువులైదరఁ, జిత్తంబందులన్ మండుచున్ । ఘనతన్ వా
యుబామిందనెక్కి, తనవెనకన్ సీత శోభిల్లుంగా దనుజాధీశుని డాసె
నెల్లసురభృందంబుల్ విలోకింపఁగన్॥ ౬౨॥

మ॥ దనుజేందుగిండునుడాసె రాముని మహోద్దండప్రతాపంబు
నన్ | వనధుత్ పిండలివండులయ్యె, నచలవారితంబులుం దూలె, బి
య్యన ధాత్రిస్థలిగుంగె, దిక్కరిసమూహంబుల్ వెనన్ మొగ్గె, దిగ్గ
నంబుట్టెన్ ధరనొక్కమోత, యజుండుంగాలంబులెన్నెన్ మదిన్॥ ౬౩॥

ఉ॥ రెండుపయోధులో? తలంప రెండుకులాదులలో? రెండుచిచ్చు
లో? | రెండుమదిండునేనుగలుగా? రెండుమృగేంద్రములో? యటంచు
నిం దుగిండును, రుద్రుండున్, వరసరోజభవుండునుగూడి యద్భుతా
ఖండమనస్కులై దివిసె గల్గొనుచుండిరి మాటిమాటికిన్॥ ౬౪॥

వ॥ ఈక్రమంబునఁ జూపవిద్యా గురుండగు రఘువరుండును, త్రి
లోకకటకుండగు శతకంఠుండును మహాయుద్ధసన్నద్ధులై కదిసిన మే
రునగంబునుంబోలె హనుమంతుండట్టిసమయంబునఁ దనవల్లంబు రామ
చంద్రునిమండట నడ్డంబుగానిలుప, నదిదనుజవరుండేయుశరంబులకు గు
టియనఁజెలంగె; విభీషణుండును మానవ దానవ నాయకులు పెనంగు
నెడ రామునిశరంబులచే నసురరక్తంబుజెదరి క్రిందఁబడకుండ నడుమ
నడుమ నాగ్నేయ వాయువ్యాస్త్రంబు లేసెదనని పావని మటువునని
ల్చి యుద్ధసన్నద్ధుండయ్యె; అంతవెలయసమయ మహానల కీలాక రాశం
బు చాడ్చున నూటుమొగంబుల మంటలాదవ ననేక సాయకంబులు నృప
వరునిపైఁ బ్రయోగింప నవియెల్లను హనుమదాభీల విశాలవాల వజ్రప
ర్యతంబు సోకి తునియలయ్యెనంత॥ ౬౫॥

మ॥ పటుకోదండము వంచి రాముండమరుల్ భాసిల్లెదీవింపవి! స్ఫు
టనారాచములూని యార్చి యల రక్షోనాథుపై నేయ, నా! చటులా
స్త్రంబులుసంగిముట్టి తగనాశ్చర్యంబుగానాటి, యొ! కటనస్థింబటు
చూర్ణమయ్యె దనుజాంగప్రాభవం చేమొకో!॥ ౬౬॥

సీ॥ ఒక్క దివ్యాస్త్ర మత్యుగ్ర శరాసనంబునఁ బూని రఘురా
ముండొనరనేయ! నదిభటునకునైదు, హయమునకిటువది, కరికిబంధుర
గతిగలితశతము, సారథికిన్నూటు, చక్రంబులకువేయి, పొబపారు
శతసంబునకులక్ష, రథికునకటువది లక్షలునై భూమియంతయు నిండ,

నత్యంతశీఘ్రః! 'మన్నియునుగూడ' దనుజేంద్రుఁడ డంతవేగ! నడుమనే
త్రుంచి, కుపితుఁడైపుడమివణక! రాముపైనేయుచాణపరంపరలును!
దక్షుఁడగునవాలంబు దాకివిటుగన్॥ ౬౭॥

ఉ॥ వెండియు దానవేశ్వరుఁడు విండ్లొకనూలు కరంబులందు ను!
దండతఁబూసి, సాయకశతంబు దిశల్ వణకంగనార్చియు! గ్రుండయి
రాముమీఁదఁ బరికొల్పిరయంబున నేనె, నేసిసన్! దండిగలోకమెల్ల వి
విధస్థితినిండె మహాగ్నిపెల్లుగన్॥ ౬౮॥

శా॥ అక్కండంబులు కొన్ని వాయుజమహాగ్రాభీలవాలంబొ
గిం! జక్కందాకేహతంబునొండె, మఱివీకంగొన్ని భూపాలకుం! బ్ర
క్కల్వద్రయ్యంగ దూతిపాత్రె, నత్తివైరంబొప్పగఁ గొన్ని పెం! పె
క్కన్వచ్చివిభీషణుఁడగిలె దేవేంద్రాదులీక్షింపగన్॥ ౬౯॥

శా॥ రామత్వైధిపుండదుకున్ మదిమహాగ్రంబొప్పగఁగరగ్-
శో! ద్రామాభీలశరంబులేర్చి, గుణమున్ దహింపఁగిన్మీటి, సం! గ్రామం
బందుల రాముఁడుండవలె, లేకన్ దానపుండుంటకు! న్నేమంబొప్పగ
సిద్ధమొందవలె, వర్ణింపంగఁ జెందుండునే?॥ ౭౦॥

మ॥ అనుచున్వింటనమర్చియార్చి నిజబాహుశక్తి సుంకించివ! య్యుఁడ
జెల్లెసినఁ, దచ్చిలీముఖము లత్యంతప్రచండాకృతిన్! దనుజాధీశుని గా
డి, యవ్వల విరోధంబొప్పగఁదూతి, వే! గనయచ్చేరువనున్న కొండ
పగులంగాదాక నుగ్రంబుగన్॥ ౭౧॥

శా॥ అంతన్మారుతించెంత నిల్చి, పటురోషాయత్తుండై వింట న!
త్యంతోగ్రానలబాణముల్ దొడిగి; యాదైత్యేంద్రురక్తంబిలం! బంతం
బొప్పగదొరుంగకుండఁబటపెన్ బ్రహ్మాదులాశ్చర్యమై! వింతఁజూడఁగన
విభీషణుఁడు హృద్విధిన్ముదంబందుచున్॥ ౭౨॥

శా॥ దానంజేసిస్వదేహరక్తమిలమీఁదం జెందకున్నన్, హరి! ధ్వా
నంబొప్పగ నట్టహాసమొదవన్ దర్పంబుమై నార్చుచున్! మానంబుల్
చెదరంగఁడట్టుచును, దుర్తార్థంబునన్హాపరా! ధీనా! యోరివిభీషణా!
తునిమెదన్ దిక్కెదివీక్షింపరా॥ ౭౩॥

మ॥ అనిపెల్లార్చినమంత్రకంబుగ మహోద్యచ్ఛక్తి సంధించియి
దనుజాధీశకులాపరాధు నిలమీదంగూర్చిరమ్మంచువై। చిన,నంతంతకుం
జిచ్చులీనుకొనుచునీశ్రీఘ్రంబునంబోయిగ్ర। కుట్రనబంధించెవిభీషణున్ ను
రవరుల్ ఘోషింపఁగాఁజెచ్చెరన్॥ ౭౪॥

సీ॥ అదిచూచి రాఘవుండనలాస్త్రములు వైచెఁ గంటకుండగు శ
తకంఠమీద। నవిద్రుంచిదానవుండైందాస్త్రములువైచె నవిద్రుంచి
నృపుఁడేసె నహిశరములు। నవిద్రుంచి వాయుబాణావళి దనుజుఁ డే
సిన నవిద్రుంచి యజ్ఞనవరుండు। నారాచతతులేసె నగుచు నద్దానవభ
ర్త రథంబెల్లభస్మముగను। విరథుండైయంతవేటొక్క యరదమెక్కి।
పృథివివణకంబు విండైకుట్రపెట్టెఁబూను। నతనిచాపంబులును విశిఖాలి
వలన। ఖండలుఁగజేసె భండనోద్దండఁడగుచు॥ ౭౫॥

సీ॥ చాపముల్పోయినఁగోపించి శతాస్యుఁ డులువడి మండుచు
నున్నయట్టి శూలంబు కరమునఁ జోద్యంబుగాఁబూని బ్రహ్మాండ మం
తయుం బగులనార్చి। కనలుచు జనవల్లభుఁడ జంపుమనియేసె, నేసినజల
నిధులెల్లనింకె, గులగిరులదరె, దిక్కులు వ్రయ్యలగుచుండె, నింద్రదా
దులదృఢత హృదయులైరి, యంత నదిడాసి విలయకాలాగ్నిరీతి। మం
డుచునురాఁగ నాహనుమంతుడవుడు। వాలవల్లార్చి వచ్చెడి శూలము
గ్ర। వృత్తి వెనఁబట్టి నడిమికి విలుచుచుండె॥ ౭౬॥

సీ॥ హనుమంతుఁడందుచే నదవదపడుచుండ, నిదిసమయమురా
మునిలనుగూల్చి ననినొక్కదలోడనడిచె గుఱ్ఱునదానితాఁకునకొక్కిం
త తల్లడిల్లి మనుజవల్లభుఁడ తత్త్వగనలుచు సర్థచందాస్త్రశతంబు శ
రాసమున। సంధించిదేవతా సముదయంబులభక్తి యొసరనాపైఁగ
ల్లి యుండేనేని వానిహస్తంబులునుదలల్ వసుధఁగూలుఁగి గాకయని
వైచెదైత్యుండు గళవళింప। నమరులదృఢతమంది హాహాయనంగ। ఖం
డవైకూలెఁ దలలునుగరశతములు॥ ౭౭॥

సీ॥ కూలిక్రమ్యుండొంటి పోలిక మొలచెను గరములుఁ దలలు న
క్కజముగాఁగ। నాశతాస్యునిక్త మవనిపైఁదొరఁగిన మొనసీసూర్యు

రు శతములులుపుట్టి యెక్కడఁబూచిన నక్కడనటువంటి వికృతదై
త్యులువెల్లి విరిసియుండ! నన్నిదిక్కులఁబోర నందుకురఘరామఁ డం
దందఁబోరుచు నడలుచుండ! నంతహనుమంతుఁ డాశూలమపుడుద్రుం
చి! సీతనెక్కడఁదగులునో శితశరమ్ము! లనుచు నాలమ్ముచుట్టరాఁదిగిచి
యుండె! నగుచునురలుబ్బగా మేరునగమరీతి॥ ౭౮॥

ఉ॥ రావణకుంభకర్ణుల శరంబులఁగూల్చితి నంచు, చమ్ముదు! ర్భావ
మునంబెనంగ వెనఁ బాల్పడి, తెందుల కేగువాఁడవీ! వేవిధివైననిన్నుఁ
దునియించి భవత్తనుమాంసఖండముల్! వావిరిమై ఘజింతు, విఁకవా
ర్థులుసొచ్చినఁ బోవనీతుషే!॥ ౭౯॥

గీ॥ కొందఱిట్టినిట్టిట్టుచు, గొందఱివిగి! సాయకంబులఁగప్పుచు, శౌ
ర్యమహిమ! చూడ మనుచును నెక్కడఁబూచిననుశ! తాస్యమయ మ
య్యో నటనురలకట! యనఁగ॥ ౮౦॥

గీ॥ అపుడు నిర్విణ్ణుఁడై చాపమచటవైచి! చేతులాడకమిగుల నిశ్చే
ష్టుఁడగుచు! నప్పిభీషణునిక్షింప నలేఁడుశక్తి! బద్ధుఁడైయున్నఁబవనజా
బాఁబూచి॥ ౮౧॥

శా॥ ఏచందంబునఁగెల్చువాఁడ? నిక నేనేలాగునంద్రుంతు? నీ! నీచా
త్తుండెచటంగనుంగొనినఁ డానేయున్నవాఁడెగిన్! భూచక్రంబున
'నింక' నెల్లమునులంబోషింతు? నేలాగునన్! నాచేతనమనఁగోరువారునె
పమొందన్ హేతువయ్యంగదా॥ ౮౨॥

వ॥ అనియనేక ప్రకారంబుల విచారింప మగనివగళఁ గనుంగొని
సీతామహాదేవి తనయాదిమరూప మహిమాసామర్థ్యంబుతలపోసి, త
నచేతనంతయు సాధ్యంబగుట సిద్ధంబుగాఁడెలిసి, కరంబులుమొగిద్దీర
ఘుకులసుధార్ణవ సంపూర్ణి మాచంద్ర! మదీయప్రాణనాథ! రఘునాథ!
భవన్తహిమంబునఁగొంత సేపునేను మీచేతివిల్లును బాణంబులును బూ
నిరిపులతోడఁ బోదెదను; అఁడుదాననని యనుగ్రహంబు నేయకుండు
ట దగదు; యిట్టిసమయంబున మీకునలయిక ఓటుదనుకను దివిరివివిధ వి
శిఖరంపరలఁడే బెనంగెద, నావిన్నపంబాకర్ణింపుమని పెక్కచందం

బులఁ బాగ్ధింప రావభద్రుండును దనమనంబున నద్భుతంబు నొంది, మున్నుదనతోడ వసిష్ఠుండెఱింగించుటయును, జానకి తన్ను నెలవు ద యేదేయుమనివేడుటయును, మొదటవిరించి గోరునెడ స్త్రీలఁదలఁప కుండుటయు ననేకప్రకారంబులఁ దలపోసి, దనుజుండు మడియుట నీ ర్థంబని మనంబునం దోచిననలరి, బాణాసన బాణతూణీరంబులుదీవిం చియొసంగిన, నవ్వేళ నవ్విరులాంగియును బరఁజ్యోతి స్వరూపంబుగై కొని, హనుమంతునిఘటంబుపై మిన్నుముట్ట నిలిచి, తన మహాతేజంబు భూనభోంత రాళంబు పరిపూర్ణంబుగా నిండ మహోద్ధండ కోదండం దెక్కిడి, సకలబ్రహ్మాండభాండంబులుఘూర్ణిల్ల గుణ టంకారంబులుగా వించి, తనమహామాయ నాకర్షించిననది పొడచూపిన నీవు దనుజుని ర క్త చిందుపరంపరలు ధరఁదొరంగక యుండ నెవ్వరికి నదృశ్యంబవై నా లుక యెటుచూచిన యోజనంబునేలఁ బఱపియుండుమని నియోగించిన, రాఘవుండాశ్చర్య మానసుండై చూచుచుండ, నమోఘబాణపరంపర నిగుడించి శతమఖిలనందఱ నొక్కదిక్కునకు వాయువ్యాస్త్రంబు లంగోయుచు, మహోద్ధండ ప్రచండ భండంబు గావించిన నద్దాన వనాయకనిచయంబును దదీయతేజో విశేషంబువలనఁ జేతులాడక చూ చికొనుటండి రాసమయంబున॥ ౮౩॥

గీ॥ విల్లుజళిపించి, కరకశభల్లశతముఁ పూని, దేవతలెల్ల నద్భుత మునొండఁ బద్మజాండంబుపటపటఁ బగులనార్చి, యెలమిఁ దనపతివి నుడుండ నిట్టులనియె॥ ౮౪॥

గీ॥ మూడుమూర్తులకును నేనెమూలదుంపఁ నగుదునేని, శుతుల్ సశ్యమమనయేని, పుడమినిజశతకంఠుఁ డొకటంబునుదక్క, నున్నశ తముఁబీనమై యుండుఁగాక॥ ౮౫॥

గీ॥ అనుచు వైచిన నందఱ నాతులంబు నీటుగా వింప, మాయమై పోరుమాని చనిరి, వెండియు దానవచక్రవర్తి, సీతపైనేనె నుద్దండశిత శరములు॥ ౮౬॥

గీ॥ ఇవ్విధంబునఁదనరక్త మిలనుదొరఁగి, యుండుఁబుట్టినశతమ ఖి

లఱంగ, నందు! వలసనిదిమాయగాఁబోలు, వనితయైన! సిట్టితెఱంగునఁ
బోదురే బెట్టిదముగ? || ౮౭ ||

గీ॥ అనుచుఁగ్రమ్మజానకి నరయుచుండ! విష్ణుఁడును, బ్రహ్మయు
ను, నలవిశ్వపతియు, విలయపావకుఁడును, మహావిధియుఁగాఁగ! బ
డిననదిచూచి మది భయపడియెనసుర || ౮౮ ||

ఉ॥ రామునిపేరి బాణముల రాక్షస నాయకు మీఁద నార్చియో!
రామచెలంగివైచిన, నరాభయంకరమై కణంకతో! వేమఱు బోయి
దానవుని విండ్లొగిఁద్రుంచి, కిరీటపంక్తులన్! భీమము మీఱడుచ్చి, సరి
పెట్టెఁదదీయ శరీర తేజమన్ || ౮౯ ||

ఉ॥ ఎచ్చటఁజూడనచ్చటనె యెఱ్ఱినిమృత్యువుఁ బోలి, సీతదా! మ
చ్చర మొప్పనిచ్చితను మార్గణపంక్తుల నొంపఁబూనఁదా! నచ్చేరువంది,
యాహరిహరాదులకైన వశంబు గాదుగాఁ! జెచ్చెర నిమ్మహమహిమ
చేఁ దనకున్ మరణంబు చొప్పుడున్ || ౯౦ ||

చ॥ అనుచురథంబుపైనిలువ, నద్దనుజాధిపుమీఁద నలగఁపై! ననల
శిలీముఖంబులు సహస్రశతంబులువైచె, వైచినన్! దనుబంధు సొమ్మసిల్లి
యరదంబునమూర్ఛిలి వ్రాలె, వ్రాలినన్! గనుఁగొనిసూతుఁడున్ రథము
గ్రక్కనఁదోలె రణంబు పాయఁగన్ || ౯౧ ||

సీ॥ పుష్పంబుఁజేతఁ బూననేరనిచెలి యిషుపరంపరఁబూన నె
ట్లునేచ్చె? జల్కపల్కులకు బిట్టుల్కుకోమలి యిలయెల్లభీతిలనార్వ
నెట్లునేచ్చె? నేఁదక్కనన్యుల నీక్షింపనేరని యితింసేనలఁ గూల్ప నె
ట్లునేచ్చె? వినవిననదువంగ నసియాడుకొమ్మ నేఁడెడసి యుద్ధము నే
యనెట్లునేచ్చె? ననుచురాఘవుఁ డద్భుతహర్ష వాగ్ధి! నోలరాడుచు,
హనుమంతువాఁమహిమ! వినుతిసేయుచు, నాతనివిప్రుమీఁద! నుండె
జానకిపైఁ బ్రేమనిండుకొనఁగ || ౯౨ ||

ఉ॥ అంతటదానవుండును రయంబున మూర్ఛయుఁదేటి, సారథిన్!
వితగఁజూచియోరి! పరవీరులునవ్వ రథంబుఁదెత్తురే? యెంతటివా
రలైనఁ బరమేశ్వరియొసంగిన యవ్వరంబుచే! నింతయునజ్ఞనంకఁ గలరే?
మహిఁగూలుదురింతే కాకొగిన్ || ౯౩ ||

చ॥ అనవినిసూతుడిట్లనియె నక్కట! నాథుడు దండలేనిచో! ఘనవిఖింబులన్ మనలగ్రక్కున శల్యములుచ్చిపాజుగాఁ| గనబడు నేయుజానకినిగాంచి సురభీవినుతింప, నట్టిచో! దనుజకులాధినాయక! రథంబుమఱివకయుంట ధర్మమే॥ ౯౮॥

వ॥ అదియునుంగాక॥ ౯౯॥

చ॥ వెఱచినయట్టివేళ, మఱిపింతగఁ గైదువు చక్కఁ బూనఁగా| మఱచినయట్టివేళ, బలుమాఱునరాతికి వెన్నుఁజూపుచుం| బఱచినయట్టివేళ, నగుబాటుఘటించఁగఁ జేరిపూరించుచు| గఱచినవేళలందు నెడగల్గరథంబు మఱివకయున్న॥ ౧౦౦॥

చ॥ అనుడుతదీయసీతివచనాలకి సుత్యవమంది, వానికిన్| ఘనతననే కవస్తువులు గ్రక్కునచక్కువనిచ్చి, నేటికా| జనకజతోడఁబోరుటకు శక్యముగా, దటుగానరేవున| య్యుగసరుడెంచిరాముని శరావళిచే నణగింతువేగనన్॥ ౧౦౧॥

ఉ॥ భోరునఁ బోవనిమ్ము మనభూరిరథంబు గృహంబు చేరఁగా,| నారఘురాముడేవి వినుమల్లదె చంపఁగఁ బూనివచ్చె, నా| క్రూరశరీరముఖంబు లలకోపవిమైఁబని సేయ, వెట్లుగాఁ| గారణమున్నదో? యనుచుఁ గుందుచునేగ శతాస్యుడింటికిన్॥ ౧౦౨॥

శా॥ ఆరీతిన్ శతకంధరుండు దనగేహంబొప్పుగాఁ జేరి, యా| కారంబెల్లనుజూచిభీతి నతిదుఃఖప్రాప్తుఁడై మీఱి, సొం| పారన్ జానకి మృత్యువైదగు మహాగ్రాగ్నీయ బాణంబులన్| వైరంబొప్పుగ వైదెనోయనుచు గర్జింబెల్లఁ దూలెన్ వెనన్॥ ౧౦౩॥

వ॥ మఱియు ననేకమార్గంబుల జానకి దివ్యతేజోమహిమంబును, శరంబులవేగంబును, బాణసంఘానచాతుర్యంబును, ఉపసంహార చమత్కృతియును నుగ్గడింపుచు, నెక్కడగనుఁగొన్న నక్కడఁబరంజ్యోతిస్వరూపంబగు సీత గనఁబడిన భీతిల్లుచు, దనకు నింకమరణంబుసిద్ధంబని నిశ్చయింపుచు సెజ్జపయింబొరలుచుండు తనయుని విలోకించి తల్లియగు చిత్రాంగధి డగ్గఱి, తనకరంబునఁదద్దాత్రంబునివిరి, రక్తప్లుత ని

మోస్త్రతంబులై యపరిమితశరంబులునాటి యందువిఠిగియున్నఁగ
మంగొని విలపించియిట్లునియె; అయ్యా! నెయ్యంబున నేఁబలుకువచనం
బులు వీనులంజోరనియ్యొక యంతచేసికొంటివి; ఆయమ్మయెక్కడనలు
గునక్కడ నెర్తులంబగు; ఎక్కడఁగరుణించిననక్కడఁగ శ్యాణపరంప
రాభివృద్ధియగు; అప్పుఁజ్యోతిమాయకు బ్రహ్మరుద్రేంద్రులలోనెకా
ని వెలియెప్పికాశింపనేరరు; భూనభవైవలసముద్రాద్యపారస్థావరం
బులును, మృగాండజోరగ పిపీలికాద్యసంఖ్యజంగమంబులునుగలుగుబ్ర
హ్మాండంబులు నూలుకోట్లు పుట్టుచుగిట్టుచు నమ్మహాశక్తియందు నటించు;
ఆద్యధ్యవిలయంబులు నమ్మహామహిమంబునకుఁ గఁగఁబడవు; నీకు
మొదట విరించి పురుషులచేఁజూపులేకుండ వరంబులొసంగునపుడు చే
వతలుగినిసి యిట్టివరంబులొసంగిన నద్దానవుండు లోకంబులబాధపె
ట్టు, నింతవత్సలత నీకుండగదనిదూఱిన సతతులజ్జించి శతముఖుడు
పురుషులందడలెకాని తరుణులందలంఁగ, డటుగాన మిమ్మును గోద్రా
హ్మణులనెప్పుడుచెనంకు నప్పుడే జానకీదేవి తనతొంటిదివ్యరూపంబున
చఢించు,నిందులకుసందియంబులేదనిపలికె; అదిగావునసీతయుఁ జిద్ద్రా
పంబగు మాయగాని సామాన్యకన్యకగాదు; ఎట్టిచందంబున నమ్మగువ
చేభవన్నాశంబునత్యంబు; ఇటమమ్ముచు, పుత్రమిత్రకళత్రములను మ
నుపంజాచెదవేసి, సీతారాములకు శరణుచొచ్చి తల్లిదండ్రులు మీరు,
మీరుకప్పమాకునితరులులేరు రక్షింపుమనిపలికి, సకలభోగంబులంచేలు
చు బ్రతుకుమని పెక్కుచందంబులంబలికిన నప్పులుకులు ములుకుల చం
దంబునఁ గర్ణరంధ్రంబులుసోఁకిననులికిపడి తల్లితో నిట్లునియె॥ ౧౦౦॥

సీ॥ ఏనల్లిచూచిన నినుఁడు బెట్టిదముగాఁబూని యెండలుగాయఁ
బొదలవెఱచు! వలసినప్పుడెకాని మలసియెచ్చటనైనఁ జెలరేగి యన
లంబు మెలఁగ వెఱచు! నాకుభృత్యులరీతి నాకులందఱుఁ గనునన్నలంబ
నులెల్లఁ జరుపుచుండు! రఖిలజీవులనేర్పు యమండు నాముందఱుఁ గో
లకాఁడైయుండు వేళయెఱిగి! హృత్యువునకేచు మృత్యువై మెఱయు
చుండు! మఱియు నాయందుఁగల మహామహిమశివున । కైనఁ జోప్ప
డ దట్టి నరాధముఁడు! సతివయును గెల్వఁగలరె? యేనఁగఁతుఁగాక॥

సీ॥ రేపుచని శాస్త్రపులనెల్ల నేపుమాపి వత్తుంగా కొండువార్తలు
వలవదుడుగు! మీముటంచును దనతల్లినింటికనిచి నెలతయునుదాను
నారేయి నిద్రచెందె॥ ౧౦౨॥

సీ॥ అక్కడ రఘురామం డనుజులం దనయులు సొరిదిం గూలినం
బాచి శోకమంది! యేమనివననేర్తు నింటికి? వీరల నెచ్చోటబాడంగం
దు నెప్పటట్లు? కుశుం డెన్నటికినన్ను గొమరొప్పవీక్షించి వేడుకఁబ్ర
తిభాషలాడుచుండు? లవుం డెన్నటికిగల్గు లక్షణవంతుండు బాలుండు
నామీదఁ బ్రాగపదము? అనుచునొటలంగ, సీత నాయకునిం జూచి!
యేదసోదరు? లధికులకేడనుతులు? రణగతులుమాని యిట్లొటలంగఁద
గునె? అనఘ! సంసారములు మాయలనంగ విసవె?॥ ౧౦౩॥

సీ॥ అనుచు దానును రామండాహనుమతుండు నవ్విభీషణుకడ
కరిగియతండు! మమునమ్మివచ్చి యివ్వాడ్కిని బద్ధుండై యున్నాడు
రక్షింపకున్నదోష! మని, శక్తి శరమున నలుకమై ఖండించి మొససియా
తండుచెందు మూర్ఖుండెలుపఁ బెరివిన నతండును ధీరాత్ముండై లేచి
వారికోమలపదవారిడములఁ బడిన దీవించి, యతనితో బవరభూమి!
చూడవలెనని దివెల్లాగ్ని సొరిదింబూని! కపులంజూచుచు సంతంతం గ
దలుచుండఁ బరంగ భల్లూకపతి గానఁబడియె నచట॥ ౧౦౪॥

సీ॥ ఆతనిదాని రామానుమతంబున బవనజుం డల్లనం బలుకరిం
చె! జాంబవంతుడ! నన్ను సరవిమై నెఱుంగుడే? యోపుడేలేచిరానొ
క్కడెనఁకు? నావిని మారుతనందనుండీతండు గాఁబోలునని ధృతికలి
గితెలిసి! హనుమంత! రమ్మ రామావనీనాథుండు బరితామమునం దన
భామతోడ! నున్నవాండే? విభీషణుం డున్నవాండే? బ్రతికియున్నాం
డె పవనజ! భానుసుతుండు? పరమబంధుండవగు నీవు పలుకరించి న
పుడెబ్రతికితి నీకృపం గవివరేణ్య!॥ ౧౦౫॥

సీ॥ కన్నులశరములు గాడి యొక్కింతయుం దెలువశక్యముగాదు,
తెలివిపడదు! వీనులువినరావు, వివశత్వమొదవెడు దేహంబు మరణ
సందేహమునను, లోలమై పలుక నాలుకరాదు, నోటనుదడిలేదు, లే

చిన్మబడుదుమరలఁ గావున, శరములు గాడియున్నవిమేన నన్నియుఁ
దివియుమాయన్న! యనిన! రాముఁడన్నియుఁదీసి కరంబులందు! దేహ
మెల్లనునివిరి చింతింపజేల! నేనురాముఁడనన, లేచిన్మృపునిపాద! వన
జములమీఁద నందందవ్రాలితెలిసె॥ ౧౦౬॥

వ॥ మఱియుంబరికింపుడుఁ జనియెడు సమయంబున॥ ౧౦౭॥

సీ॥ కొండలవలెనేలఁ గూలినమదగజ ఘనకదంబములు మేఘములు
గాఁగ! మోఁకాబింబితో నేకమైయాదాడఁ గనుపట్టుమెదడు పం
కంబుగాఁగ! నలుగులతాఁకున నిలఁబడు మాంసఖండములు దామింద్ర
గోపములుగాఁగ! బలువిడినెడనెడఁ బాతెడిరక్తంబు లంబుష్టుతప్రవా
హంబుగాఁగ! వాహినులగుంపు శరములవానగాఁగ! మొసల హంశ్య
తులవి యుఱుములునుగాఁగ! వర్షకాలంబుచాడ్పున వారికన్ను! గవల
కునుదోచె నప్పుడక్కజముగాను॥ ౧౦౮॥

ఉ॥ అంతటఁ దెల్లవాతె, విలయాంతకు కైవడి నాశతాస్యుఁడ!
త్యంతపరాక్రమంబున మహాగ్రహుఁడౌదు రథంబుమీదని! శ్చింతగ నె
క్కి, బాణములుచేకొని, దుశ్శకునంబులట్టిచో! సంతకుసంతకుం బ్రాడ
మనందుకులోఁగక వచ్చెఁజెచ్చెరన్॥ ౧౦౯॥

ఉ॥ సీతయువిల్లునమ్ములును జేకొనిరాఘవు నాజ్ఞఁబూని,విఘ్నా
తపరాక్రమంబున మహాహవదీక్ష వహించి,యాచరు! జ్ఞాతుభుజంబు
లన్నిలికె; జానకిచేతను రామచంద్రుడు! వ్రీడిదల్ప సుండెను, విభీ
షణుఁడుంబనె వారిపొంతకున్॥ ౧౧౦॥

చ॥ అపుడుసమస్తలోకములు నచ్చెరువందె, గృశించెదానవుం,
డపుడుపయోనిధుల్గలఁగె, నప్పుడు పర్వతముల్ చలించె,నా! రపమ
నిమ్మత్యవచ్చటఁ బరామరిసింపుడు సుండె, బ్రహ్మయుం! గుపిత మన
స్కుండయ్యె నదిగో!విలయంబని మాటిమాటికిన్॥ ౧౧౧॥

ఉ॥ సర్వ సుపర్వజన్, సకల చారణుజన్, వరకన్నరేంద్రగం! ధ
ర్వులు, సిద్ధసాధ్యులు ముదంబున సభ్రము సుండి వారిదో! ర్గర్వము,
బాణవైభవీయు, గాఢతరప్రతిభావజన్, దయా! భర్వమనస్కులైన
లిచి కన్గొనుచుండిరి యద్భుతంబుగన్॥ ౧౧౨॥

ఉ॥ జానకి వారిజూచి దనుజప్రభుఁడ్రుంఁడఁడ్రుణంబునాకు, ని
ద్దానవనాథుతోడ వివిధస్థితిఁబోరఁగఁ జూడఁగోరిఖి! స్థానమునన్నిలిం
పులు విశాలతనల్లదె యున్నవారు, నేఁ బూనితదీయ చిత్తములు పొం
గఁగఁబోరెదఁ జిత్రవైఖరిన్॥ ౧౧౩॥

చ॥ అనిశరసంఘమేయ, దనుజాధిపుఁడన్ని శిలీమఃఖంబులం దుని
యఁగనేసి, వాయుజుని దుష్టతరాగ్రహ వృత్తిఁబూచి, యీ! వనదరుఁ
జంపినన్ మనుజ వల్లభుఁడున్ సతియున్నశింతురొ! య్యననిజమంచు ని
ష్ఠరమహాస్త్రములేర్చి శరాసంబునన్॥ ౧౧౪॥

ఉ॥ ఇగ్గతిచాణముల్ దొడిగి యెఱ్ఱెవలిగ్వుఁగ నార్చుచున్, సుధా!
భుగ్గణమెల్లనద్భుతము నొందుచుఁబూడఁగ నేసె, నేసినన్! దిగ్గున సీశ
చూచి నతితీవ్రశరంబుల వానినెల్లఁదా! నగ్గలమైనకోపమున నల్లనఁడె
వ్వఁగనేసెనుగ్రతన్॥ ౧౧౫॥

ఉ॥ అందులకున్ మహాద్భుతము నందుచు శాత శిలీమఃఖంబులం
గ్గిందుకొసంగజానకి గ్రక్కుననేసిన, నెల్లచేవతా! బృందము లుత్స
హింప నతిభీషణచాణ పరంపరంబుచే! ముందుగఁదుగ్గింఁడె దచ్చర స
మూహములన్ రఘురాముఁడుబృఁగన్॥ ౧౧౬॥

చ॥ అవియునుగాక ఘోరవిశిఖావళి వింటనడుర్చి యార్చి పేర్చి,
వికృతదైత్యనాయకు కిరీటములుంబటుచాపముల్ కడున్! భువిఁబడనే
సి, చండతరభోగి శరంబుల వానిలేజము! గ్రవిధినఁగఁగ జేసెనతిగా
ధతర ప్రతిశౌర్యకోపయై॥ ౧౧౭॥

ఉ॥ చాపములంగిరీటములఁ జాలశరీర విశాల లేజమున్! ఏపును
బోయినన్, రఘుకులేంద్రుని దేవిపయిన్ మహాహవా! టోపగదాచయం
బునుగడున్ వడిఱువ్విన, నగ్గదాళిను! దీపితసాయకంబుల ధృతిం బొడ
చేసె సురత్నులింఁడగన్॥ ౧౧౮॥

చ॥ మఱియు దర్పంబున॥ ౧౧౯॥

ఉ॥ అంతటిలోనసీత విలయాసలకీలయపోలెనాత్మలో! నెంతయు
రోషమెత్తి, దనుజేంద్రు శిరంబులు గూలుఁగావుతన్! వింతగ నంచునే

సె నొకవిష్ణుశరంబున, నేయనెల్లరా | ప్రియతములందుఁ బిక్కుటిలన
గ్నిపరంపర లీనుచున్వడిన్ || ౧౨౦ ||

చ|| చనిశతకంధరుండలలు చయ్యనఁద్రుంచి, తదీయ హస్తముల్ |
తునియలుచేసివచ్చె, నటుతోడనె తచ్చిరముత్తకరంబులున్ | ఘనతరలీల
మొలై, నవిగాంచిధరాసుత వెండియున్రయం | బునబడఁనేసె, నప్ప
టికిఁబోరునమొలైను మస్తహస్తముల్ || ౧౨౧ ||

ఉ|| ఎల్పుడు విల్లుబూనునొకొ? యెల్పుడు నిక్కుచు నెక్కు పెట్టు
నో? | ఎల్పుడు తూణమందునొకొ? యెల్పుడు బాణము లేర్పరించునో? |
యెల్పుడుపూనునోశిరము? లేల్పుడు ద్రుండునో? యెల్పుడాతలల్ | గు
ల్పునమొచ్చునో? యనుచుగోరి సురల్గనుచుండి రద్దివిన్ || ౧౨౨ ||

క|| నక్తంచరలోకేంద్రుని రక్తమునిలమీఁదటను దొరంగక యుం
డన్ | యుక్తమగు నపుడుమాయా | శక్తివెనం ద్రావుచుండెఁ జయ్యన
నడుచున్ || ౧౨౩ ||

క|| ఇవిధమునఁబోరాడఁగ | నవ్వించులశరీరి జనకజాత్యజజూడన్ |
మవ్వముగనబాడు, రుద్రుఁడు | నవ్వించు దివినుండిరపుడు రమణులతో
డన్ || ౧౨౪ ||

ఉ|| అప్పటికిన్ ధరాసుత రయంబున దానవనాథ మస్తముల్ |
గుల్పునఁగూలనేసె, నవిగొచ్చున వెండియు మొలై, మొల్పినఁ | దప్పక
మల్లఁదాఁచునిమె, దాకొనిక్రమ్మటమొలై, దామఱి | జల్పుడుగాక
యుండ శిలసాయక ధాటినిఁ గూల్చెఁజెచ్చెరన్ || ౧౨౫ ||

ఉ|| ఖండలుసేయగా, మొలవఁగాఁ, దలకాయలు తండతండమై |
కొండలరీతిఁ బ్రోవులయికోరియఱిన్ దివిసోఁకియిమ్మహీ | మండల మెల్ల
నిండిన, రమామణిజానకి చూచియచ్చతా | ఖండవిచారయై, యపుడు
కాండములేయక మాని యాత్మలోన్ || ౧౨౬ ||

చ|| శిరములుద్రుంచివేసరితిఁ జేకొని చుండతరాస్త్రుకోటిచేఁ, | గ
రములుద్రుంచివేసరితి కాండములున్ సరిపోయె, దానవే | శ్వరుఁ డిలఁ
గూలుటల్ మఱొక జాడలుచొప్పడ వేమిచోద్యమో? | వరముల సత్వ
మొకొక్క? గెలువన్వశమేమియుఁ గాడికెట్లొకో? || ౧౨౭ ||

చ॥ అని దనుజేందుడై నెడి శరావళికిన్ హనుమంతువాల మొయ్యన నరికట్టుచేసి, మనుజాధిపు రామునిఁ బల్కరింపుచుం దనమహిమంబు దివ్యులు ముదంబున నన్నుతిసేయుచుండగా మనమునఁజింత నొందఁగ రమామణి సీతను గాంచి యాడకున్॥ ౧౨౮॥

ఉ॥ హరవరాహిరాజ తుహినాచల తారకశైలమల్లికా । శారదనీరదస్ఫురితచందనకుందనిభప్రభాంగుఁ, డా నారదసంయమిందుఁడు మనంబునఁబొంగుచు సీతపాలికిన్ । ధీరదయార్ద్రవృత్తిఁ జనుడెంచె రఘూద్యహుండుత్సహింపఁగన్॥ ౧౨౯॥

ఉ॥ సీతకు, లోకమాతకు, విశేషదయారస పోషితాశీతః ప్రాతకు, ధీనమేతకు, శివస్తవపూతగుణాఘశౌర్యవిః ఖ్యాతకు, వీరభీతకు, మహాతనుభాపరిభూతఖండ భి ద్యోతకును న్నమస్కరణమొయ్యనఁజేయుచుడానె, డాసినన్॥ ౧౩౦॥

ఉ॥ రాముండు నమ్మనీందునకు రాజితబుద్ధి నమస్కరించి, మీరేమికతంబునిచ్చటికి నెచ్చుచుచ్చిక నేగుడెంచి? యుద్దామపరాక్రమంబొదవ దైత్యుండు పోరఁగఁజొచ్చె, ఘోరసం గ్రామముమించె, నిల్వనెడగల్గుదు, యేచుటు చెల్పు మొప్పుగన్॥ ౧౩౧॥

చ॥ అనివిని మాని గోప్యముగ నారఘురామునితోడ డాసి యిట్లునునకటా! శతాస్యుని శరావళిచే నని నెంతపోరినం దనరఁగనేలఁగూలునె? వృథాశ్రమమింతయెకాక, వీనిగో బృన్దదునియింపఁగా నుపమ భోరునఁ జెప్పెదఁజిత్త గింపుమా॥ ౧౩౨॥

గీ॥ వీనినాభినిజుట్టు రాఁబూని, యల వి శల్యసంజీవకరణు లతుల్యముగను! గలిగియున్నవి, తద్వస్తుఘనతఁజేసి తలలఁ గరములఁదెగియును మొలవఁదొడఁగ॥ ౧౩౩॥

గీ॥ బలిమినటుగాన సాగ్నేయచాణమేసి తత్తదుగ్రావధులనెల్ల దగ్ధములుగఁ దేసి, బ్రహ్మాస్త్రముననొండె, వాసిగల్గు శక్తిచేనొండె దైత్యుని సంహరింపు॥ ౧౩౪॥

గీ॥ నెలఁత పోరంగనుండుట నెపమటంచుఁ దలఁపకుము, సీతచేఁ

గాని దైత్యుడగుచుండి డిట్టిగోప్యంబుజ్ఞానకి కేటుకక జెవుము! భామ
దేఁ గూల మున్నుశాపంబుగలదు॥ ౧౩౫॥

సీ॥ అది యెటువలెనన్న నతిశీఘ్రవృత్తిమై నెఱిగింతువినుము మ
హీతలేశ! తనప్రధానులు గొల్వదైత్యేంద్రుడఖిలదిక్కులుగల్వ నరి
గె నుక్కునను దొల్లి! యరిగినచుస్తా మరాదుల సుగ్రీంచి మరలివ
చ్చుచుగల్వహానివనము! జోచ్చికలంచుచో శోధించి, యమ్మునికూరి
మిపట్టిని గోరిచూచి! పొలంతిచక్కదనమున కద్భుతమునొంది! మద
నవలితాంగుడై తాను మడిసిగలగి! యంతకంటకు విభ్రమాయత్తు
డగుచు! జెలగి విమలాంగియనుదానిజేరి పలికె॥ ౧౩౬॥

సీ॥ వనటనొండకనేల వరసౌధములకల్లుతూగుటుయ్యలందు
దూకరాదె! కండమూలములేల కడు ఘృతెప్లతముగా మించుదేరక
గ భుజియిందరాదె! నారచీరెలివేల సారమాణిక్యంపుల బట్టువుట్టు
బులు గట్టరాదె! నేలవ్రాల్కనేల పూలపాన్పులపయి లీలనాతో
బవ్వలింపరాదె! యేల ననుక బాడ? వీవనంబేల? యిట్టి! జోలైకా
డైన తిరిపపు జోగియేల? యఖిలలోకంబులకు బతివైననన్ను! గదిసి
వర్తింపక జెల్లదే? కమలనయన!॥ ౧౩౭॥

సీ॥ అనవిని విమలాంగి యడలుచు, నోరిదైత్యాధమ! యిట్టివాక్య
ములుదగునె? పరసతీజనములక బరధనంబులకు దానాశించువానికి
నాయువణగు, గురుధర్మహానియై సరకంబునీడ్చించు, జేసినపుణ్య
ముల్ చెడు, దలంప! మాతండ్రికణ్వ డీమాటలువిన్నేని కదిసిటుభ
స్మంబుగాశపించు! నోరి! కావరమునక బరనారిజెనక! మడిసిపోయి
న కుజసులమాటవినవె? పొమ్ముపొమ్మింటి కిందు హతమ్ముగాక! తరుణి
తోనేల యిట్టిమదంబు కుమతి!॥ ౧౩౮॥

వ॥ అని మఱియుం జతురోపాయంబుల ధర్మంబు దెలిపియు, మ
ర్త్యంబుగలంచెయు, వెఱపించెయు, పాటిగాదనియుంజెప్పి యతనితమ
కంబునకు భయంబంది నలుదిక్కులు బరికింపుచునుండ నుద్దండుండగు
శతముఖుండుగదిసి, సకలైశ్వర్యసీనుండగు నొక్క పేదతనసిం జెప్పి

వెఱపించినం దలంకుదునే? యని ముదనకదనమునకు నొదవిన తహత హాన్ బలిమిమైఁ బైఁబడిపెనంగి, శతముఖంబులఁ జూంబనంబులు గా వించి యత్యంత ప్రయాసంబుగాఁ గూడిన, నదిగద్యోగర్థమై చాల కుంగని యమ్మహాదనుజుని దేహంబు తనపయింబడుటంజేసి తద్భరంబు న శరీరంబువిడిచె; తదనంతరం బాకణ్వుండును సమిధల నిమిత్తంబు న నరణ్యంబునకుఁ జనినవాఁడై తనపట్టియొంటినున్నదని రయంబునవచ్చి, యచ్చట విహరింపుచున్న శతముఖునింగని భయంబునొంది పర్వ శిలకరుఁడెంచి, అందుశిశువావురని యెఱుంగనుంగొని, యవ్వల శవంబై పడియున్న కన్య నవలోకించి శోకింపుచు దనతపోమహత్వంబు న సంతయుండెలిసి, కోపంబున శతకంఠునింజేరి, ఓరి! యిట్లు దుర్మదంబున నరుడెంచి నాపెంపుడుకూఁతు నితైఱంగున మానభంగంబు గావించి, ప్రాణంబులుం గొనియున్నవాఁడవు గాననింతిచేసిట్లు నీతలలు తునియ్యలైమరణంబు నొండఁ గలవని శపించె; అంతశతముఖుండు నేడఁజేడియలని తనపురంబునకరిగె; అచయునుం గాక పరమేష్ఠినిచ రంబులు వేడునప్పుడు స్త్రీలచేతఁ జావులేకుండ నడుగఁడయ్యె; ఇప్పుడు తచ్చాపం బనుకూలంబయ్యెఁ గావున నాదిపరంజ్యోతి యగు జానకిచే నవశ్యంబునుగూఁబ; ఆలంబునకు నీచేవిం బురిగొల్పువని హితోపదేశంబు చేసియంతర్ధానంబునొందె; రామచంద్రుండును బరమాశ్చర్యచిత్తుండై సీతకుఁ దద్వృత్తాంతంబంతయు నెఱింగించి, యింక జాగు సేయక దనుభునింబరిమార్చువని పురికొల్పిననలది, భేరీవృదంగ తూర్వాది నానావిధంబులగు వాద్యంబులు వినోదంబులుగా నఖిలభువనంబులును నిండ నుద్దండ ప్రచండ భుజాదండంబునఁ గోదండఁబంది, యనలకల్ప కాండపరంపర లేర్చి, మా యంబులంగూల్చి, సారథినివ్రాల్చి, కేతనంబులు పొడిచేసి, చక్రంబులు విక్రమంబునభండించి, పలకలలు కమై వ్రక్కలుగావించిమఱియును॥ ౧౩౯॥

చ॥ బలువిధిఁ గర్కశక్రికచ భల్లశతంబరివోసి, వానిచే! తులఁదలలున్ ధరాస్థలిని దోడనెగూల్చి, శరీరమెల్ల వ్రొక్కలుగనొనర్చియార్చినను, గర్వముదూలినశంబుగాక చం! చలముననున్నఁ గాంచి, యల

జానకి యుగ్రిత మిన్ను ముట్టుచున్॥ ౧౪౦॥

మ॥ అనలాస్త్రంబరివోసి యేసె, నదిహాహాకార మొప్పుంగఁజి
య్యనజీవంబులు సంహరింపుచు మహాశ్చర్యంబు గా వానినా! భీతి దా
ముండు మహావధీలతలు నాభీలంబుగాఁ గాల్చి గో! బృహ భస్మంబు
గఁ జేసివచ్చెను సురభీభూషింపఁగాఁ జెచ్చెరన్॥ ౧౪౧॥

శా॥ బ్రహ్మాస్త్రంబరివోసి దిక్కుటములభ్రంబున్ వెనన్నిండఁగన్,
బ్రహ్మాండంబువణంక, నద్రులుచలింపం, గావిరుల్మీఱ, నా! బ్రహ్మ
దాదులు దల్లిడిల్లి, శివుఁ డోపంజాలవంచం బరబ్రహ్మాంబున్ వినుతిం
ప, సీత బలశంభదవృత్తిమైనార్చుచున్॥ ౧౪౨॥

గీ॥ అవనిపైనే వతివ్రతవైతినేని, యరయ రాముండు ధర్మాత్ముఁ
డయ్యెనేని, వేదములుసత్యమగునేని, వీఁడునిమ్మ! హస్త్రమున దగ్ధుఁడ
గుఁగాకయనుచు నేని॥ ౧౪౩॥

గీ॥ అప్పుడాదివ్యసాయక మతిరయమునఁ జిచ్చులీనుఁడఁజని, వా
నిచేతులెల్ల! ద్రుంచి, యొకతల చిక్కుదుండుడుకు మెఱసి కడమతలె
ల్ల! దృఢలీలఁ బుడమిఁగూల్చె॥ ౧౪౪॥

చ॥ మఱియును శక్తివైవ నదిమండుచుశీఘ్రతనేగి, దేహమ! బృ
హముగఁజించి, యున్నతల భోరునఁ గూల్చినద్రుంగి, యమ్మహా! సుర
వరుఁ డుగ్రవజ్రమునఁ జోద్యముగాఁబహుకొండవోలె ని! ధర్మఁబడె, ద
ద్భరంబునకుఁ దల్లిడమందె ఫణింద్రుఁడత్తత్తిన్॥ ౧౪౫॥

సీ॥ అప్పుడుగురియించి రమరులుకుసుమంబు, లప్పుడువిమలంబుల
య్యెదిశలు, నప్పుడు తగనాడి రప్పరాంగనలెల్లి, నప్పుడు రవిచంద్రుల
లరుచుండి, రప్పుడుచేసె సింహధ్వానమాసీత, యప్పుడురాముండు
హర్ష మొందె, నప్పుడు నారదాద్యభీలతాపసులును జనుడెంచి రచటి
కిసంభ్రమముల, జానకీదేవియును రాముచరణములకు! నొరఁగె, నొ
రఁగిననకుటన నొసర జేర్చి! నీకతంబునవైరంబు నేఁడువానె, గఁటి
గీర్తులటంచు నకటఁడఁజెలంగ॥ ౧౪౬॥

డి॥ శంకలు మాని యబ్జజండు జానకిపాలికి నేగుదెంచువో!

బొంకముగానుతించి, మఱిభోరున నొక్కవరంబుజేడుమో! పంకజ
నేత్ర! యన్ను, దనభర్తయనుజ్ఞను జేసి వారితో! నుంకువమీటనిట్లనియె
నుల్లమునన్ ముదమందుచున్ వెళన్॥ ౧౪౭॥

క॥ మాకొటకు నభిలస్ప సతులు! దాకొని సైన్యములువచ్చి దైత్యు
నిచేతం! బాకటముగఁబడి రిటు, మీ! దేకంబుగ వారినెల్ల నిండు ముద
మునన్॥ ౧౪౮॥

ఉ॥ వారలనిచ్చి వెండియును వారిజనేత్రనుఁ గోరుమన్న గం! భీర
తఁబొంగి, వానరవిభీషణసైనికులన్, మఱిందులన్, వారకపుత్రపౌత్రుల
ను వైశమునన్ బ్రతికింపుఁడంచు వి! స్తారమృదూక్తి వేడినను జయ్యనని
చ్చిరి దేవసంఘముల్॥ ౧౪౯॥

చ॥ సకలధరాధినాథులును, సైన్యములున్, భరతాదిసోదరుల్, స
కలకుమారకుల్, దనుజసంఘములున్ మహాబాహుల! ప్రకటశరీరులై మ
నిన, బాగుగ దేవతలెల్ల వారిపై! సుకరముగఁ గురించి రతిచోద్యము
గా నమృతంపు వర్షముల్॥ ౧౫౦॥

గీ॥ అంతహత శేషులైన వారాశతాస్యు! మరణమెఱిగింప మూ
ర్ఖుల్లిమహినివ్రాలి! తెలిసియాచిత్రగంధి యొత్తిలి విలాప! మొవవఁగో
డండు తనవెంట నొటలవెడలి॥ ౧౫౧॥

గీ॥ కదనమంతయుఁ జూచుచుఁగదలివచ్చి! తలలుదివిసోకఁగఁబ
డి వెలయుకొండ! వలెనుగూలిన తనయు, నవార్యలోక! కంటకుండై
న యాశతకంఠుఁగనియె॥ ౧౫౨॥

వ॥ కని యునేకప్రకారంబులఁ గోడండును దాసును నతనిపయిం
బడి మోదుకొనుచు, నేలబుదడుపుచు, దమకుదిక్కెచియనుచు, నీతను
దూఱుచు, బాష్పంబులు రాల్పుచు విలపించిమఱియును బుత్రశోకంబును
దరింపఁజాలక తొమ్మును శిరంబును మోదుకొనుచు జిత్రగంధి యుట్ల
నియె॥ ౧౫౩॥

సీ॥ సురవర్గములనెల్లఁ జెఱలువట్టిన నీమహాజ్ఞ! దానెచ్చటనఁగఁగ
చంద్ర! దిక్కరిఘటముల వ్రక్కలుగా విందునీఘజాబలముయేనీటఁగల

సే! మొగమెత్తి కనుగొని ముక్కంటినైనను వెఱపించులావు నేటిటబోయే?
సీతవంబునకు విధాత్యు డిచ్చినయట్టి వరములమహిమ యేవల
దంకలసే! వెలయరాఘవుఁడాదిమ విష్ణుఁడంటి! సుదతిజానకి యప్పురం
జ్యోతియంటి, గప్పులు సురలంటి, జయములు గలుగవంటి, నకట! వి
ససేరవైతి వేసుండు? దనయ! ॥ ౧౫౪ ॥

గీ॥ రాఘవునిజంపి జానకీరమణికీపు! తలఁతు వెప్పుడు మదివైధవ్య
మొదవ! నది మృషావాదమై, నీనిజాంగనలకు! సహహ! వైధవ్యమొద
వె నటంచు మఱియ! ॥ ౧౫౫ ॥

ఉ॥ రాయను, బోకుమంటి కద రాయను, నిన్నికంబాసియోర్వ
లే! రాయను, హాశతద్వయక రాయను, మమ్మిటుబాధపెట్టిలే! రాయ
ను, సీతనుఁగనరాదును, నెక్కడ కందురాకుమా! రాయను, న
ల్లనేలవిన రాయను, హాశతకంధరాయనున్ ॥ ౧౫౬ ॥

ఉ॥ మాయను మోసపెట్టితివి మాయురే! నీకిది ధర్మమానె రా!
మాయను, నయ్యెనాదు ఫలమాయను, దానచలోక సార్వభౌ! మా
యను, డాయవిత చలమాయను, నేటికే జేసితింతభా! మాయను,
దుర్లభంబులనుమాయను, బాపురే! చైవమా! యనున్ ॥ ౧౫౭ ॥

గీ॥ అనుచునొఱలంగ వారల ననునయించి! రాముడెట్లనె నేలవి
లాపమొంద? నాహవంబున నెదట జయపజయము! లందఱకుఁగల,
విహమునిత్యంబుగాదు! ॥ ౧౫౮ ॥

గీ॥ ఎవ్వఁడనిలోన నాతోడ నిట్లుపోరే? నెవ్వఁడనిలోన మాచేత
నిట్లుగూలె? జెల్లునితనికి రణమున విల్లుపూన! నరయనెన్నిటవైనఁ గృ
తార్థుడెతఁడు! ॥ ౧౫౯ ॥

గీ॥ అనివిభీషణుఁబంపెంచి యగ్నివిధులు! సలుపనియమించి, తీరిన
సమయమందు! నాశతాశ్రయ తనయు, మహాగుణాధ్యు! సీలకేతనుఁ
డనువాని నృపుఁడుకృపను! ॥ ౧౬౦ ॥

గీ॥ డంబుగానప్పురికిని బట్టంబు గట్టి! పెక్కుభంగుల దీవించి ప్రే

మనిగడ! రమణ నగణితతూర్య సాదములు మ్రోయ! క్షీణివరుండరు
దెంచె దేవతలకడకు॥ ౧౬౧॥

చ॥ సురలును, మౌనులున్, నృపులు శోభిల దీవనలిచ్చి మెచ్చుచో!
నరిగిరి; రామఁడుంబటురయంబున మారుతించాచి, క్రమ్మటన్ శరణు
లుదాఁటఁజేయుమని చయ్యనవేడిన, వాయుజుండుచే! ఛైరఁదనతో
కప్పెనడపె సేగలనందఱ నొక్కపెట్టునన్॥ ౧౬౨॥

ఉ॥ తమ్ములఁదానుసీతయును దానవమానవ వానరాళియున్, స
మ్మదలిలనశ్వములఁ జారుమదేభ రథాదులింపుమై! క్రమ్ముకొనంగ నె
క్కి, శతకంఠుచుహోగ)వధాప్రకారముల్! పేర్చి గ నుగ్గడింపుచు, వి
భీషణభానుజు లుత్సహించఁగన్॥ ౧౬౩॥

ఉ॥ మానవనాయకుండును గ్రమంబున సేసబగొల్వఁ దానయె!
ధ్యానగరంబుఁజేరి, తనతల్లులఁ గాంచి నమస్కరించి, యి జ్ఞానకిచే
యుపారుషము సర్వముఁజెప్పి సుచంతమంత్రులౌ! నొననిసన్నుతింప,
ముదమారవిభీషణుల బిచ్చియిట్లనున్॥ ౧౬౪॥

చ॥ పెనఁగితి వాలమందునను బెక్కువిధంబులఁ, జాలఁ జాలనా!
మనసునవచ్చెనీదు మహిమా విజయంబులటంచు మెచ్చి, స! త్కనకవి
భూషణౌంబరనికాయ మొసంగి ముదంబుమీఱనం! పినఁ, దనసేనతో
డుత విభీషణుండుంజనె సంతనత్తఱిన్॥ ౧౬౫॥

చ॥ రవితేనయాంగ దాదులను రమ్మనికొంటఁజేర్చి, మీకృపా! ప్ర
విమలదృష్టి చేసి నగుచాటుఘటింపక యుండ చైత్యునన్ భువి నడఁగిం
పఁగాఁగలిగె భోరుననంచు, నమూల్యవస్తువుల్! సవిసయ వృత్తిమైనొ
నఁగి చయ్యుచుంపె దయామనస్కుఁడై॥ ౧౬౬॥

చ॥ సకలధరాధి నాథులను సంభ్రమ మొప్పఁగఁబిచ్చి, సూన్యత!
ప్రకటతరోక్తులన్ వివిధభంగుల నాదరణంబుచేసి, వా! రకసెలవిచ్చి
న స్మృతులురామునకుం దగఁమొక్కి-తాముద! పృక్వబలమెల్లఁ గొల్వఁ
గ నపారరణక్రియ లుగ్గడింపుచున్॥ ౧౬౭॥

చ॥ పిదపమరుత్సృతున్, సమరభీషణు, నీతిగుణౌఘభాషణున్, స
దమలభూషణుంబిలచి, సారైకుగౌగిటఁజేర్చి, ప్రీతి దు! మగదనధురీ
ణ! శత్రుమదఖండన! నీచహిమంబుఁజేఱుమీ! యదవద వాసి దైత్యుని
శరావలిచే నణఁగించి మించుటల్॥ ౧౬౮॥

ఉ॥ నీమదిలోనికోరికలు నిక్కమెఱుంగుదు, నెన్నిభంగులన్! నేను
ముగానొనర్తునది నేనిక నమ్ముమటంచు సీతయున్! రాముఁడునిచ్చెగో
రులపరంపరలున్, మణిభూషణంబులున్; వేమఱువాయుబండు సు
వివేకముమీఱఁగ మ్రొక్కిఁగల్గునన్॥ ౧౬౯॥

చ॥ మనుజువరేణ్యుచేతఁ బలుమాఱును దీవన లంది గంధమా! దన
మునకేగ; రాముఁడును దమ్ములు మంత్రులు బంధుమిత్రులున్! ఘనము
గనుత్సహింస నతిగౌరవ మొప్పఁగ రాజ్యభారమొ! య్యనవెనఁ దీర్పు
చుండెఁ గరుణాయుతసాంద్రమసస్కుఁడైతగన్॥ ౧౭౦॥

ఉ॥ ఎవ్వరు నీకథంబదివి యిమ్ముగ వ్రాతురు, ధర్మబుద్ధిమై! నెవ్వరు
విందు, రట్టిసువివేకులకున్ రఘునాథుఁడీచ్చునా! మవ్వపు భోగభాగ్య
ములు, మానితసౌఖ్యము లిష్టసంపదల్, నివ్వటిలంబ్రయంబులును, నీర
జసంభవ సన్నిభాయువుల్॥ ౧౭౧॥

చ॥ అనియువ్విధంబున శంకరుం డెఱింగించిన శాంకరీదేవి మహా
ద్భుతంబు నొంది మహాత్మా! యిట్టిచమత్కార కథావిధానం బెన్నం
టును వినియెఱుంగము; నేఁడుశ్రవణానందంబుగా నినఁగలిగెఁ గృతా
ర్థరాలవైతిని యానందింపుచుండెనంత॥ ౧౭౨॥

ఉ॥ శ్రీరమణీయవైభవ! విశేషగుణాకర! దీనలోకమం! చార! గభీ
ర! ధీర! సముదార! సుక్తీర్తివిహార! శత్రుసం! హార! యఘప్రహార! స
దయానుశరీర! సుధాకరప్రభా! కార! లసద్విచార! జయకారణ! పో
చమఁడ్డిభూవరా!॥ ౧౭౩॥

మాలిని॥ ప్రివిమల గుణహారా! బంధురాఘాఘదూరా! వివిధశు
భవిచారా! విశ్రాంతాచార! ధీరా! కవిజలరుహసూరా! కర్వదుర్వా
రదూరా! భువనహితశరీరా! పోచమశ్రీవిహారా!॥ ౧౭౪॥

౫ద్య॥ ఇది శ్రీమదేయకూర్తినివాస, లక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటా
 శాస్త్ర మహాకవిత్వవిద్యాపారీణ, సుమహితాంధ్రగీర్వాణ
 పరివీణ, సంగీతలక్షణధురీణ, సకలవిద్యన్తితా, తేజస్వీ
 తా, ధర్మనార్యపుత్ర, నిఖిల షహీసురాశీర్వాద పవర్ధమాన
 ధేయ, సకలనృపవిధేయ, వినయవిధేయ, మర్దననామధేయ ప్ర
 శతంచైన సీతావిజయంబను మహాప్రబంధంబునందు శతకంఠనకుఁ
 జిత్రగంధిస్వప్నంబు సెప్పుటయు, అతండు తనతల్లిబుద్ధి వినక రణంబు
 న కరుగుటయు, సకలకపిప్రళయంబును, భరతశత్రుఘ్నాది హతంబు
 ను, రామకోపంబును, కలహమహిమంబును, రామనకు శక్యంబు
 గాక చింతించుటయు, సీత గడంగుటయు, ఆయ్యుత్తవలన దనుజుండు
 స్రుకుటయు, నారదాగమనంబును, హితోపదేశంబును, బ్రహ్మాస్త్ర
 ప్రయోగంబును, శతమృణుని మరణంబును, చిత్రగంధి విలాపంబును,
 నీలకేతనుఁ ట్టాభిషేకంబును, తమ్ములుం దగయులు నైశ్యంబులఁ బున
 ర్జీవులగుటయు, హనుమంతుండు సురల జలధులు దాటించుటయు,
 పురంబు చేరుటయు, విభీషణ సుగ్రీవ హనుమ త్ప్రేభృతులు దమతమ
 భూములకుం జనుటయు రాజ్యంబు పాలించుటయు నన్నది సర్వంబును

చతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

విక్రయింపబడువు స్తకములు.

మునిభావహోధిని. (సకలశాస్త్రసంగ్రహము) ...	౧-౮-౦
సాముద్రిక శాస్త్రము. ...	౦-౫-౦
ఫలప్రదర్శిని. (శ్వాతిషము) ...	౦-౮-౦
భగవద్గీతాద్వైపద కావ్యము. ...	౦-౪-౦
విచిత్రరామాయణము. ...	౦-౬-౦
శతకంఠరామాయణమును స్తీతావిజయము. ...	౫-౪-౦
సత్యనారాయణ వ్రతకల్పము. ...	౦-౧-౬
సారంగధరచరిత్ర. (శారదరామాయణపువరస) ...	౦-౨-౬
గజేంద్రమోక్షము. డిటో ...	౦-౧-౬
గజేంద్రమోక్షదండకము. ...	౦-౧-౬
భల్లాణదండకము. ...	౦-౧-౬
శ్రీరామదండకము. (ప్రాచీనము) ...	౦-౧-౦
వరాలహస్తీనరసింహాశతకము. ...	౦-౧-౬
గణికాహితహోధిని. ...	౦-౧-౧-౦
భద్రాయుల్లరిత్ర (పాట) ...	౦-౧-౦
ప్రదోషకాలపూజామహిమ. (పాట) ...	౦-౧-౦
సోమవారవ్రతప్రభావము. (పాట) ...	౦-౧-౦
శ్రీరామలీలలు. (యక్షగానము) ...	౦-౨-౦
గౌరీశంకరవిలాసము. డిటో ...	౦-౨-౦
కమలినీకలహంసనాటిక. ...	౦-౨-౬
జంటి—అనగా ౧౮౫౧ సంవత్సరం లగాయతకు	
౧౯౦౨ సంవత్సరమువరకు తెనుగుతారీఖులకు సరి	
యైనయింగిలీషుతారీఖులను తెలియజేయునది. ...	
దైవజ్ఞయశోవిభూషణము. (శ్వాతిషము) ...	౦-౮-౦
అహారవస్తుగుణప్రదర్శిని. ...	౦-౪-౦
భాస్కరవిలాసము. ...	౦-౪-౦
రామకృష్ణాపాఖ్యానము. (ద్వ్యక్తి కావ్యము) ...	౧-౨-౦
అంద్రీఫరీక్షాసాధన సంగ్రహము. ...	౦-౨-౬

ప్రియదర్శని. (నాటిక)	...	...	0-2-1
నరసింహ వ్యాకరణము.	...	...	0-8-0
అద్వైతతత్వ సిద్ధాంతదీపిక. (వేదాంతగ్రంథము)	...	...	0-2-1
లోక సాధశతకము.	...	...	0-1-1
జానకీరామశతకము.	...	...	0-1-1
మూలక భాషావతారావళి	...	...	0-1-0
మధ్యపానమారణము.	...	...	0-1-0
సింహ చలత్తేత్రమాహాత్మ్యము.	...	...	0-8-0
పద్మనాభత్తేత్రమాహాత్మ్యము.	...	...	0-2-0
విరాటపర్వము.	{పదము}	...	0-8-1
నలచరిత్ర.	{పదము}	...	0-7-0
శల్యపర్వము.	{పదము}	...	0-8-1
నరకాసురవిజయము.	{పదము}	...	0-8-1
ప్రతాపరుద్రుని పేరుగల యొక రాజకథ.	...	...	0-1-0
ఉపనయనప్రయోగము.	...	...	0-8-0
ఇండియన్ పీసల్ కోడ్.	...	...	1-0-0
రెంటుల.	...	...	1-0-0
గామమునకులుల ఆత్మ.	...	...	0-0-0
గామాధ్యక్ష వ్యవహారపరిచయి	...	...	0-0-0
పట్టిమ హిందువులకు.	...	...	0-1-0
స్థిరమ హిందువులకు.	...	...	1-0-0
తేనెపానముల ఆత్మ.	...	...	0-0-0
ఇండియన్ కంట్రీ స్టాంపు ఆత్మ.	...	...	0-0-0
విజన్సి కోడ్.	...	...	1-0-0
గురుస్వాముల వారితీర్పు.	...	...	0-8-0

ఈ ఖరీదులలో పోస్టేజీ కూడా చేరియున్నది.

వ్యాఖ్యానేటిల్ గా తెప్పించుకొనునెడల పదిరూపాయలకు లోపుగా యంత మొత్తమునకైనను రెండుతరాల జాస్తీ అగును. వలయువారు విశాఖపట్టణమందున్న శ్రీశారదామఠముద్వారా క్షరకాల ప్రాప్తయిటను సాధింపర వ్రాసి తెప్పించుకొనవలెను.

